

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ
A PEDAGOGICKÁ

Katedra: Katedra historie
Studijní program: Učitelství pro 2. stupeň ZŠ
Studijní obor Anglický jazyk - dějepis
(kombinace)

Příspěvek ke studiu dějin „sexuální revoluce“ a počátků pornografie jako kulturně-společenského fenoménu v 50. a 60. letech 20. století v západní Evropě a ve Spojených státech amerických

Contribution to the Studies of the History of “Sexual Revolution” and the Beginnings of Pornography as a Cultural and Social Phenomenon in Western Europe and in the U.S.A. in the 1950s and 1960s

Diplomová práce: 2009–FP–HISTORIE– 200

Autor:

Jan Valecký

Podpis:

Adresa:

Jáchymovská 233
460 10, Liberec 10

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Martin Kovář, Ph.D.

Konzultant: Doc. PhDr. Václav Horčíčka, Ph.D. (FF UK Praha)

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
121	0	38	0	87	38

V Liberci dne: 17. 12. 2009

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická
název katedry

pošta/mail: Studentská 2, Liberec 46117 | kancelář/office: Voroněžská 13, Liberec
telefon/phone: +(420) 485 352 515
URL: <http://www.fp.tul.cz>

Katedra: historie

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(pro magisterský studijní program)

pro (diplomanta): Jana Valeckého
adresa: Řídkého 227, Liberec, 460 10
obor (kombinace): Angličtina – Dějepis

Název DP v češtině: Příspěvek ke studiu dějin „sexuální revoluce“ a počátků pornografie jako kulturně-společenského fenoménu v 60. a 70. letech 20. století v západní Evropě a ve Spojených státech amerických

Název DP v angličtině: Contribution to the Studies of the History of “Sexual Revolution” and the Beginnings of Pornography as a Cultural and Social Phenomenon in Western Europe and in the U.S.A. in the 1960s and 1970s

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Martin Kovář, Ph.D.

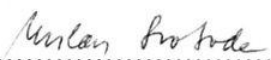
Konzultant: Doc. PhDr. Václav Horčíčka, Ph.D. (FF UK Praha)

Termín odevzdání: prosinec 2009

V Liberci dne: 11. prosince 2008

děkan

vedoucí katedry

Převzal (diplomant): JAN VALECKÝ

Datum: červen 2008

Podpis: Valecký Jan

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická
název katedry

pošta/mail: Studentská 2, Liberec 46117 | kancelář/office: Voroněžská 13, Liberec
telefon/phone: +(420) 485 352 515
URL: <http://www.fp.tul.cz>

Název DP: Příspěvek ke studiu dějin „sexuální revoluce“ a počátků pornografie jako kulturně-společenského fenoménu v 60. a 70. letech 20. století v západní Evropě a ve Spojených státech amerických

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Martin Kovář, Ph.D.

Úvod:

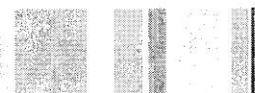
Cíl: Cílem diplomanta bude analyzovat politické, hospodářské a další příčiny, jež na počátku 60. let 20. století vedly v západní Evropě a ve Spojených státech amerických ke vzniku tzv. „sexuální revoluce“, stejně jako příčiny průniku tzv. „měkké“ i „tvrdé“ pornografie do širších společenských vrstev prostřednictvím nejrůznějších tiskovin či jiných médií (komerčních rádií, televizních stanic, filmu atd.); diplomantovým cílem bude rovněž analýza dopadů „sexuální revoluce“ a rozšíření pornografie na chování společnosti v širokém kontextu (včetně – případně – „ozvěn“ tohoto fenoménu v komunistickém Československu).

Požadavky:

Diplomant bude vycházet ze studia odborné literatury převážně anglo-americké provenience, a to jak z odborných monografií, tak z časopiseckých studií; kromě toho bude analyzovat vybrané prameny (erotické, pornografické i společenské časopisy, tisk, filmové a hudební nahrávky ze 60. a 70. let etc.); v souladu s moderními badatelskými trendy využije též četných internetových zdrojů, případně – přímo či nepřímo – metod orální historie.

Literatura:

- Collier, P. – Horowitz, D., *Destructive Generation: Second Thoughts About the Sixties*, New York 1989
- Fraser, R.: *1968: a student generation in revolt*, London 1988
- Halberstam, D., *Černobílé desetiletí*, Praha 2002
- Hanson, D., *Dian Hanson's The History of Men's Magazines*, Vol. I–VI, London 2003–2006
- Hennesy, P., *Having it So Good. Britain in the Fifties*, London 2006
- James R. Petersen, *The Fifties*, New York 1993
- Levitt, C., *Children of Privilege: Student Revolt in the Sixties: A Study of Student Movements in Canada, the United States, and West Germany*, Toronto 1984
- Marwick, A., *The sixties: cultural revolution in Britain, France, Italy and the United States, c.1958 – c.1974*, Oxford 1998
- Orrick, W. H., *Shut It Down!: A College in Crisis: San Francisco State College, October, 1968 – April, 1969: A Report to the National Commission on the Causes and Prevention of Violence*, Washington 1969
- Roszak, T., *The Making of a Counter Culture: Reflections on the Technocratic Society and Its Youthful Opposition*, London 1970
- Roth, P., *Umírající zvíře*, Praha 2007
- Sandbrook, D., *Never Had It So Good. A History of Britain from Suez to the Beatles*, London 2005
- Sandbrook, D., *White Heat. A History of Britain in the Swinging Sixties*, London 2006
- Sounes, H., *Seventies. The Sights, sounds and Ideas of a Brilliant Decade*, London 2006
- Tangová, I., *Pornografie – Tajné dějiny civilizace*, Praha 2003

Prohlášení

Byl jsem seznámen s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

Datum

Podpis

Anotace

Práce se zabývá studiem fenoménu takzvané „sexuální revoluce“, jejích příčin, důsledků a vlivu používaných médií na pronikání „měkké“ i „tvrdé“ pornografie do širších vrstev společnosti ve vybraných zemích euroatlantického kulturního okruhu, zejména pak USA. Je rozdělena na tři hlavní celky. Pozornost v prvním z nich je věnována nezbytnému stručnému shrnutí významných tendencí ve vývoji pornografie do poloviny 20. století, druhý analyzuje cestu k vítězství „sexuální revoluce“ s důrazem na atmosféru doby padesátých, šedesátých a sedmdesátých let, včetně politických, hospodářských a jiných příčin. Třetí část je úzce zaměřena na fenomén pánských časopisů a podrobně mapuje jejich historii od poválečné doby až po příchod sexuálně explicitních titulů kategorie „hardcore“. Příspěvek je založen na studiu odborné literatury, pramenů (tiskovin, filmových nahrávek) a internetových zdrojů, vše v převážné míře anglo-americké provenience.

Klíčová slova: pornografie, sexuální revoluce, média, pánské časopisy, pornografický průmysl

Synopsis

The thesis deals with the so called „sexual revolution“ phenomenon, its causes, consequences and the impact of the media usage on the „soft“ and „hard“ pornography penetration into broader social classes in the selected countries of the Euro-Atlantic culture, especially the USA. The paper is divided into three main units. The attention of the first one is devoted to a necessary brief summary of significant tendencies in the development of pornography till the mid twentieth century, the second part analyses the path to the “sexual revolution” and its victory with the emphasis on the atmosphere of the fifties, sixties and seventies, including the political, economic and other causes. The third unit focuses closely on the men's magazines phenomenon and charts in detail its history since the post-war period till the advent of the sexually explicit titles in the „hardcore“ category. The contribution is based on the study of literature, historical (magazines, films) and the Internet sources, all mostly of the Anglo-American provenance.

Key words: pornography, sexual revolution, media, men's magazines, porn industry

Annotation

Die Diplomarbeit beschäftigt sich mit dem so genannten „Sexuellrevolutionphänomen“, ihren Ursachen, Folgerungen und mit der Auswirkung der angewendeten Medien auf die „soft“ und „hard“ Pornographiepenetration in die weitere Gesellschaft in den ausgewählten Ländern der euroatlantischen Kultur, und insbesondere US. Die Arbeit ist in drei Hauptteilen verfasst. Der erste Teil ist der nötigen kurzen Zusammenfassung der bedeutenden Tendenz in der ersten Hälfte des zwanzigsten Jahrhunderts der Entwicklung der Pornographie gewidmet, der zweite Teil analysiert den Weg zum Sieg „der sexuellen Revolution“ mit dem Nachdruck auf die Atmosphäre der Ära fünfziger, sechziger und siebziger Jahre, einschließlich der politischen, wirtschaftlichen und anderen Ursachen. Der dritte Teil ist auf das Phänomen der Männermagazinen eng abgezielt, und ihre Historie von der Nachkriegszeit bis zum Kommen der sexuell expliziten Titeln der Kategorie „hardcore“ ausführlich mappiert. Der Beitrag ist auf das Studium der Fachliteratur, der historischen Quellen (Zeitschriften, Filme) und der Internetquellen begründet, alles überwiegend aus der anglo-amerikanischen Provenienz.

Schlüsselwörter: Pornographie, Sexuellrevolution, Medien, Männermagazinen, Pornindustrie

Obsah

Úvod.....	9
1. Vysvětlení pro začátek.....	12
1.1 Vymezení termínů pornografie a erotika.....	12
1.2 Pornografie se svými otazníky a dopady.....	14
1.3 Kulturně-společenský a historický fenomén.....	16
2. Prezentace sexu od úsvitu dějin do první poloviny 20. století.....	18
2.1 Erotika a sex napříč staletími.....	18
2.1.1 Asketismus proti přirozenosti.....	18
2.1.2 Čas změn v novověku.....	20
2.1.3 Umění v zajetí cenzury.....	21
2.2 Století fotografie.....	23
2.2.1 Co skrýval popel.....	23
2.2.2 „Pokleslé umění“ v hledáčku mechanického oka.....	24
2.2.3 Rozšíření pornografie na masy.....	26
2.3 Zobrazování sexu ve znamení pohyblivých obrazů.....	27
2.3.1 Počátky pornografického filmu v první polovině 20. století.....	27
2.3.2 Útoky moralistů a cenzura v konvenčním filmu.....	30
2.4 Zatravování umělci - stručné dějiny pornografické literatury.....	32
2.4.1 Od Velké francouzské revoluce k revoluci sexuální.....	32
2.4.2 Odvážní mistři pera.....	33
2.4.3 Sex pod drobnohledem vědy.....	36
3. Soudobé dějiny pornografie.....	37
3.1 Vítězství sexuální revoluce.....	37
3.1.1 Komplexní pojem.....	37
3.1.2 „Černobílé desetiletí“.....	38
3.1.3 Sexuální revoluce ve znamení „swingových“ let šedesátých.....	41
3.1.4 Cesta ke zrození tvrdé pornografie.....	45
3.1.5 „Zlomový bod“.....	49
3.2 Nový kult na šikmé ploše.....	51
3.2.1 Vzestupy a pády pornografie od 70. let do současnosti.....	51
3.2.2 Sex do domu.....	53
3.2.3 Otazníky budoucnosti.....	54
4. Historie pánských časopisů v 50. a 60. letech.....	56
4.1 Trojský kůň pornografie.....	56
4.2 Základem je fotografie.....	57
4.3 Odkaz burleskní doby.....	58
4.3.1 Kabaretní striptýz.....	58
4.3.2 Robert Harrison.....	59
4.3.3 Nerovný zápas.....	60
4.4 Fetišismus a bizarnosti v USA.....	61
4.4.1 „Leg“ mánie.....	61
4.4.2 Hřejivá blízkost ňader.....	62
4.4.3 John Willie.....	64
4.4.4 Lenny Burtman.....	65
4.4.5 Elmer Batters.....	67
4.4.6 Irwing Klaw.....	68
4.5 Souboj titánů.....	70
4.5.1 Zajíček Playboy Hugh Hefnera.....	70

4.5.2 Bob Guccione a Penthouse.....	75
4.6 Změny na amerických novinových stáncích v 60. letech	78
4.6.1 Ubohé laciné výběry.....	78
4.6.2 Zrození kalifornského slicku.....	79
4.6.3 Změna dokonána.....	81
4.7 Ilustrované objekty touhy.....	82
4.7.1 Humor a sex v pánských časopisech.....	82
4.7.2 Kreslené dobrodružství	84
4.8 Případ Samuel Roth versus Spojené státy americké	85
4.9 Problematika menšin.....	88
4.9.1 Gayové a kulturistika.....	88
4.9.2 Černý „vévoda“	88
4.10 Pánské časopisy mimo USA.....	89
4.10.1 Velká Británie.....	89
4.10.1.1 Chladná krása.....	89
4.10.1.2 Harrison Marks a britské výběry	90
4.10.1.3 „Povinné“ zvětšování aneb smrt britského výběru.....	92
4.10.2 Austrálie.....	94
4.10.3 Francie.....	94
4.10.4 Itálie.....	95
4.10.5 Latinská Amerika.....	96
4.10.6 Západní Německo.....	99
4.10.7 Severské země.....	101
4.10.7.1 Švédsko.....	101
4.10.7.2 Dánsko	102
4.11 Evropští naturisté a pseudonudismus Miliona Lurose	103
4.12 Co se lze dočíst v pánských časopisech.....	105
4.12.1 Pánské časopisy a literatura	105
4.12.2 Filmová revue.....	107
4.12.3 Inzerce.....	109
4.13 Vhled do let sedmdesátých – vzestup hardcoru v pánských časopisech.....	109
Místo závěru aneb co přinesla (nebo vzala) sexuální revoluce.....	111
Resumé.....	112
Použité zdroje.....	114
Seznam a popis obrazového materiálu.....	118
Přílohy.....	121

Úvod

Sex bezesporu patří k oblíbeným a frekventovaným tématům soudobé společnosti a pornografie, jeho zhmotnělý obraz, je moderním kulturním pojmem, jehož kořeny sahají až k samotným počátkům dějin lidstva, a přes různé peripetie omezování a zákazů se vlivem sexuální revoluce ve dvacátém století stala běžnou součástí našeho života.

Cílem diplomové práce je analyzovat zásadní mezníky v dějinách pornografie s přihlédnutím k politickým, hospodářským a jiným faktorům ovlivňujících její postupné pronikání mezi stále širší vrstvy společnosti ve vybraných zemích euroatlantického kulturního okruhu. Největší pozornost je věnována pro sexuální revoluci rozhodujícímu období padesátých a šedesátých let. Původní zadání práce se sice týká doby pozdější, 60. a 70. let, avšak vzhledem k menší míře všeobecného povědomí o 50. letech, jejich významu pro sexuální revoluci a větší nutnosti zkoumat spíše příčiny než její vrchol, jsem se po konzultaci se školicími rozhodl těžiště tohoto snažení posunout právě sem. Ke zvládnutí tématu mi bylo neocenitelným pomocníkem kromě literatury také prohlížení dobových fotografií, časopisů a filmových nahrávek, tak jako znalost anglického jazyka nezbytná ke studiu a překladu u nás zatím nevydaných textů.

Důvodem pro volbu tohoto tématu je nejen jeho neotřelost a poutavý obsah, ale i snaha přiblížit jej odborné veřejnosti. Tomu odpovídá i struktura diplomové práce, jež je rozdělena do třech hlavních celků (vyjma obecného uvedení do problematiky). Čím dále se posouváme po jednotlivých částech, tím stoupá i podrobnost a zužuje se zaměření. První část má nastínit pouze základní tendence vývoje lidské společnosti ve vztahu k sexu či jeho zobrazování a ukázat cestu zrání k sexuální revoluci. Druhá část se již zabývá druhou polovinou dvacátého století s důrazem na klíčová padesátá, šedesátá, částečně i sedmdesátá léta a bere v úvahu i širší politický a kulturní kontext. Třetí a poslední celek se poměrně podrobně věnuje jednomu z fenoménů kulturních dějin 20. století, pánským časopisům, a to z hlediska jejich obsahu, atmosféry doby i vnitřních motivů jejich tvůrců.

Práce čerpá převážně z odborné literatury anglo-americké provenience. Stěžejní literaturou jsou zejména tři díla. Na prvním místě z této trojice je třeba jmenovat šestisvazkové dílo o historii pánských časopisů od Dian Hansonové, americké vydavatelky známých fetišis-

tických magazínů *Jugs* a *Leg Show*, příležitostné modelky a spisovatelky, s názvem *Dian Hanson's The History of Men's Magazines*, jehož tři svazky byly použity pro zpracování většiny třetí části diplomové práce. Kromě poutavého popisu obsahu časopisů a stručných životopisů osobností s nimi spojených nechybí ani společenský kontext doby. To celé je navíc vhodně doplněno bohatými obrazovými ukázkami, tudíž je zároveň i cenným pramenem. Není proto náhodou, že převážná část obrazového materiálu užitého v diplomové práci pochází právě odtud. Další dvě knihy, *Dějiny pornografie v datech* od českého publicisty, spisovatele a textaře Vladimíra Poštulky a *Pornografie: Tajné dějiny civilizace* americké spisovatelky, novinářky a producentky Isabel Tangové, jsou zdánlivě svým zaměřením totožné, avšak nabízejí odlišné formy přístupu k tématu, a dokonce ani obsahově se nepřekrývají v takové míře, jak by se na první pohled zdálo. První zmíněná publikace nabízí ryze chronologicky řazený přehled nejen dějin pornografie, ale i sexu obecně, s širokým záběrem témat od četných forem zobrazování sexu až po zajímavosti ze života slavných, zatímco druhý uvedený chronologicko-tematicky řazený zdroj sice nenabízí tak široký kontext, ale věnuje se podrobně některým oblastem z dějin pornografie, obzvláště výtvarnému umění, fotografii a filmu, a zároveň poskytuje vhled do souvislostí a mnoho zajímavých úvah. Obě díla se navzájem vhodně doplňují a spolu tak tvoří neocenitelný přehled dějin pornografie i sexu obecně.

Diplomová práce nalézá oporu i v několika dalších zdrojích, sloužících zejména k dokreslení obrazu doby, navození některých obecnějších tezí, nebo má ilustrativní či srovnávací funkci, což se týká v převážné míře časopiseckých studií a internetových zdrojů. Pro zkoumání obecných znaků a možných dopadů pornografie na lidskou společnost bylo užito především prací amerického psychologa Davida Gilese (*Media Psychology*) a českého sexuologa Radima Uzla (*Pornografie aneb Provokující nahota*). Celospolečenský kontext doby 50. a 60. let 20. století je čerpán, spolu s několika pracemi z edice *Dějiny států* od nakladatelství Lidové noviny, z děl historiků Davida Halberstama (*Černobílé desetiletí*), Petera Hennessyho (*Having it So Good. Britain in the Fifties*) a Dominica Sandbrooka (*White Heat. A History of Britain in the Swinging Sixties*). Mezi použitými zdroji se objevuje i jedna beletrie, jmenovitě román *Umírající zvíře* cenami ověřeného amerického autora Philipa Rotha, jenž dobře vystihuje stav americké společnosti v klíčových dobách sexuální revoluce. Co se týče odborných časopiseckých studií, ty byly užity vesměs jako srovnávací materiál rozšiřující a prohlubující poznatky o daném tématu a týkají se hlavně otázek sexuální revoluce (viz. např. Martin, J. L. - *Structuring the Sexual Revolution*), sociálních účinků pornografie (viz. např. Royalle, C. - *Porn in the USA*) nebo vztahu pornografie a politiky (viz. např. Funston,

R. - *Pornography and Politics: The Court, the Constitution, and the Commission*) nebo umění (viz např. Daileader, C. R. - *Back Door Sex: Renaissance Gynsodomy, Aretino, and the Exotic*). Z četných internetových odkazů jmenuji alespoň dva - *Playboy Enterprises, Inc.* <<http://www.playboyenterprises.com>>, který obsahuje mnoho informací o této společnosti včetně podrobného životopisu jejího zakladatele Hugh Hefnera, a *Vintage Classic Porn* <<http://www.vintageclassicporn.com>>, placený server věnovaný archivním videím a fotografiím od dvacátých po osmdesátá léta 20. století. Vzhledem k omezeným možnostem diplomové práce být jen v náznaku obsáhnout obrovské množství obrazového materiálu, může být právě druhý zmiňovaný odkaz (a mnoho dalších) dobrým ilustračním médiem, aby si mohl čtenář vytvořit správný obraz o tématu. Bez něj by toto snažení nemělo valného smyslu.

1. Vysvětlení pro začátek

1.1 Vymezení termínů *pornografie* a *erotika*

Slovo *pornografie* je odvozeno z řeckých termínů *porné* (prostitutka) a *grafein* (psát).¹ Doslovně přeloženo to tedy znamená popisování úkonů prostitutek. Na první pohled jednoduchá definice, na ten druhý však skýtá velmi komplexní a nejasný pojem. Každý má nepochybně svou vlastní vnitřní představu o tom, co tento termín znamená, ale jeho objektivní vymezení, jak dokládají následující odstavce, je přinejmenším problematické.

Existuje mnoho definic, některé jsou svou povahou naladěny nepřátelsky, jiné se pokouší o objektivní nezaujatý popis, ale v podstatě závisejí na době a klimatu dané společnosti, ve které vznikly. Například *Pařížská úmluva* z roku 1910 hovoří o pornografii jako o „dílech necudného obsahu“, britský *Novelizovaný zákon o obscénních publikacích* charakterizuje v roce 1959 pornografii jako „obscénní díla, proti nimž v zájmu veřejného blaha existuje zákonná obrana, jestliže se jedná o věc obecného zájmu“, *Německý encyklopedický slovník* z roku 1987 zase jako „vulgárně naturalistické a nemorální zobrazování pohlavního života v umění“. Morálce současné konzumní společnosti je však bližší definice německého kriminologa H. J. Schneidera z téhož roku, který tvrdí, že „pornografie se vyrábí za účelem sexuálního vzrušení a finančního zisku“. Definice amerického práva, shodou okolností také z roku 1987, jde ještě dále, když uvádí rozpor mezi pornografií a erotikou a vnáší tak do celé problematiky jiný rozměr: „Pornografie je prezentace pouhého pohlavního aktu, jeho mechanismu, techniky a perverze, zatímco erotika odráží fyzickou i duchovní stránku lásky.“²

Zde se dostáváme k *erotice* a *pornografii*, dvěma výrazům popisujících tytéž věci, ale s odlišnými konotacemi. Pornografie bývá často srovnávána s erotikou (z řečtiny *erós* - láska, touha), což implikuje určitý stupeň zručnosti či „dobrého vkusu“ při zobrazování sexu a nahoty. Protože vkus nutně vnáší do procesu definování element subjektivity, mnozí badatelé v této oblasti preferují jiné společné termíny jako například *sexuálně explicitní materiály*. To samo o sobě nemůže stačit, neboť by takto definovaný materiál zahrnoval také příručky

---

¹ *Dictionary of sexual terms. "Pornography"* [Přístupné z [www](http://www.sex-lexis.com/Sex-Dictionary/pornography)] 3. 1. 2009. <<http://www.sex-lexis.com/Sex-Dictionary/pornography>>.

² POŠTULKA, V.: *Dějiny pornografie v datech*, Praha 2007, s. 10-12.

pro sexuální výchovu, erotické scény v kinech středního proudu nebo dokonce klasické umění. Co se týče médií, jsou zde dvě základní operační definice – termíny *softcore* a *hardcore* se běžně užívají k rozlišení mezi nenásilnou erotikou, která bývá považována i za umění, a živoučičně sexuálním materiálem a dalšími žánry „specialistů“, včetně sadomasochistických fetišů a dětské pornografie.³

Definování pornografie je důležité, neboť současné vlivy různých druhů materiálů badelele rozdělují. Pornografie coby prosociální médium je funkčním žánrem vytvořeným k určitému účelu, kterým je sexuální uspokojení příjemce. Není nezajímavé, že některé definice pornografie používají její vlivy na člověka jako klíč, například roku 1977 ji Williamsova komise pro pornografii (Williams Committee on Pornography) ve Velké Británii odlišila od erotiky kvůli jejímu „záměru sexuálně probudit své publikum,“ kdežto erotika „*spíše vyjadřuje sexuální vzrušení, než vyvolává... a může mít další zásluhu, která tento efekt ruší*“.⁴

Zatímco erotika se zaměřuje více na nahotu, nenásilí, upřednostňuje předeheru, intimitu, oboustranně uspokojující zkušenost, postkoitální příchyllost a staví sex do kontextu vztahů, pornografie je něčím, co jsme zvyklí nazývat jako „hardcore“. Víra, že ženy upřednostňují sex jako součást vztahu, zatímco muži jsou zcela zaujati sexuálním aktem samotným, vytváří celou řadu domněnek o pohlaví, které mají své kořeny v biologickém determinismu a evoluční teorii. Zde už je jen krůček k feministickému vnímání věci, které často hlásá, že ženy jsou v pornografii pouhými objekty pánského chtíce, submisivní a v ostrém kontrastu s muži. Na druhé straně je ale pravdou, že takzvané „tvrdé“ porno sledují v drtivé míře více muži než ženy. Ty dávají přednost spíše erotice, kde mužští modelové demonstrují jakousi vyšší „investici“. Muži zde svou něžností ukazují, že budou věrnými partnery a dobrými rodiči. Erotika je ve srovnání s pornografickým průmyslem (různí autoři odhadují jeho roční profit mezi 6 a 10 miliardami dolarů) také mnohem menším podnikem, omezeným na několik filmů a seriálů pro televizi středního proudu jako protiváha placených pornografických kanálů.⁵

Názor na označování pornografických filmů, buď s přídomkem *soft* nebo *hard*, se sjednotil až na konci sedmdesátých let. V kategorii *hard* mělo být povoleno prakticky vše

---

3 GILES, D.: *Media Psychology*, New Jersey 2003, s. 89.

4 Tamtéž, s. 89, 104.

5 Tamtéž, s. 90, 98.

s výjimkou pedofilie, nekrofilie a zoofilie. Takové rozlišení mělo význam především pro distribuci a producenti si přísně hlídali, aby nebyly hranice určené pro každý žánr překračovány.⁶

Ani tato rozdělení na pornografii a erotiku, na softcore a hardcore, však nemusí být směřodatná. Pro někoho je pornografická například pouhá póza nahého ženského či mužského těla na některém z klasických malířských děl, pro jiného je explicitní fotografický záběr na ženu s rozevřeným klínem a genitáliemi jemnou erotikou. Hranice mezi oběma termíny je tudíž nejasná a závisí na osobním vkusu, systému hodnot, kulturním a společenském okruhu a v neposlední řadě i na době, ve které žijeme - jiné bylo pojmání „obscénnosti“ v 19. století a jiné je dnes. V rozhodování se, kde leží hranice mezi erotikou a pornografií, nám nezbyvá nic jiného, než se spolehnout na vlastní úsudek nebo dát na často citovaný výrok bývalé americké pornohvězdy Glorie Leonardové, že *„jediným rozdílem mezi pornografií a erotikou je osvětlení“*.⁷

1.2 Pornografie se svými otázkami a dopady

O tom, že se jedná o kontroverzní téma, svědčí mnohé otázky, které si společnost kladla a klade stále. Psychologové* se ptají, zda-li pornografie podněcuje muže k tomu, aby znásilňovali ženy a děti, zda by měla být zakázána, a pokud ano, jak potom stanovíme hranici mezi svévolným zobrazováním sexu a uměleckým vyličením aktu milování? Jsou výsledky užívání pornografie univerzální nebo specifické vzhledem ke každému jedinci, například pedofilovi? Toto jsou otázky, které stále znepokojují kritiky.⁸ Na druhou stranu je třeba říci, že se pornografií dosud nezabývalo mnoho validních výzkumů. Chceme-li zkoumat, jaký je skutečný dopad používání pornografie na člověka a společnost, nemůžeme se spoléhat na několik málo pochybných výzkumů, kde zkoumanými jedinci byli většinou studenti mužského pohlaví, vystavení sledování pornografických filmů (mnohdy extrémních) v neobvyklém prostředí.⁹

---

6 POŠTULKA, s. 260.

7 *Dictionary of sexual terms. "Erotica"* [Přístupné z www] 5. 1. 2009. <<http://www.sex-lexis.com/Sex-Dictionary/erotica>>.

* Může se zdát, že psychologický pohled na problematiku pornografie je mimo rámec vymezení této práce, jímž je zkoumání historie. Opak je pravdou, neboť psychologové hráli klíčovou roli v soudních procesech, zabývajících se pornografií, z nichž mnohé se týkaly potenciálně škodlivých vlivů pornografického materiálu.

8 GILES, s. 88.

9 Tamtéž, s. 104.

Ve skutečnosti se počet trestných činů znásilnění podle statistiky vydané v Dánsku roku 1984 v zemích jako Dánsko, Švédsko a SRN (tedy tam, kde byla pornografie v této době povolena) od roku 1964 téměř vůbec nezvýšil, zatímco v USA, kde byla distribuce pornofilmů zákonem stále ještě omezována, se počet těchto deliktů zvýšil téměř na čtyřnásobek. Již roku 1966 dánským parlamentem jmenovaná komise Penal Law Comitee sestavená z kriminologů, psychologů, pedagogů a psychiatrů dospěla po dlouholetých výzkumech k závěru, že pornografie není schopna být iniciátorem touhy mladých lidí po sexuálních trestných činech, dokonce může i takovýmto činům bránit, neboť naopak působí jako ventil.¹⁰ Je tedy jasné, že tento druh mýtu nemůže být brán příliš vážně. Znásilnění je v první řadě násilnickým činem, a ten je jako takový výsledkem spíše sledování násilí v médiích, než sledováním pornografie. Na rozdíl od násilí v médiích je kontrole pornografie ve filmu, na videu a dokonce i na internetu věnována velká pozornost, což do jisté míry svědčí o ochotě naší společnosti akceptovat spíše zobrazování násilí než sexu.¹¹

Přestože se nepodařilo prokázat souvislost mezi sledováním pornografie a agresivním jednáním, mají její odpůrci v zásobě ještě další argumenty. Tím je otázka hodnot. Člověk (nejčastěji mladá žena) zde není prezentován jako osoba, nýbrž jako věc, objekt touhy, předmět sexuálního vybití, jako obraz, který staví na odív svůj vnější půvab, aniž by se přitom braly v potaz jeho vnitřní charakteristiky, cítění či potřeby. Tento neosobní zvěčněný náhled může potom vést k otupělosti či neschopnosti plně prožívat skutečný sex.¹² Nic takového však není pravda, neboť pornografie a reálný život jsou dvě zcela odlišné skutečnosti. Tak jako se skutečný život liší například od knižního románu nebo filmu, odlišuje se i od pornografie, jejímž cílem většinou ani není působit reálně, nýbrž zobrazovat často i neskutečné sexuální situace, jež jsou předmětem přirozené lidské fantazie. Posláním pornografie je naopak idealizovaná skutečnost, která přináší vybočení ze stereotypního všedního života, a proto jde tak na odbyt.¹³ Co se týče degradace člověka na pouhý objekt, je nutné zdůraznit, že nelze slučovat lidskou lásku a vnímání vnitřních kvalit jedince s erotickou fascinací nebo zaměňovat postoje s potřebami. Prezentace nahoty je ryze komerční záležitostí, tudíž ani nelze nepřítomnost citu považovat za znesvěcení, což ale na druhou stranu neznamená, že by se tvůrci porno-

---

10 POŠTULKA, s. 208, 274;

srov. UZEL, R.: *Pornografie aneb Provokující nahota*, Praha 2004, s. 136.

11 GILES, s. 95, 104;

srov. SHARP, E. B. – JOSLYN, M.: *Individual and Contextual Effects on Attributions about Pornography*, in: *The Journal of Politics*, Vol. 63, No. 2 (May 2001), s. 501-519.

12 ROTTER, H.: *Sexualita a křesťanská morálka*, Praha 2003, s. 106-107.

13 UZEL, s. 116, 141.

grafie ve své honbě za senzací nikdy nedopouštěli skutečného zneužívání.¹⁴ Představuje-li tedy pornografie orientaci na „věc“, můžeme ji zároveň chápat jako jeden z výrazů současné konzumní společnosti, jež se ve svém hodnotovém systému velkou měrou orientuje právě na materiální objekty.

Na obhajobu postojů proti pornografii je však třeba říci, že jedno eso její odpůrci přece jen v ruce mají. Jak známo, na výchově mládeže se dnes velkou měrou podílejí média. Na základě sledování sexuálně explicitních materiálů si děti mohou bez řádné sexuální osvěty vytvořit falešný obraz o technice sexu, popřípadě o hodnotách v sexualitě jako takové.¹⁵ Tímto tématem je bezesporu nutné se do budoucna vážněji zabývat, i když je toto spíše problematikou vlivu médií obecně.

Kromě mediální psychologie nebo etiky lze pornografii studovat také pod jinými disciplínami jako například filosofie, estetika, feminismus a „gender studies“. Mimo výše uvedených možných negativních dopadů na chování jedince je zde ještě problematika vkusu, kde je moralita zaměňována s mravností a nemravností, a pohlaví. Poslední zmíněné je i dnes obzvláště ožehavým tématem. Za posledních 25 let a více se statut pornografie coby média dramaticky změnil a příchod internetu začal měnit tento průmysl neočekávanými způsoby, z nichž některé jsou východisky pro teorii feminismu.¹⁶ Předmětem této práce je ale především pohled historický.

1.3 Kulturně-společenský a historický fenomén

O pornografii se často mluví jako o redukci na nahé lidské tělo či jeho izolované části nebo o redukci sexu na pouhý mechanismus. Tímto si možná neprávem vysloužila nálepku již dále neredukovatelného projevu lidské tvořivosti. Pornografie se svými atributy neredukovatelnosti, neměnnosti a okamžité rozeznatelnosti svádí k myšlence, že stojí mimo rámec kultury. Sexuální vyobrazení (v literatuře, ve filmu či ve hmotném provedení) je díky obnažení sexu až na samotné jádro zbavováno své kulturně vzdělávací hodnoty, načež začne být posuzováno jako cosi „obscénního“. Ačkoliv se nám díky těmto charakteristikám může zdát, že

---

¹⁴ Tamtéž, s. 77, 78, 81.

¹⁵ Tamtéž, s. 165-169.

¹⁶ GILES, s. 88, 89;

srov. ROYALLE, C.: *Porn in the USA*, in: *Social Text*, No. 37 (Winter 1993), s. 23-32.

pornografie stojí na okrajích kultury, ve skutečnosti stojí v samotném jejím středu a je kulturním pojmem, kulturním fenoménem, vytvořeným na průsečících sexuality, náboženství, politiky, umění a práva.¹⁷

Navzdory tomu, že slovo „pornografie“ evokuje starobylost antického světa, ve skutečnosti bylo v této době neznámé a poprvé bylo užito až v roce 1857, kdy ve Velké Británii vyšel oficiální slovník *Oxford English Dictionary*. První definice zde tvrdila, že „pornografie je popisování a zobrazování prostitutek a obscénních situací a detailů“.¹⁸ Co se týče starořeckého významu slova, do dnešních dob se zachoval patrně pouze krátký odstavec v jednom antickém textu, kde se s tímto výrazem letmo setkáme. Tento text s názvem *Depnosofistai (Hostující mudrci)* napsal jistý Athénaios a objevuje se zde slovo „pornographoi“, tedy „ten, kdo popisuje prostitutky“, autor příběhů o prostitutkách. Slovo „pornografie“, jak jej chápeme dnes, ve starověkém světě tedy neexistovalo. Z jakých pohnutek vznikla v 19. století taková náhlá potřeba oživit tento zapomenutý starobylý výraz pro vynalezení nového slova, bez něhož se však lidská civilizace dokázala obejít po celé věky?¹⁹

Na tuto a další otázky se pokusím nalézt odpověď v následujících řádcích věnovaných historii pornografie. Ano, i pornografie má svou historii a jak se brzy přesvědčíme, je mnohem bohatší a komplexnější, než aby se omezovala na záležitost moderní doby, kdy vznikla média fotografie, filmu a v neposlední řadě také internetu. Samotný obsah, kterým je zobrazování sexu, se v minulosti od současnosti příliš nelišil, liší se pouze jeho nosič, kterým bylo v dobách pro nás již dávno minulých pouze výtvarné umění a písemnictví. Vzhledem k ohromnému množství dochovaných pramenů hmotných i písemných by si studium dějin fenoménu pornografie zasloužilo snad trochu více, než nejisté včlenění k dějinám umění, literatury, popřípadě dějinám kultury obecně. Podle vyjádření antropologa Bernarda Arcanda, jak píše Isabel Tangová ve své knize, je „*historie pornografie historií společnosti, a nic, k čemu došlo ve společnosti, by nemělo být v žádném případě opomíjeno.*“²⁰

---

17 TANGOVÁ, I.: *Pornografie. Tajné dějiny civilizace*, Praha 2003, s. 27.

18 POŠTULKA, s. 98.

19 TANGOVÁ, s. 28, 29.

20 Tamtéž, s. 28.

2. Presentace sexu od úsvitu dějin do první poloviny 20. století

2.1 Erotika a sex napříč staletími

2.1.1 Asketismus proti přirozenosti

Sexualita byla od počátku věků chápána zcela přirozeně bez morálních omezení, které v masovém měřítku zavádí až křesťanství. Jak lidé sexualitu chápali v různých dobách, kulturách a různých stádiích vyspělosti, není dosud jasné. Přesto se můžeme právem domnívat, že byla vnímána buď jako prostředek k plození potomků a zachování rodu, což bylo v drsných pravěkých podmínkách nezbytné, jako magický rituál spojený s mocí božstev či jen jako pouhá rozkoš. Lidé v pravěkých dobách považovali sex za zcela běžnou záležitost, bez intimity a skandálního zabarvení. Sexuální pud pak vedl lidi k tomu, aby své poznatky i skryté tužby zobrazovali, čímž se začínají psát i dějiny pornografie.²¹

Zmínky o sexu najdeme v různé míře ve hmotném umění i literatuře už od nejstarších dob. Z dnešního pohledu se jeví jako nejvýraznější epocha v zobrazování sexu doba starého Říma, kde byl sex vnímán jako přirozená součást veřejného života, ale ani asketický středověk, jakkoliv absurdně to může znít, nezůstává pozadu, i když zde slouží sexuální zobrazování spíše didaktickým účelům. Bylo to právě křesťanství, jenž položilo základní kámen pro stvoření pornografie, jak ji známe dnes. Sex bývá spojován s hříchem, s tělesností, která se ve středověkém vnímání světa staví ostře do protikladu k lidské duši, a sexuální rozkoš se stala něčím nemorálním, hříšným a všechny projevy jejího zobrazování odsouzeníhodnými. Křesťanská církev se stavila do role arbitra v otázce, co je a co není morální, a tak mělo křesťanství nesmírný vliv nejen na způsob, jakým mluvíme o pornografii dnes, ale také na její skutečnou podstatu.²²

Křesťanství se snažilo sexualitu kontrolovat, například pomocí intimních zpovědí a zákonů proti nepatřičnému sexuálnímu životu, vnímaném jako obcování s ďáblem. Sexuální pokušení bylo jeho dílem, neboť pekelné síly jsou stále připraveny přivést člověka na scestí.

---

21 BELLINGER, J.G.: *Sexualita v náboženstvích světa*, Praha 1998, s. 18-21.

22 TANGOVÁ, s. 51, 52, 54.

Pouze úzká skupina lidí - duchovních - měla právo rozhodovat o tom, co je a není přípustné, neboť pouze oni měli dostatek sil od Boha čelit tlaku d'ábla.²³ Ale i církev se v podstatě celou dobu chovala rozporuplně. Někteří biskupové mimo jiné měli dokonce i právo vybírat poplatky v nevěstincích a de facto si v nich i užívat.²⁴ Fenomén prostituce je ve středověku spojován s morálním a náboženským odsouzením prostitutek, ale v rámci nevěstinců pod dozorem úřadů byly tolerovány, ba dokonce se některé kurtizány ucházely i o společenskou prestiž. Prostituce byla ale mnohdy i vedlejším zaměstnáním žen z nižších vrstev, a ty nenalézaly v panujícím společenském řádu pražádnou podporu.²⁵

Pornografie je velice podobná prostituci zejména tím, že zbavuje sex citu a romantiky a soustředí se ryze na ukojení sexuálního pudu. To je také důvodem, proč bylo oboje cenzurou pronásledováno. Každá diktatura – fašistická, komunistická, církevní nebo jiná - je prudérní v otázkách sexu. Musí nutně taková být, neboť sex bylo vždy obtížné kontrolovat a řídit. Sexuolog Radim Uzel k tématu cenzury dodává: „*Pornografie jako provokující zobrazení nahoty podléhá cenzuře zejména proto, že člověka vzrušuje. Ve chvílích intenzivního sexuálního prožitku se člověk stává více svobodným*“. Tím se lidé zbavují pout a konvencí, což je pro autoritativní režim nepřípustné.²⁶ Tabuizovaný sex ale potřebuje vytvoření nějakých pravidel, aby jeho zobrazování mohlo být účinně bráněno. Vytvářením těchto pravidel se však sami jejich tvůrci vystavují tomu, že musejí o sexu přinejmenším přemýšlet nebo mluvit. Upozadňování sexuality tak navzdory tuhé církevní cenzuře paradoxně vedlo k jejímu objevování. Tím také křesťanský asketismus přispěl velkou měrou k širšímu rozšíření pornografie.²⁷ Vždy platilo a platí, že zakázané ovoce nejlépe chutná a čeho se nedostává, je nejžádanějším zbožím.

Uměleckých vyobrazení sexu nacházíme ve středověku poměrně dost, i když tato sloužila vesměs jako výstraha nebo kárání. Velmi časté jsou výjevy Posledního soudu na reliéfech nebo obrazech, kde jsou nazí necudní hříšníci zatraceni Kristem, musejí stát po jeho levici, nebo jsou mučeni démony v pekle. Sexuální výjevy v kostelech sloužily jako varování před zatracením a věčnou trýzní. Proto nelze hovořit o sexuálních vyobrazeních v dnešním

---

23 Tamtéž, s. 54-57;

srov. LE GOFF, J. (ed.): *Středověký člověk a jeho svět*, Praha 1999, s. 249, 250.

24 POŠTULKA, s. 35.

25 LE GOFF, s. 306, 307;

srov. GILFOYLE, T. J.: *Prostitutes in History: From Parables of Pornography to Metaphors of Modernity*, in: *The American Historical Review*, Vol. 104, No. 1 (February 1999), s. 117-141.

26 UZEL, s. 151-155.

27 TANGOVÁ, s. 55.

slova smyslu. V našem společném povědomí jsou asociace mezi sexem a hříchem a náš rozporuplný postoj vůči sexu a jeho vyobrazením stále hluboce zakořeněné.²⁸

2.1.2 Čas změn v novověku

Zcela nový rozměr získalo erotické umění v renesanci. Charakteristické jsou značně zerotizované poslední soudy a umučení svatých. Vezměme si například Sv. Šebestiána, který je představován jako mladý jinoch s vypracovaným tělem, často skromně oděný a velmi důkladně a sugestivně probodán šípy. Během renesance začala být nahota stále více představována jako erotická podívaná, zejména Tizianovy obrazy *Venuše* bývají ve své době vnímány rozporuplně. Zdá se, jako by stačilo namalovat jakoukoliv nahou ženu a vybavit ji klasickým jménem, čímž se z “pornografie” rázem stává klasické umění, tedy alespoň z dnešního pohledu. Nicméně církev si držela stále silnou kontrolu nad takovýmito sexuálními artefakty a nezdá se, aby díla umělců k jejich nelibosti “zahalována” - příkladem je Michaelangelo a jeho socha Davida, která byla v 16. století doplněna o fíkový list, odstraněný až ve 20. století, stejně tak byla vlivem protireformace zakryta většina nahých genitálií bederními rouškami na obraze *Poslední soud* od téhož autora.²⁹

Na rozdíl od současné doby byl počet vlastníků pornografických děl bezpečně omezen na bohatší vrstvy, což je činilo pro většinu obyvatel nepřístupnými. To se mělo změnit až s příchodem knihtisku a techniky dřevorytu, kdy církevní cenzura utrpěla těžké rány. Nejen, že bylo stále obtížnější jednotlivými cenzorskými zásahy tištěnou pornografii zničit, byla navíc poskytována za podstatně menší náklady mnohem širšímu počtu jejích konzumentů.³⁰

S příchodem nové technologie knihtisku se začal psát nový věk komunikace. Tento „nástroj ďábla“ měl na svědomí nejen rozvoj vzdělanosti a rozšíření církevní reformace, ale společně s technikou dřevorytu znamenal i takovou malou sexuální revoluci. Mechanická reprodukce tak umožnila výrobu textu v masovém měřítku a systém nabídky a poptávky začal fungovat hromadně. Jakmile vznikl trh, začal být ovlivňován tím, co si přáli lidé, nikoliv tím, co si přály úřady. Mezi lidem kolovaly různé tištěné traktáty a pamflety, zesměšňující karika-

28 Tamtéž, s. 58, 59, 61-64.

29 Tamtéž, s. 66-69, 72, 73, 76;
srov. PIJOAN, J.: *Dějiny umění*, 6. díl, Praha 1999, s. 152, 160, 234.

30 TANGOVÁ, s. 76, 77.

tury a další kritiky poměrů v církvi.³¹ Spojení tisku se sexem mělo ještě ničivější účinek. Sexuální eskapády duchovních (ať už skutečné nebo smyšlené) se začaly nemilosrdně ukazovat ve vyobrazeních, lechtivých pamfletech nebo knihách. Jedním z prvních takových ukázek je Boccacciův *Dekameron*, v němž je mimo jiné humornou formou ukazován hříšný a pokrytecký svět duchovních.³²

V přibližně stejné době, kdy vznikl knihtisk, jsou známy též první dřevoryty. Na kovových deskách byly rozeznatelné větší detaily a déle vydržely. Tato technika umožnila levnější výrobu obrázků ve velkém, čímž se i toto médium stalo masověji dostupným. A jak je všeobecně známo, obrazy učí lépe než slova, proto není vynález grafické reprodukce o nic menším přínosem, než tisk. Rozvoj tisku a grafické reprodukce velkou měrou přispěl k postupné demokratizaci ve výtvarném umění, což nevyhnutelně zahrnuje i erotické výjevy.³³

2.1.3 Umění v zajetí cenzury

V rozvoji specifických pornografických forem (například pro fenomén pánských časopisů, který je těžištěm této práce) jsou rozhodujícími faktory reprodukováných obrázků právě možnost jejich soukromého vlastnictví, snadného přenášení a jejich dostupnost. Šestnácté století dalo vzniknout aktivní cenzuře, která je, jak je z dějin pornografie patrné, způsobena zvýšeným zájmem o sexuálně explicitní materiál, který je ale vyvolán právě širokou dostupností. Z tohoto důvodu sehrál vznik knihtisku a grafické reprodukce klíčovou úlohu. Vznikala celá řada rytin, které pak byly cenzurovány. Příkladem za všechny může být *Venuše, Mars a Vulkán* (druhé stadium) od Eney Vica podle Parmigianina (1543), kde byl souložící pár Venuše a Marta odstraněn přerýtím. Existuje též bezpočet obrazů, jejichž problematické detaily byly ve viktoriánském období přemalovány a někdy docházelo až k dramatickým protestům, jako je rozsekání známého Velázquezova obrazu *Venušina toaleta* Mary Richardsonovou v Národní galerii v Londýně roku 1914 na protest proti pronásledování feministek.³⁴

---

31 Tamtéž, s. 79-81.

32 Tamtéž, s. 81-84;
srov. POŠTULKA, s. 41.

33 TANGOVA, s. 84.

34 Tamtéž, s. 84, 86, 89;
srov. PIJOAN, 7. díl, s. 127.

Jedním z nejrozporuplnějších děl 16. století je však soubor rytin *Šestnáct poloh* (*Sedici Modi*) Marca Antonia Raimondiho, vytvořených podle originálních dnes ztracených obrazů Giulia Romana. Jednalo se o skutečný energický a temperamentní sex, zachycený s nejjemnějším citem pro detail. Tím se toto dílo stalo vůbec prvním případem pornografie v takové formě, jak bychom ji dnes definovali. Zatímco Giulio Romano, původní autor, byl v této době chválen a veleben, protože svá díla nevystavoval veřejně, Raimondi takové štěstí neměl, neboť si dovolil vyrytím jeho díla vytvořit masově dostupné sexuálně explicitní médium, které nabízel na tržnicích, a byl za to na čas uvržen do vězení. O ještě větší poprask ohledně těchto dřevorytů se zasloužil známý odmítač falešné cudnosti, nepřírozeného chování a pokrytectví, rozkošnický „vypravěč pravdy“, „božský“ Pietro Aretino, který ve své knize *Rozličné způsoby milování* vždy ke každé vyobrazené sexuální poloze připojil jeden sonet. Verše jsou napsány střídavě v mužském a ženském rodě a oslavují společné obcování muže a ženy. Zde malá ukázka:

„Pojď drbat! Nuž jen rychle, duško drahá,
I lidé stvoření jsou pro drbání.
Ty na můj myslíš pyj, a já zase na ni –
Bez nich by byla smutná žití dráha.“

Podle Clifforda Scheinera (amerického sexuologa – pozn. zpracovatele) jsou Aretinovy sonety „*bodem zlomu v západní civilizaci, protože je to první případ, kdy lidé otiskli erotický text, připojili k němu erotické ilustrace a zařídili, aby byla kniha dostupná co nejširší veřejnosti*“. Přes veškerou snahu úřadů o potření Aretinových sonetů a *Šestnácti poloh*, byl zásah neúspěšný. Po následující století se objevovala nová vydání, napodobeniny, neautentické verše a kresby a některé nevěstince si volí k propagaci Aretinovo jméno. I literatura se sexuální tematikou je od 16. století na prudkém vzestupu, který vrcholí ve století osmnáctém a má být „umravněn“ s příchodem století následujícího.³⁵

Je to paradox cenzury, kdy ta vlastně posiluje to, co se snaží vymýtit. Čím je represe úspěšnější, tím vzácnějším se předmět represe stává, a o to více se jej všichni snaží získat. Velmi tuhá cenzura demonstruje znepokojení společnosti nad možnostmi tisku. Dalo by se říci, že v tomto ohledu je médium jediným rozdílem mezi pornografií a uměním. Zatímco

³⁵ TANGOVÁ, s. 89-95;

srov. DAILEADER, C. R.: *Back Door Sex: Renaissance Gynsodomy, Aretino, and the Exotic*, in: ELH, Vol. 69, No. 2 (Summer 2002), s. 303-334.

malba je originálem určeným pouze úzkému okruhu lidí, a tedy uměním, hromadně dostupná rytina je společensky nevhodným artiklem. Tento rozpor se ještě markantněji projeví s příchodem fotografie.

2.2 Století fotografie

2.2.1 Co skrýval popel

Objevení trosek starořímských Pompejí a Herculanea roku 1709 znamenalo přelomový okamžik v nazírání na starověk a na sexuální život našich předků vůbec. Vulkanický popel dokázal zakonzervovat budovy a předměty tak dokonale, že nám umožnil poznat vzhled starořímského města střední velikosti a život jeho obyvatel, včetně šokujících fresek souložících lidí (dvou i více, heterosexuálních i homosexuálních), soch se ztopořenými údy nebo bizarními předměty denní potřeby se sexuální tematikou. Obzvláště palčivé bylo zejména pro pokrytecké viktoriánské 19. století velké množství nalezených artefaktů, jenž nebylo možno veřejnosti ukázat, a nezbývalo tedy nic jiného, než tyto předměty v zájmu rodící se archeologie ukrýt do „tajného muzea“ s omezeným přístupem pouze pro vzdělané džentlmeny, od nichž se očekávalo, že jsou dostatečně chráněni před erotickými stimuly a morálním úpadkem. Člověk „dlouhého století“ potřeboval tyto věci nějakým způsobem separovat, proto byl vynalezen termín „obscénní“, a prohlašovat, že sice patří k antice, avšak nemají nic společného s odkazem, z něhož devatenácté století těžilo.³⁶

Některé nástěnné malby se sexuální tematikou z Pompejí byly také úmyslně, nejspíše z důvodu morálního pobouření, zničeny a jejich obsah se nám dochoval pouze z rytin z roku 1836. Četnost nalezených erotických artefaktů byla pro archeology a džentlmeny celkově natolik šokující záležitostí, že jejich vysněné antické ideály byly narušeny „nemravným“ svědectvím o prostopášném způsobu života římského lidu. Takové obyvatele Říše římské nečekali, a ani si nepřáli nalézt. V určitou dobu se dokonce mylně věřilo, že všechny erotické malby a artefakty, které není možné zařadit ani částečně do náboženské kategorie, patří pouze do nevěstinců. Tím pádem by ale téměř všechny domy v Pompejích musely být nevěstince.

---

³⁶ TANGOVÁ, s. 31-34;
srov. POŠTULKA, s. 70.

Ve skutečnosti byl k tomuto účelu v Pompejích vybudován pouze jeden dům, zbytek byl pouze výplodem viktoriánské doby.³⁷

Erotická výzdoba tak byla výrazem přepychu, nikoliv smyslnosti a chtíče. Sex byl zde podle některých vědců vnímán spíše jako hra a jeho zobrazení mělo návštěvníky domu přesvědčit o dobrém vkusu majitele. Sex nebyl ve starověku spojován se soukromím, tyto výjevy zdobily právě naopak ta nejveřejnější prostranství římského kulturního života. Je pochopitelné, že takovéto pojmání veřejného předvádění lidské identity nebylo pro viktoriánskou dobu, která striktně odlišuje veřejnou a soukromou oblast lidského života, přirozené. Artefakty byly vyňaty ze svého prostředí, ve kterém měla jejich existence smysl, a chápány zcela izolovaně z hlediska morálky, nikoliv vědy. Tento model nazírání na sexuálně explicitní předměty bohužel používáme často dodnes.³⁸

2.2.2 „Pokleslé umění“ v hledáčku mechanického oka

„Dlouhé“ století, zcela zaujaté minulostí a podvratnou silou tisku, však dalo vzniknout novému a mnohem údernějšímu médiu, které způsobilo, že obrázky nahých žen začaly budit pohoršení. Toto médium dnes známe pod pojmem fotografie. Od dob renesance byla nahota přijímána, a dokonce i uctívána. Co tedy způsobilo tak náhlou změnu na její nazírání? Zapříčinil ji obsah nebo pouze médium? Odpovědí je překvapivě to druhé. Podle historika umění Kennetha Clarka je nutné rozlišovat mezi „nahotou“, jak ji zobrazuje fotografie, a „aktem“, který je pouze touhou po dokonalosti, jíž se umělec snaží dosáhnout, když namaluje bezchybné nádherné nahé tělo. Nahota na fotografii zobrazuje nedokonalou realitu, která je nemravná až nežádoucí, je až příliš otevřená, přesná a podrobná. Díky přebytku reality není možné zachovat ideál. Zdá se, že akt ve fotografii je tudíž nesmyslným protimluvem. Problematické byly ale i fotografie aktových obrazů. V roce 1881 byly v Hamburku zabaveny fotografické reprodukce Tizianovy *Venuše* a dalších obrazů jako obscénní. Co bylo uměním v galerii, jím už nebylo na ulici.³⁹

---

37 TANGOVÁ, s. 36, 37.

38 Tamtéž, s. 39, 41, 46, 47.

39 Tamtéž, s. 101-103, 111.

Když Louis Daguerre poprvé představil roku 1839 svůj vynález daguerrotypii, vyvolalo to velké nadšení. Problémem byla pouze expoziční doba přístroje, která zpočátku trvala několik minut, po kterých musel fotografovaný objekt zůstat nehybný. Dělat úspěšně portréty a pornografické „akty“ bylo možné, až když katalyzátory umožnily celý proces urychlit.⁴⁰ Fotoaparát se tak stal společně s železnicí, telegrafem a velkovýrobou znamením pokroku devatenáctého století.

První daguerrotypy nahých žen na sebe pochopitelně nenechaly dlouho čekat. V Paříži se první legální akty nazývaly „*académies*“, což měly údajně být fotografické sestry studií, které dělají umělci podle živých modelů. Více než o uměleckých kvalitách se dalo hovořit o erotické přitažlivosti těchto studií a jejich velkou část tvořily ryze pornografické snímky. Kromě daguerrotypů se širokou škálou tónových odstínů začala mužské oko uspokojovat nová móda stereoskopu – využitím fotoaparátu se dvěma čočkami bylo možné udělat dva snímky současně, které ve speciální prohlížečce vytvářejí trojrozměrný efekt. Byla to „virtuální realita“, která předběhla svou dobu. Daguerrotypy ale nebyly levnou záležitostí. Erotické obrázky byly protizákonným luxusem nejbohatších džentlmenů, protože každá destička je pozitivem, a je tudíž originální. Až vývojem mokrého procesu, který zavedl vyvolávání negativů, které se daly přeměnit na pozitivity, se fotografie stala masově dostupnou záležitostí. Levné snímky byly najednou k dispozici téměř všude, a dokonce i stereo obrázky byly běžnou ozdobou domácností.⁴¹

Na fotografiích se používaly symboly klasického umění (sloup, záclona, vojenská zbroj, pózy modelek atd.), aby tak připomínaly renesanční malby, neboť v této době se projevovala snaha držet si sex od těla. Modelky byly často zasazovány do mýtického prostředí, ale ani toto nepomohlo učinit z fotografie vyšší umění a celá řada lidí nové umění odsuzovala. Vadily jim nohy do X, masivní spodní čelisti, velká břicha, ohnutá záda, vystouplé kosti, nemotorné pózy. Není se ani čemu divit, když vezmeme v úvahu, že nešlo o nějaké pomyslné Venuše nebo bohyně, ale o obyčejné ženy, mnohdy pocházející z dělnických čtvrtí – pradleny, nebo dokonce prostitutky. Šok z reality podnítil rozporuplné reakce: odpor, rozkoš či sexuální vzrušení nebo vše dohromady.⁴²

---

40 BAATZ, W.: *Fotografie*, Brno 2004, s. 23.

41 TANGOVÁ, s. 105-108, 110;
srov. BAATZ, s. 28, 34, 35, 40-42.

42 TANGOVÁ, s. 110-113;
srov. BAATZ, s. 42.

2.2.3 Rozšíření pornografie na masy

Naskytuje se otázka, zda-li byla fotografie vnímána jako umění. Umění do této doby představovalo určitou rozhodující oblast, díky níž se privilegované vrstvy odlišovaly od neurozených. Jak ale mohlo umění plnit dále tuto funkci, když se díky fotografii stalo něčím, co si mohl dovolit každý? Právě toto byla příčina, proč se rozhořely nekonečné debaty a hysterie o fotografii a jejího vztahu k umění. Portrét nebo obraz si mohli dovolit jen příslušníci vyšší třídy, ale s příchodem fotografie už najednou mohl mít portrét téměř každý – v určitém slova smyslu toto přispělo k sociálnímu zrovnoprávnění, neboť fotografické čočky už nerozlišovaly mezi urozeným a neurozeným zákazníkem. Následoval ohromný rozmach pornografie a její první výrobci a distributoři byli stíháni policií. Došlo i k rozvoji mezinárodního obchodu s nemravnými či obscénními fotografiemi skrze poštovní systém a zámořský obchod, kde se „umělecké“ ženské portréty dávaly na export. Překupníci a pouliční prodavači si vydělávali na živobytí podloudným prodejem obscénních obrázků ve všech evropských městech. Vznikala fotografická studia jako vedlejší činnost, která přinášela ohromné zisky, a tajné sbírky lechtivých aktů, jejichž prohlížení patřilo ke koníčkům mladých viktoriánských džentlmenů. Obchod s nemravnými obrázky byl v devatenáctém století zkrátka živý a dynamický a stal se důležitou součástí nového světa fotografie, ale stál i u počátku demokratizace pornografie.⁴³

I když takových fotografií vznikalo ve druhé polovině 19. století mnoho, oficiální historie se o nich téměř nezmiňuje a cudně od nich odvrací zrak. Naše kolektivní paměť tak zůstává u snímků krajín, rodinných portrétů a portrétů slavných nebo výstředních lidí. Díky tomuto překroucenému pohledu na „století fotografie“ dochází k nesprávnému pochopení celé epochy. Na rozdíl od vžitého přesvědčení, že fenomén tvrdé pornografie, jak ji dnes definujeme, není výsledkem šedesátých a sedmdesátých let dvacátého století, ale záběry ženského polhavi, felace, cunnilingus, lesbo, gay, trojka, orgie, bičování a další – to vše se objevuje již na těch nejranějších fotografických vyobrazeních. V pokrytecké viktoriánské době se nahota ve snaze vyhnout se označení „obscénní“ musela spasit tím, že se skryla za nějaké šlechetnější a více povznášející označení – umění či vzdělávání, to samé se pochopitelně týkalo i literatury.⁴⁴

43 TANGOVA, s. 115-117;

srov. ECK, B. A.: *Nudity and Framing: Classifying Art, Pornography, Information, and Ambiguity*, in: *Sociological Forum*, Vol. 16, No. 4 (December 2001), s. 603-632.

44 TANGOVA, s. 117-119.

Historie fotografie kulminuje ve fenoménu pánských časopisů, jemuž je věnována podstatná část této práce. Několik desetiletí po vynálezu fotografie na sebe nenechalo dlouho čekat nové médium, které člověka přeneso přímo do středu dění. Tímto médiem není nic jiného, než pohyblivé obrázky - film.

2.3 Zobrazování sexu ve znamení pohyblivých obrazů

2.3.1 Počátky pornografického filmu v první polovině 20. století

Zdá se, že jedna z prvních odpovědí na jakoukoliv novou formu technologie je snaha použít ji k vytvoření lepšího sexuálního zobrazení. Žádné komunikační médium v historii se proto nemohlo vyhnout zobrazování sexu.⁴⁵ Ať už fotografie ukazovala cokoli, film toho mohl nabídnout mnohem víc, a sice umožnit člověku pohled na pohybující se těla a účastnit se. Nedlouho po vynálezu se filmová kamera zaměřila nevyhnutelně na sex a tělo. Není se ani čemu divit. Každý nový vynález s sebou přináší i nezměrnou touhu jeho uživatelů po experimentování. Svět (rozumějme mužský svět) chtěl vidět ženu svůdně mrkající, svlékající se ze šatů. Film je tak tím nejpřirozenějším médiem pro pornografii, poskytuje nám nerušený pohled na skutečného člověka, aniž bychom se museli stydět, nebo být u toho vidění někým jiným. Je to vlastně určitý druh voyeurství, protože takový člověk se chce dívat, aniž by sám byl viděn. Toto nabízí i fotografie, ale zachycuje pouze jeden okamžik, zatímco film jich ukazuje celou plejádu.⁴⁶

Kinetoskop (přístroj na promítání pohyblivých obrázků) Thomase Alvy Edisona, patentovaný roku 1887, se téměř okamžitě změnil na kukátkový kinematograf (peepshow). Přilepené oči k mihotajícím se obrázkům na zdech patřily i ke kratochvílím nižší vrstvy v očekávání, že uvidí vzrušující zakázané ovoce. Společně s tímto novým médiem se objevili také morální reformátoři, místní autority nebo samozvaní ochránci společnosti, kteří tento pokrok nevíтали. Obávali se potenciálního společenského dopadu, že film ovládne ty nejnižší emoce těch nejzranitelnějších nebo těch s menší schopností sebeovládání (žen, dětí a nevzdělaných lidí). Když bratři Lumierové poprvé pustili svůj film s přijíždějícím vlakem, diváci vyska-

---

⁴⁵ GILES, s. 88.

⁴⁶ TANGOVÁ, s. 125-127.

kovali ze židli z obavy, že vlak je skutečně tam. Pro neznalé byl film velmi realistickým zážitkem, který dokáže pohnout emocemi, vystrašit, rozčítit nebo podněcovat.⁴⁷

A z toho měla viktoriánská éra strach, neboť přízrak revoluce byl stále přítomný a síla neovladatelných mas vzbuzovala obavu ze společenského chaosu. Vypukla morální a společenská panika, v Evropě a Americe byly podniknuty kroky k ovládnutí a kontrole tohoto média, když roku 1902 Lidový úřad v New Yorku založil Federální úřad pro cenzuru a filmový úřad pro hodnocení filmů. V roce 1908 byla cenzura zavedena v Německu, 1911 ve Švédsku, Británie měla svůj výbor pro filmovou cenzuru 1913 (o konkrétních podobách cenzury více v následující kapitole).⁴⁸ Film byl tím nejsledovanějším a nejkontrolovanějším médiem, které může představovat vážné ohrožení pro společnost, pokud se věci vymknou z rukou. Jenže pokrok už nešlo zastavit a brzy na sebe poslání filmu převzala televize. Cenzura se rozhodla nepřipustit nic, co by narušilo dosavadní křesťanské vidění světa, a hlavně žádnou nahotu. To se netýkalo kuřáckých salónků a nevěstinců, kde si džentlmeni mohli shlédnout bez omezení jakýkoliv odvážný film, neboť ty nebyly promítány veřejně, tudíž nepodléhaly ani cenzuře, zatímco promítací síně, které navštěvoval hlavní proud publika, byly přísně střeženy a sledovány. Tento dvoukolejný způsob produkce (cenzurované materiály a soukromě šířené necenzurované) existoval vlastně až do sedmdesátých let dvacátého století, kdy se porno začalo, byť jen zdánlivě, přibližovat k hlavnímu proudu.⁴⁹

Tím byla předurčena i kvalita samotných snímků. Protože pornografické filmy nebyly určeny širokému publiku, nedošlo u nich ani po desetiletích k výraznému posunu v kvalitě,* přestože filmy hlavního proudu byly po technické stránce stále dokonalejší. Zlepšování ani nebylo třeba, když neexistovala pevná konkurence. Soukromě a ilegálně vyráběné a distribuované materiály poskytovaly to, co nikde jinde nebylo k vidění – skutečné lidi a skutečný sex – to bohatě stačilo k tomu, aby divák dostal to, po čem touží.⁵⁰

---

47 Tamtéž, s. 127, 128;

srov. POŠTULKA, s. 133, 116.

48 POŠTULKA, s. 125, 132, 134, 135;

srov. TANGOVÁ, s. 128, 130.

49 TANGOVÁ, s. 130, 131; srov. *Vintage Classic Porn* [Přístupné z www] 13. 7. 2009.

<<http://www.vintageclassicporn.com>>.

* I dlouho po zavedení zvukového filmu zůstávaly pornografické filmy němé, držely se stejného schématu – seznámení milenců, soulož a vyvrcholení, to vše prokládáno psanými mezititulkami jako v klasickém němém filmu, v prvních pornografických filmech divák většinou vidí scénu pouze z jednoho úhlu, soulož mohou být neúspěšné, nenajdeme tu ani vášeň a vzrušení (TANGOVÁ, s. 133, 134).

50 TANGOVÁ, s. 131, 133, 134.

Téměř všechny pornofilmy natočené před druhou světovou válkou byly takzvané stags (v americkém slangu to znamená „rohaté“ filmy, tedy ty, které byly určeny pouze mužům). Stagy byly ze zjevných důvodů většinou bez uvedení autora, takže neexistovala ani autorská práva. Byly také velmi krátké, což bylo výhodné pro provozovatele nevěstinců, kde byly filmy promítány, neboť chtíč byl u zákazníka probuzen a film skončil, tudíž bylo potřeba podniknout něco dál.⁵¹

Již v prvních filmech pozorujeme výlučné zaměření na pánské publikum. Například ve filmu *Panic s rozžhaveným poklopem* (*The Virgin with the Hot Pants*) asi z roku 1923, kde se objevuje titulky „Vy v přední řadě rozevřete pysky.“ a následně se objevuje záběr na pár mužských dlaní, které tuto akci na ženě provádějí. Jde vlastně o nesouvislou přehlídku vzájemně nesouvisejících scén, jež jsou prokládány mezititulky, které promlouvají k divákům. V těchto filmech se objevují oplzlé vtípky a humor je až adolescentní. Titulky mají žertovnou podobu, někdy i rýmovanou, jako ve filmu *Opravář Lee*:

Lee vzal svoje nádobíčko,
šel k Marii na slovíčko.
Ona na něj: Už ho schovej,
slyším kroky před pokojem.
Lee ví, že tam nikdo není,
to jen on jde k vrcholení!⁵²

Dominantní pozici mužů a podřadnou roli žen ukazuje film *Venkovský hřebec* (*A Country Stud-Horse*, 1920). Velmi populární byl také snímek českého režiséra Gustava Machatého *Extáze* z roku 1933 s Hedy Lamarrovou (původně Heda Kieslerová) v hlavní roli, především kvůli detailním záběrům na výraz jejího obličeje při orgasmu. Film však pracoval pouze se symbolismem (například orgasmus byl vyjádřen obrazy větru, hřebců, plamenů). Tento československý snímek je považován za první erotický umělecký film vůbec.⁵³

---

51 POŠTULKA, s. 146, 147, 158.

52 TANGOVÁ, s. 132, 133.

53 POŠTULKA, s. 161.

2.3.2 Útoky moralistů a cenzura v konvenčním filmu

Koncem šedesátých let devatenáctého století začal v New Yorku své tažení proti „nemorálnímu“ zobrazování sexu americký aktivista Anthony Comstock, bývalý písař a prodáváč v papírenství, který je dodnes pokládán za nejznámějšího bojovníka proti pornografii. Formou jeho boje byla soudní udání na základě evidence zboží, které podle jeho mínění mělo mít negativní dopad na morálku a zdraví společnosti. Také oslovoval kongresmany, aby vytvořili zákon, který by takovéto přečiny postihoval. Podílel se i na návrhu zákona, který zakazoval šíření jakýchkoliv informací o sexu (antikoncepci a potraty nevyjímaje) poštou. Ve Washingtonu pak roku 1873 loboval za přijetí zákona proti obscénnosti, který byl Kongresem skutečně schválen a přijat pod názvem *Comstockův zákon* (*Comstock Act*), o němž bude ještě řeč ve třetí části této práce. O rok dříve založil Newyorskou společnost pro potírání neřesti (New York Society for the Suppression of Vice), pomocí níž prováděl razie, které měly „chránit“ společnost od čehokoliv nemorálního. Při jeho činnosti byly zničeny desetitisíce kilogramů obscénních knih, statisíce obrazů a tisíce fotografických negativů. Za obětí tohoto honu na morálně podvrtné živly padlo i několik tisíc kompletů hracích karet s obscénní tematikou či desetitisíce krabiček s afrodiziaky. Nejobávanější potírač pornografického materiálu zemřel v roce 1915.⁵⁴

Na první pohled by se zdálo, že dvacáté století se od toho předchozího příliš lišit nebude. Stále všudypřítomní moralisté docílili zakládání iniciativ proti pornografii. V USA byl roku 1902 založen Federální úřad pro cenzuru (Federal Office for Censorship), jehož úkolem bylo právě z morálního hlediska kontrolovat veřejně prezentované obrazové materiály, kam spadají nejen fotografie, ale i nově vzniklé médium film. Na ten se specializovala Státní posudková komise (National Board of Review), která pod tento úřad spadala. O pět let později byl ve Velké Británii přijat zákon o kinematografii vytyčující pravidla cenzury. První oficiální německou cenzurou byl úřad založený v roce 1908, jenž bděl nad nezávadností uměleckých děl, filmy nevyjímaje. Švédsko mělo svůj státní úřad pro cenzuru filmů v roce 1911 a o dva roky později byla ve Velké Británii založena obdobná instituce, Britský výbor pro filmovou cenzuru (British Council For Censorship In Movies). Tento úřad se odvolával zejména na *Hicklingův zákon* z roku 1857 o obscénních publikacích. V USA došla situace až tak dale-

---

⁵⁴ Tamtéž, s. 106-109, 119, 140;

rov. BEISEL, N.: *Morlas Versus Art: Censorship, The Politics of Interpretation, and the Victorian Nude*, in: *American Sociological Review*, Vol. 58, No. 2 (April 1993), s. 145-162.

ko, že film byl od roku 1915 z rozhodnutí Nejvyššího soudu řazen pouze k obchodním artiklům, nešlo tedy o sdělování myšlenek či umění a tudíž nebyl chráněn ani prvním dodatkem ústavy.⁵⁵

Zapříisáhlý moralista William Harrison Hays, jmenovaný v roce 1920 prezidentem Warrenem G. Hardingem do úřadu ministra pošt, vyhlásil pornofilmům válku, když jeho agenti prohlíželi poštovní zásilky, zda-li neskrývají obscénní materiály. Později v roce 1922 byl tento muž postaven do čela úřadu Sdružení amerických filmových producentů a distributorů (Motion Picture Producers and Distributors of America - zkráceně MPPDA, roku 1929 přetvořen na MPAA - Motion Picture Association of America). Tento úřad byl založen samotnými výrobci filmů, aby měli usnadněnu komunikaci se státními orgány a vyhnuli se cenzuře. Ve filmech se podle Haysových předpisů nesměla objevit především nahota a sex, což do jisté míry paradoxně nahrávalo i ilegálním výrobcům pornofilmů, kteří nyní přesně věděli, co je zakázáno, a tudíž i co bude trh od nich žádat.⁵⁶

Další velká rána výrobcům filmů přišla roku 1930 od náboženských aktivistů, mezi nimiž byl i fanatický puritán a antisemita Joe Breen, kteří sepsali tzv. *Kodex filmové tvorby* (*Motion Picture Production Code*). Tento dokument nařizoval autocenzuru, a proto sami tvůrci měli dohlížet na to, aby sexuální náplň jejich produktů nepřekročila určité meze. Nebylo kupříkladu doporučeno zařazování takových filmových scén, kde „bylo ukázáno ženské vnitřní stehno od podvazku ke kalhotkám“. Je to paradoxní situace, neboť v této době v USA končila prohibice alkoholu, zatímco prohibice sexu ve filmové tvorbě pokračovala a byla ještě zesílena.⁵⁷

V Německu nechal Adolf Hitler po svém nástupu k moci roku 1933 spálit hromady „nepřátelských knih Říše“, mezi nimiž byly i ty se zmínkami o sexu. Nedlouho potom se „Hollywoodský Hitler“ Joe Breen stal šéfem oddělení cenzury MCAA v „Haysově úřadu“ a ihned producentům doporučil, aby dosavadní průměrná délka filmového polibku byla zkrácena ze 182 centimetrů celuloidového pásu na 45 centimetrů, což odpovídá asi délce jeden

---

55 POŠTULKA, s. 125, 131-135, 139.

56 Tamtéž, s. 142, 143, 145, 154;

srov. COUVARES, F. G.: *Introduction: Hollywood, Censorship, and American Culture*, in: *American Quarterly*, Vol. 44, No. 4 (December 1992), s. 509-524.

57 POŠTULKA, s. 156, 157;

srov. *MPA, Movie Ratings, History* [Přístupné z [www](http://www.filmratings.com/about/content.htm)] 11. 2. 2009.

<<http://www.filmratings.com/about/content.htm>>.

a půl vteřiny. Později byl tento kodex ještě doplněn i o takové podrobnosti, jako je hloubka výstřihu a rychlost zatmívačky při milostných scénách. Sám Breen však musel na konci dekády úřad, který byl přejmenován na MCA, díky svým antisemitským projevům opustit. Roku 1934 byla také ustavena Federální rozhlasová komise FCC (Federal Communications Commission), která mohla rozhlasové stanice potrestat i odnětím licence, pokud odvysílají něco, co by mohlo pohoršovat slušné posluchače.⁵⁸

Ve válečném roce 1944 došlo k překvapivému pokusu filmařů o průlom. Pokusili se přelstít cenzuru, tedy MCA, a začali vyrábět polodokumentární filmy „vzdělávací“ povahy. Tak jako v případě fotografie, která byla mnohdy vydávána za umělecké dílo a ne za objekt vzrušení, tak i film prodělal podobný proces a „dokumenty“ o sexu se staly vlastně trojským koněm, který měl vstoupit na konvenční trh. Prvním takovým filmem byl *Mom and Dad* (*Máma a táta*), ve kterém bylo zachyceno narození dítěte. O tento film byl tak obrovský zájem, že před biografy stály zástupy lidí celý den.⁵⁹ Skutečné, byť jen částečné a postupné, uvolňování cenzury však přišlo až se sexuální revolucí.

2.4 Zatracování umělci - stručné dějiny pornografické literatury

2.4.1 Od Velké francouzské revoluce k revoluci sexuální

Jak praví některé z mnoha definic, pornografie je obrazový nebo slovesný výtvor, stvořený za účelem vzbuzovat sexuální vzrušení.⁶⁰ Psaná pornografie má oproti vizuálnímu zobrazování sexu jiná specifika, proto se tomuto tématu věnuji odděleně.

Začít souvislý výklad dějin pornografické literatury právě od dob osvícenství není nahodilé. V tomto období dochází nejen k obracení zájmu směrem k vědě a racionálnímu výkladu světa, ale také k rozmachu literatury. Sexuální literatura nesloužila pouze k pobavení, nýbrž byla i politickou zbraní. Od sedmnáctého století se jedním ze způsobů odporu vůči církevním i světským úřadům stala satira. Ta si přitom dovolí užívat i pornografických námětů a neměla nikde jinde tak dramatické účinky, jako v době Velké francouzské revoluce. Legi-

⁵⁸ POŠTULKA, s. 163, 166, 171.

⁵⁹ Tamtéž, s. 177;

srov. *AllMovie. Mom and Dad* [Přístupné z www] 11. 2. 2009. <<http://www.allmovie.com/work/33064>>.

⁶⁰ POŠTULKA, s. 10.

timita společenského systému je tím podkopána, když je terčem samotná královská rodina. V různých pojednáních se tak můžeme dočíst o sexuálních hrátkách královny, kde je ukazována jako děvka, lesbička a cizoložnice. Při takovém nařčení si tedy nikdo nemůže být jistý, že otcem jejích dětí je skutečně král, což otřásá samotnou královskou rodovou linií a tím i základy státu. Podobným útokům museli čelit i aristokraté a duchovní. Pornografie se nezadržitelně rozvíjela a podle odhadu byly asi dvě třetiny literatury, z nichž valná část byla pornografická, v předrevoluční Francii zakázány. Pouliční prodejci těchto útlých knih a traktátů se neostýchali nabízet své zboží ani v bezprostředním okolí královského paláce. Francouzská revoluce znamenala ale také tečku za politickým využitím pornografie, koncem osmnáctého století a počátkem století následujícího pornografie převzala méně politickou formu, ale nálepka nebezpečné a podvratné činnosti jí už zůstala.⁶¹

Devatenácté století mělo nekontrolovatelnému rozvoji pornografie učinit přítrž. Když byl v letech 1748-9 vydán hojně čtený erotický román *Fanny Hill (Sladký pahorek, 1748/9)* spisovatele Johna Clelanda, popis života dívky, která se stala prostitutkou, nevzbuzoval ještě žádný zájem ze strany britské vlády. O sto let později roku 1857 bylo vše jinak a v Anglii byl přijat *Zákon o obscénních publikacích (Obscene Publication Act)*, který byl ve Sněmovně lordů doprovázen moralistickými projevy řečníků. Viktoriánská doba byla koneckonců střežením morálky proslulá. Knihy nevhodného či obscénního charakteru byly omezeny na tajná muzea tisku, která byla v tomto století zakládána – šlo například o Enfer v Bibliothèque Nationale v Paříži nebo Private Case v Britské knihovně v Londýně. Takto izolované publikace nebyly součástí obecných katalogů, neexistoval dokonce ani jejich zvláštní seznam.⁶² Pokud bylo „století revolucí“ ve své snaze potírat rozvíjející se erotickou literaturu poměrně úspěšné, svůj boj nakonec cenzura prohrála ve století následujícím. Dvacáté století zachvátila sexuální revoluce ve všech aspektech života, ty umělecké, jako je výtvarné umění, film nebo literatura, nevyjímaje.

2.4.2 Odvážní mistři pera

Co se týče konkrétních příkladů erotické nebo pornografické literatury, omezím se pouze na několik výrazných osobností a děl, přestože určité pornografické prvky se objevují

⁶¹ TANGOVÁ, s. 97-99.

⁶² Tamtéž, s. 99, 101;

srov. SANDBROOK, D.: *White Heat. A History of Britain in the Swinging Sixties*, London 2006, s. 541, 542.

i u „konvenčních autorů“. Josef Polišenský, přední český historik, napsal roku 1992 k českému vydání Aretinových *Rozprav o mravech hříšných kurtizán*, že nejlepšími světovými autory erotické literatury jsou právě již dříve zmiňovaný Pietro Aretino a několik dalších významných figur, jejichž díla se pokusím velmi zkratkovitě popsat.⁶³ Jak je z následujících řádků patrné, většina zmíněných autorů pochází z osvěcenské doby, což jen potvrzuje, že tato doba je pro dějiny sexuální literatury vedle sexuální revoluce dvacátého století klíčová.

Prvním z uvedených autorů je podle Polišenského (kromě Arentina) markýz de Sade, muž sexuálních skandálů a brutálních orgií, jenž vešel do dějin literatury jako autor desettisvazkového románu *Juliette* s úvodem nazvaným *Nová Justina (Justine Nouvelle)*. Jde o příběh rozporu dvou sester, z nichž jedna žije ctnostně a bohabojně navzdory svému neštěstí v životě, druhá naopak zakouší život plný neřestí.⁶⁴ Giacomo Casanova je ve všeobecném povědomí známým milovníkem z 18. století, který své sexuální zážitky zaznamenal ve svých pamětech *Historie mého života (Histoire de ma vie)*, ty se pak pokoutně prodávaly jako erotická literatura.⁶⁵ Pierre-Ambroise-Francois Choderlos de Laclos napsal v předvečer Velké francouzské revoluce román v dopisech *Les Liaisons Dangereuses*, sestavený z mnoha popisů sexuálního dovádění, českému čtenáři dobře známé *Nebezpečné známosti*.⁶⁶ Román *Ďábel v těle (Le diable au corps)*, vzešlý z pera v Čechách málo známého, ale opět francouzského autora z předrevoluční Francie, André Roberta de Nerciata, je považován za jedno z nejlepších literárních děl s erotickým obsahem vůbec.⁶⁷ Irský spisovatel Frank Harris, autor slavného citátu „*Sex je branou do života*“, vydal ve 20. letech 20. století své memoáry *Můj život a mé lásky (My Life and Loves)*, které ale byly pro svou explicitnost zakázány v mnoha zemích na světě. Popisuje zde svá erotická dobrodružství a velmi otevřeně vzpomíná na několik slavných spisovatelů, s nimiž se přátelil. To, co však bylo trnem v oku náboženských

---

63 POŠTULKA, s. 292.

64 Tamtéž, s. 80, 89;
srov. *The Marquis de Sade: A Life* [Přístupné z www] 6. 7. 2009.
<<http://www.neilschaeffer.com/sade/index.htm>>.

65 POŠTULKA, s. 89;
srov. *Casanova Research Page* [Přístupné z www] 6. 7. 2009. <<http://web.archive.org/web/20080207194442/http://users.dickinson.edu/~emery/Casanova.htm>>.

66 POŠTULKA, s. 85;
srov. *Literary Encyclopedia*. "Pierre Choderlos de Laclos" [Přístupné z www] 6. 7. 2009.
<<http://www.litencyc.com/php/speople.php?rec=true&UID=2588>>.

67 POŠTULKA, s. 86;
srov. *The Art and Popular Culture Encyclopedia*. "André Robert de Nerciat" [Přístupné z www] 6. 7. 2009.
<http://www.artandpopularculture.com/Andr%C3%A9_de_Nerciat>.

fanatiků, bylo například jeho označení svatého Pavla impotentem.⁶⁸ Posledním autorem, kterého Polišenský zmiňuje, je přední figurou mající nemalý podíl na sexuální revoluci let šedesátých. Není jím nikdo jiný, než Henry Miller.

Henry Miller je nesporným králem sexuálních romanopisců. V roce 1934 napsal de facto první moderní hardcorové literární dílo román *Obratník Raka* (*Tropic of Cancer*) s častým užíváním vulgárního jazyka a jak tvrdí jeho odpůrci, i „sexismu“. Dalšími Millerovými knihami této doby byly *Opus Pistorum*, později prodávána pod názvem *Pod střechami Paříže* (*Under the Roofs of Paris*) nebo *Obratník Kozoroha* (*Tropic of Capricorn*). Poslední uvedený byl předmětem soudního procesu s vydavatelem tohoto románu, což přispělo valnou měrou k proslavení Millerových knih.⁶⁹

Jedním z nejkontroverznějších literárních děl vůbec je román *Lolita* Vladimira Nabokova z 50. let. Vypravěč a hlavní protagonista, muž ve středních letech, je sexuálně přitahován dvanáctiletou dívkou. Jméno *Lolita* vstoupilo do slovníku pop kultury jako označení pro sexuálně atraktivní mladou dívku.⁷⁰

V současné době, kdy cenzura knih, filmů a výtvarných děl už téměř neexistuje, není o pornografickou literaturu nouze, je běžně zdarma ke stažení na internetu a její kvalita je proměnlivá vzhledem k ohromné vlně profesionálních i amatérských autorů. Nejčastěji se jedná o povídky s erotickým nebo pornografickým obsahem. Dokonce i v románech středního proudu jsou explicitně podané hardcorové prvky běžným jevem. Co se pornografií zcela nepodařilo ve filmové tvorbě, tj. splynutí se středním proudem, se prosazuje alespoň v literatuře.⁷¹ O beletristické literatuře však bude ještě řeč v souvislosti s jejím angažmá v pánských časopisech.

---

68 POŠTULKA, s. 150;

srov. *Odd Books "My Life and Loves"* [Přístupné z www] 6. 7. 2009. <http://oddbooks.co.uk/harris/book/fh_autobio.html>.

69 POŠTULKA, s. 165, 173, 181;

srov. *Henry Miller: Personal Collection* [Přístupné z www] 6. 7. 2009. <<http://www.henrymiller.info>>.

70 *Nabokov Bibliography* [Přístupné z www] 6. 7. 2009. <<http://www.vnbiblio.com>>.

71 POŠTULKA, s. 318, 319.

2.4.3 Sex pod drobnohledem vědy

Pochopitelně, že literatura neslouží pouze k pobavení, ale má i svou vzdělávací, respektive informativní funkci. Devatenácté století bylo dobou, kdy začaly vycházet první vědecké práce o sexu. Jednalo se především o *Dějiny prostituce* (1853) od Paula Lacroix, první kniha o nudismu vzešla z pera Heinricha Schama, zakladatele tohoto nového kultu, s názvem *Nazí lidé – výzva budoucnosti* (1883), *Sexuální psychopatie* napsaná šlechticem a psychiatrem Richardem von Kraft-Ebing (1886), taktéž první práce svého druhu. Roku 1889 dva američtí lékaři nezávisle na sobě zkoumali ženské pohlavní orgány po strážce sexuální vzrušivosti. *Psychologii sexu* (1898) napsal anglický psychiatr a sexuolog a Freudův žák Havelock Ellis. Sám Sigmund Freud pak na počátku nového století představil studii *Tři úvahy o sexuální teorii* (*Drei Abhandlungen zur Sexualtheorie*), kde mimo jiné tvrdí, že ženy dosahují dvojího orgasmu, klitorálního a vaginálního.⁷²

U vědecké literatury dvacátého století stojí za zmínku výzkum Alfreda Kinseyho, který se jako první vědec věnoval studiu sexu. Kladl otázky tisícům lidí různého věku i sociálního statusu. Ve své knize *Sexuální aktivita muže* (*Sexual Behavior in the Human Male*) z roku 1948 například uvedl, že 92 % amerických mužů někdy v životě masturbovalo, nebo že 37 % dosáhlo alespoň jednou v životě orgasmu při homosexuálním styku. Druhý díl „*Kinseyho zprávy*“ z roku 1953 byl věnován tentokrát ženám (*Sexual Behavior in the Human Female*) a způsobil skandál. Uvádí, že 40 % amerických žen ve věku do 25 let přiznalo nevěru a nejméně polovina žen masturbuje.⁷³

---

⁷² Tamtéž, s. 100, 112, 113, 118, 128.

⁷³ HALBERSTAM, D.: *Černobílé desetiletí. Padesátá léta a Spojené státy*, Praha 2002, s. 255, 256, 261, 262.

3. Soudobé dějiny pornografie

3.1 Vítězství sexuální revoluce

3.1.1 Komplexní pojem

Dějinný proces zvaný „sexuální revoluce“ je opředen celou řadou mýtů. Přesvědčení, že tato uvolnila v lidské historii předtím nevídanou erupci sexu, je jedním z nich. Vzhledem k množství dochovaných pramenů není důvod se domnívat, že by se naši předkové oddávali sexu v menší míře, než tak dnes činíme my. V čem tedy spočívá význam této myšlenkové revoluce, když ne sexuální probuzení? Znamená spíše jen uvolnění laviny slov popisujících nebo hodnotících sex z různých hledisek a používá při tom četné nosiče, jako jsou romány, filmy, lákavé titulní strany časopisů, televizní reklamy či diskuse. Od dob sexuální revoluce bylo možné o sexu svobodněji mluvit, psát i jej jinak prezentovat.⁷⁴ Ale co bylo hnacím motorem pro takovou společenskou změnu, prvotním hybatelem a od které doby vůbec můžeme hovořit o počátku či konci sexuální revoluce? Toto je otázka, na kterou dosud neexistuje uniformní uspokojivá odpověď. Jisté je, že se v žádném případě nejednalo o obrat ze dne na den, ale o pomalý a mnohdy i bolestivý proces, jehož počátky lze datovat už do devatenáctého století a s ním spojené rozšíření fotografického média mezi širší společenské vrstvy. Konec sexuální revoluce je možná ještě více sporný než začátek. Skončila sexuální revoluce s uvolněním cenzury, nebo bude pokračovat až do okamžiku, kdy bude sexualita brána, pokud vůbec, jako zcela přirozená součást lidského bytí bez studu a předsudků? Ať tak či onak, významným dějinným mezníkem zůstává druhá polovina dvacátého století.

Termín sexuální revoluce je ve všeobecném povědomí zapsán jako fenomén let šedesátých. Poprvé se však objevil v anglickém jazyce již roku 1946, tak totiž rakousko-americký psychiatr Wilhelm Reich* přeložil název své základní práce z roku 1936 *Die Sexualität*

---

74 MURÍN, G.: *Sex kontra kultura*, Praha 1999, s. 170-172.

* První známé použití termínu „sexuální revoluce“ (v německém jazyce) je možné datovat již do roku 1921, kdy jiný lékař Wilhelm Heinrich Dreuw vydal v Lipsku knihu *Die Sexual-Revolution* ve snaze sjednotit lékaře, právníky a feministky pro uzákonění reform týkajících se otázek prostituce a léčby pohlavních chorob (MARTIN, J. L.: *Structuring the Sexual Revolution*, in: *Theory and Society*, Vol. 25, No. 1 (February 1996), s. 105-151).

im *Kulturkampf*. Ve svém díle analyzuje krizi buržoazní sexuální morálky a neúspěšné pokusy o sexuální reformu. Pojem „sexual revolution“ se velmi rychle uchytil v USA a byl běžně používán pro nastávající změny, které eskalují v šedesátých letech.⁷⁵ První polovina 60. let je také doba, kdy je tento termín poprvé používán v masovém měřítku médií. Proto se často jako počátek sexuální revoluce datuje právě do tohoto období.⁷⁶

Jak ale tvrdí Hugh Hefner, vydavatel časopisu *Playboy* a významná postava sexuálního probuzení druhé poloviny dvacátého století, v předmluvě knihy Jamese Petersena *Století sexu*, není sexuální revoluce šedesátých a sedmdesátých let, jak jsme zvyklí ji chápat, omezena pouze na toto krátké období, ale jde o mnohem větší a dalekosáhlejší událost, jež se váže k dějinám celého dvacátého století.

*„Neboť až teprve v časovém rámci jednoho celého století se může vyjevit taková, jaká ve skutečnosti byla a je, tedy jako velkolepý boj plný ideálů, vítězů a samozřejmě i poražených, boj za osvobození a rovnoprávnost mužů a žen, jejich jazyka, těla a představivosti. Jinak jsem přesvědčený, že sex je vůbec nejmocnějším hybatelem v dějinách lidského rodu a že se teprve ve dvacátém století přestal tabuizovat a upozadňovat, takže teprve s jeho nástupem získal ve společnosti místo, které mu po právu náleží.“*⁷⁷

Šedesátá a sedmdesátá léta jsou pouze špičkou ledovce, vyvrcholením dlouhodobého snažení, které započalo již dříve. Jistou předzvěstí toho, co přijde, jsou léta padesátá, kdy válkou unavený svět hledá nové možnosti rozptýlení.

3.1.2 „Černobílé desetiletí“

Jako poválečná etapa lidských dějin mohou padesátá léta z dnešního pohledu působit oproti barevným letům šedesátým poněkud nevýrazně. Opak je pravdou. Bylo to právě „černobílé desetiletí“, jak zní název knihy amerického novináře Davida Halberstama, jenž položilo živnou půdu pro rozsáhlé změny, které eskalovaly později. Zaměřeno na poválečné dějiny Spojených států amerických, byla to padesátá léta, kdy se rodila moderní americká politika v důsledku bipolárního rozdělení světa, ve kterém USA převzaly dřívější úlohu a odpo-

⁷⁵ POŠTULKA, s. 180;

srov. MACBEAN, J. R.: Sex and Politics: *Wilhelm Reich, World Revolution, and Makevejev's WR*, in: *Film Quarterly*, Vol. 25, No. 3 (Spring 1972), s. 2-13.

⁷⁶ SMITH, T. W.: *A Report: The Sexual Revolution?*, in: *The Public Opinion Quarterly*, Vol. 54, No. 3 (Autumn 1990), s. 415-435.

⁷⁷ PETERSEN, J. R.: *Století sexu. Dějiny sexuální revoluce časopisu Playboy*, Praha 2003, předmluva Hugh Hefnera.

vědnost vyspělých států západní Evropy, vyčerpaných po druhé světové válce. Hrozba nukleární války a s ní spojený důsledek totálního zničení planety, zadržování komunismu včetně fanatického tažení senátora McCarthyho proti vnitřnímu nepříteli, Korejská válka, Suezská krize, vypuštění sovětské umělé družice Sputnik, masové rozšíření televize a filmové tvorby, poválečný baby boom, počátek soustředěného boje za občanská práva černochů na stále segregovaném americkém jihu, první počítače gigantických rozměrů, které byly příslibem pozdější technické revoluce, boom průmyslové výroby, rozmach „středních tříd“ a konzumního způsobu života (řetězce supermarketů, McDonald's) nebo rock 'n' roll, všechna tato hesla ilustrativně, nikoliv však v plné míře, demonstrují dalekosáhlý význam padesátých let, která ač ze zpětného pohledu díky jejich vesměs černobílému zachycení na fotografiích či filmu působí pomalým až lenivým dojmem, ve skutečnosti představují výrazný společenský kvas.⁷⁸

Nový kurs nabraly i dějiny Velké Británie. Ihned po skončení druhé světové války podstoupila ostrovní monarchie enormní společenské změny. Země byla zadlužena a přestože si to odmítala připustit, ztrácela i své velmocenské postavení. Musela proto hledat novou identitu v dramaticky se měnícím světě. Snad nejzřetelnějším příkladem oslabení mezinárodní pozice byla Suezská krize z roku 1956, kdy byla Británie společně s Francií a Izraelem nucena ustoupit americkému tlaku na stažení vojsk z Egypta. Od této doby a s postupnou ztrátou impéria díky dekolonizaci již byla viděna ve zcela novém světle, nikoliv však jako velmoc rovnající se USA nebo SSSR. Vnitřní změny byly radikální, nebo se alespoň zdály takové být. Jak labouristé, tak konzervativci se posunuli politicky doleva, sociální stát neboli „stát blahobytu“ (welfare state) dal lidem právo na bezplatnou lékařskou péči, poskytoval finanční pomoc starým, nezaměstnaným a nemocným a znárodnil asi 20% britského průmyslu ve snaze čelit nezaměstnanosti. Díky americké pomoci Marshallova plánu se Británie velmi rychle vzchopila a dokázala nabídnout dostatek pracovních příležitostí, lepší životní úroveň a v poslední řadě také volný čas k relaxaci v podobě navštěvování fotbalových zápasů, kin či dovolených. Ministerský předseda Harold Macmillan při svém projevu roku 1957 tento stav vystihl, když poznamenal: *„Přiznejme si to, většina našich lidí se nikdy neměla lépe“* („...never had it so good“).⁷⁹

Dalo by se říci, že společným jmenovatelem všech západních zemí po skončení druhé světové války bylo více peněz i volného času pro většinu obyvatel. Toto společně s přiro-

---

78 HALBERSTAM, s. 11, 25, 27, 76, 152, 325.

79 HENNESSY, P.: *Having it So Good. Britain in the Fifties*, London 2006, s. 22-28, 442-445, 533-534.

zenou lidskou touhou vymanit se z každodenní všednosti života vedlo k rozpoutání sexuální revoluce, jež se navíc umocní s generační obměnou a překotnými událostmi následující dekády.

Padesátá léta patřila z hlediska sexuální revoluce především dvěma výrazným postavám – Marilyn Monroe, hvězdě pánských časopisů a filmového plátna, a Hugh Hefnerovi, který správně vycítil, jak důležitou roli u mužů jeho generace hrají sexuální fantazie, a zrodilo se časopisecké impérium *Playboy*. První číslo vyšlo v roce 1953 s nahou Marilyn Monroe, geniální tah Hugh Hefnera.⁸⁰

V pornografické filmové tvorbě vznikla díla jako *Švihák Aleck* (*Smart Aleck*, 1951), kde se jeho hvězda Candy Barrová stala celebritou pornografického světa této doby, a *Studentka* (*College Co-ed*, 1953), který si ve snaze vidět víc oblíbil rozličné zorné úhly záběru na souložící pár. Avšak ani tyto filmy nezaznamenaly po tolika letech od vynálezu filmové projekce, kdy byly filmy středního proudu stále dokonalejší, téměř žádnou změnu v kvalitě a vyznačovaly se i nadále spoustou technických i dějových nedostatků. Na současného diváka působí neohrabaným a těžkopádným dojmem. Změna nepřišla ani s příchodem nového osmi-milimetrového filmu, který umožňoval výrobu v menších rozměrech, širší dostupnost a dokonce i možnost domácího využití. Byla to ale doba, kdy držení pornografických filmů bylo stále protizákonnou činností a jejich domácí výroba byla vysoce riskantním a málo výnosným byznysem. Z tohoto hlediska nebyl důvod se domnívat, že by následující šedesátá léta měla být jiná.⁸¹

K určité kvalitativní změně u zobrazování sexu ve filmu padesátých let ale přece jen došlo. Toto bylo možné jen díky snížení explicitnosti, jinými slovy „zjemnění“ z hardcore na softcore, avšak ani tehdy se takovéto snímky nevystříhaly problémů. Roku 1950 natočil americký režisér Russ Meyer, milovník bujného ženského poprsí, film *French Peep Show* (*Francouzská šmírovací podívaná*) s nahou bývalou kabaretní sboristkou Annie Blanche Banksovou, jejíž horní tělesné proporce vzbudily u diváků nadšení. V jeho dalším díle *Immoral Mr. Teas* (*Nemorální pan Teas*) z roku 1959 už herci naostro souloží, avšak kamera nezabírala genitálie, proto se z dnešního hlediska nejedná o hardcore. Jde však zřejmě o první pornofilm promítaný veřejně. V roce 1951 byly ve Švédsku natočeny dva skandální filmy

---

⁸⁰ HALBERSTAM, s. 512.

⁸¹ TANGOVÁ, s. 130, 131, 133-135.

s odvážným zobrazením nahoty – *Sommarlek* (*Letní sen*), dnes téměř zapomenutý snímek švédského režiséra Ingmara Bergmana, a *Hon dansade en Sommar** Arne Mattssona. V téže době se začaly také hojně natáčet filmy o nudistech (například *Secret of Venus – Venušino tajemství*) nebo krátké erotické záběry hollywoodských filmů, jejichž aktérkami byly striptýzové hvězdy jako Tempest Storm nebo Lili St. Cyr, jejichž příchod do kin způsobila popularita burleskních show.⁸²

V téže dekádě následovalo množství dalších filmů i s hardcorovými prvky, nezřídka natočených pod záminkou vzdělávání nebo propagace nudismu – *Test Tube Babies* (*Děti ze zkumavky*, 1953) nebo *Garden of Eden* (*Rajská zahrada*, 1954). Druhý zmiňovaný byl roku 1957 prohlášen americkým Nejvyšším soudem za obscénní, jelikož obsahuje záběry nahých lidí, avšak „nejde proti zájmům společnosti“. Od tohoto okamžiku byl zrušen paragraf z roku 1868, podle nějž mohlo být prohlášeno za nebezpečné, a tedy zakázáno jakékoliv dílo, které by obsahovalo byť jen malou část nahoty nebo obscénního děje.⁸³ K tomuto tématu se vrátím ještě v souvislosti s pánskými časopisy a kauzou Samuela Rotha.

Jak léta plynula, začala se objevovat stále odvážnější filmová dílka se sexuální tematikou, ale teprve až šedesátá léta znamenají pomalé znovobjevování krásy lidského těla a sexu. Takové pokusy nebyly jednoduché a často narážely na odpor. I přesto je ale patrný závan nadcházející sexuální revoluce (a to nejen ve filmu), která brzy začne lámat evropské i americké ledy.

3.1.3 Sexuální revoluce ve znamení „swingových“ let šedesátých

Před nástupem tohoto významného mezníku v dějinách zatím nebyla myšlenka svobodného a nevázaného sexu ještě vynalezena a společnost byla až přehnaně nesvá, v konvenčním filmu se zakazovalo například zobrazování nahých bradavek nebo zmínky o antikoncepci. Jenže šedesátá léta brzy přinesla vlnu rebelií a sexuálních vzpour mládeže a veškeré zásahy cenzury se najednou zdály být beznadějné.⁸⁴ Hnutí za občanská práva, zrovnoprávnění žen a gayů, odpor proti nukleárnímu zbrojení, Vietnamská válka, Berlínská zeď, Karibská raketová krize a s ní spojená hrozba třetí světové války, celosvětová revoluce studentstva, počá-

* Anglický název zní *One Summer of Happiness*, zatímco do češtiny se překládá jako *Tančila jedno léto*.

82 POŠTULKA, s. 185-187, 196.

83 Tamtéž, s. 189, 190, 194.

84 TANGOVÁ, s. 136.

tek drogové kultury, pád evropského imperialismu, dobývání Měsíce, to vše byly produkty „swingových“ 60. let. Rytmické vlnění v bocích, minisukně, Beatles, Rolling Stones, LSD, hippies a „free love“ - volná láska, jež není podmíněna věností mezi partnery, antikoncepční pilulky, které v jistém smyslu postavily ženu do rovnosti s muži, Summer of Love, pop art - tyto a některé jiné fenomény vstoupily do slovníku anglického jazyka v oněch liberálnějších a bouřlivých letech šedesátých.⁸⁵

Co však způsobilo takovou dynamickou změnu ve společnosti? Zásadním původcem vzpoury 60. a 70. let bylo vystřídání válkou a ekonomickou krizí zasažené generace mladší nepoznamenanou a v blahobytu vyrostlou generací z poválečného baby boomu. Mnoho těchto dětí studovalo v šedesátých letech na amerických vysokých školách a jejich nespokojenost se zvyšovala s růstem byrokracie a hierarchie obřích univerzit. Mohutnou inspirací pro revoltu vůči vládnoucímu establishmentu byl zejména boj za práva a postavení černochů na americkém jihu, volnomyšlenkářství Jacka Kerouaca nebo principy rovnosti Jeana Jacquese Rousseaua, který byl ale později ve funkci hlavního proroka s rostoucí centralizací a autoritářstvím univerzitního hnutí nahrazen Leninem a hlavním nepřítelem se místo vládních, městských nebo univerzitních úřadů, které měly směřovat k tomu, aby potlačily a úplně zrušily individualitu, stal kapitalistický imperialismus jako celek. Důvod pro takovou radikalizaci byl pochopitelně spatřován s americkou angažovaností ve Vietnamské válce, jejíž hrůzy měla americká společnost na očích díky masivní medializaci dnes a denně. Hromadné pálení povolávacích lístků a amerických vlajek se stalo běžným jevem. Mohutnou vlnu rozhořčení mezi Američany středních tříd vyvolal brutální policejní zásah vůči demonstrantům na chicagském sjezdu demokratické strany v srpnu 1968.⁸⁶

Tento rok je vůbec rokem studentských demonstrací, které pak přerostly v sociální nepokoje, jak tomu bylo ve Francii, kde květnová generální stávka ohrozila de Gaullovu pozici v čele státu,⁸⁷ ale i v Západním Německu. Zde sice studentská, vesměs marxistická, revolta nenalézala podporu u většiny pracujících, o to však hrůznější průběh měla, když několik skupin sklouzlo až k terorismu. Ten byl motivován sociálně-revolučními cíli (odtud název známé teroristické skupiny „Frakce Rudé armády“ s vůdci Andreasem Baaderem a Ulrikou Meinhofovou), později ale přerostly ve vydírání, pumové útoky, zejména na zařízení policie

---

85 HANSON, D.: *Dian Hanson's The History of Men's Magazines*, London, Vol. III, 2003-2006, s. 7.

86 TINDALL, G. B. – SHI, D. E.: *Dějiny států. Dějiny USA*, Praha 1994, s. 711-713.

87 FERRO, M.: *Dějiny států. Dějiny Francie*, Praha 2000, s. 357-363.

nebo americké armády, bankovní loupeže, únosy a vraždy politiků.⁸⁸ Samotná sexuální revoluce byla v SRN míněna jako revolta mládeže vychovávané v Adenauerových letech proti hlubokému morálnímu konformismu, pomocí něhož se německá společnost snažila vyrovnat s nacistickou minulostí. Sloganem 68. roku bylo „Potěšení, sex a politika patří k sobě“. Zda-li je něco takového možné, je na jinou debatu. Faktem ale zůstává, že sexuální revoluce je jedním z klíčových aspektů studentského hnutí 60. a 70. let.⁸⁹

V USA měly protesty různou podobu, od militantních skupin, jež spatřovaly inspiraci u partyzánských válek třetího světa až po ekologická hnutí nebo opoziční kulturu hippies, která byla znechucena válkou, rasismem, požadavky svých rodičů i politiků, dynamicky se vyvíjejícím technickým pokrokem a omezenou mentalitou konzumní společnosti. Vyznávání idejí orientálního mysticismu, holdování halucinogenním drogám, pořádání rockových koncertů pod širým nebem, touha osvobodit se od všech rodinných a společenských omezení a žít v souladu s přírodou v atmosféře lásky a porozumění a nevázaný sexuální život jsou projevy nenásilné společenské vzpoury mladých lidí na přelomu 60. a 70. let. O své místo na slunci se hlásily i jiné společenské skupiny, zejména ženy střední třídy ve svém feministickém tažení proti zažitému kultu žen v domácnosti, diskriminaci v zaměstnání, pro legalizaci potratů a rovného přístupu k univerzitnímu vzdělání. Stranou nezůstali ani američtí Indiáni, když se domáhali restitucí kmenového majetku na základě starých smluv, a hlavně homosexuálové, kteří byli do této doby diskriminováni v zaměstnání, vyloučení z civilní i vojenské služby a museli čelit ostrakismu, někdy i fyzickým útokům.⁹⁰ Přelom dekády byl ožehavým otázkám sexu vesměs pozitivně nakloněn a ani houževnatý odpor konzervativců a náboženských fundamentalistů nemohl rozjeté soukolí tohoto procesu zastavit.

Zajímavé je sledovat, jak se měnily sexuální postoje. Snad nejskvělejším důkazem, k jak velké proměně došlo, je Velká Británie. Historik Peter Hennessy ve své knize dokládá, jak těžce byly normy osobní sexuální morálky britské společnosti po druhé světové válce stále pod vlivem křesťanství, nebo přesněji řečeno náboženství zahaleného do hávu morálky. Podle dotazníkových šetření z roku 1951 je jasné, že strážci morálky mohli klidně spát. Bylo zjištěno, že 52 % populace bylo proti jakékoliv sexuální zkušenosti pro mladé muže před svatbou. Pro mladé ženy je to pak dokonce 63 %. Asi není překvapením, že vyšší procento do-

88 VOLRATH, H. – MÜLLER, H. – KRIEGER, K.: *Dějiny států. Dějiny Německa*, Praha 2004, s. 392, 393, 418-420.

89 HERZOG, D.: „*Pleasure, Sex, and Politics Belong Together*”: *Post-Holocaust Memory and the Sexual Revolution in West Germany*, in: *Critical Inquiry*, Vol. 24, No. 2 (Winter 1998), s. 393-444.

90 TINDALL – SHI, s. 714-719.

tázaných z nižší pracující třídy je pro předmanželský sex, než je tomu u ostatních skupin.⁹¹ Než přišla spásná 60. léta, byl předmanželský sex nemorální, sex mezi nesezdanými dospělými politováníhodný a jednalo-li se o teenagery, bylo to něco naprosto pobuřujícího, o homosexuálním styku mezi muži ani nemluvě. Sex byl zkrátka tabu. Většina lidí byla v otázkách sexu nevzdělaná a jedním z nemnoha způsobů, jak se o něm dozvědět, byly učebnice sexu, lépe řečeno „manuály“ pro manželské dvojice.⁹² V šedesátých letech se ale začínají konzervativní Britové měnit a byla to právě dělnická mládež, jež svým výstřednějším životním stylem a agresivnější pop kulturou začala udávat tón nastávajícím změnám. Příkladem samozřejmě není nikdo jiný, než slavná čtveřice dělnických hochů z liverpoolského předměstí. Z Británie se náraz stala zvěstovatelka tolerantnější společnosti, kde alkohol, drogy, okázale kratší sukně a sex přestaly být tabu. Kult mládeže, volnější mravy, bezuzdné holdování sexu v důsledku dostupnosti antikoncepce, od roku 1967 legalizace homosexuálního styku mezi muži (lesbický sex předtím zakázán nebyl), možnost potratu, ale také značné zvýšení rozvodovosti – to vše jsou nové charakteristiky „swingující“ Británie a zároveň jasná ukázka razantní změny postojů k sexu.⁹³

Byla ale šedesátá léta v otázkách sexu skutečně tak přelomová? Z hlediska činů patrně ano. Co se však týče idejí volnosti, Spojené státy mají bezesporu v tomto ohledu dlouhou tradici. Jak poznamenává americký autor židovského původu Philip Roth, držitel Pulitzerovy ceny, ve svém románu *Umírající zvíře* (*Dying Animal*), „rozruch postupoval po dvou liniích – na jedné straně libertarianismus skýtající jednotlivci orgiastická práva a vzpírající se tradičním zájmům společenství, ale zároveň s ním, často vzájemně propojené, šlo společenské úsilí o prosazení občanských práv a proti válce, občanská neposlušnost, jejíž mravní prestiž se traduje od Thoreaua. Při vzájemném propojení těchto linií se člověk jen těžko mohl pohoršovat nad orgiemi“. Šedesátá léta byla nejen vzpourou proti válce ve Vietnamu, zbrojení a hodnotám předchozí druhou světovou válkou zasažené generace, ale hlavně vyvrcholením dlouholetého snažení o svobodu těla i ducha, které se datuje už od samých počátků osídlení severoamerického území kolonisty. Vzpomeňme na Thomase Mortona a anglickou obchodní stanici Veselý Vrch, dnešní Quincy, v očích místních puritánů neblaze proslulé semeníště hříchů. Místní muži zde holdovali alkoholu, prodávali zbraně Indiánům a pářili se s jejich dívkami a ženami. Puritáni se děsili, že by Morton, „tento bujarý prznitel Indiánek“ z Veselého

91 HENNESSY, s. 128-130.

92 SANDBROOK, s. 451-455.

93 MORGAN, K. O.: *Dějiny států. Dějiny Británie*, Praha 1999, s. 502, 503; srov. SANDBROOK, s. 470.

Vrchu, mohl unést a zneuctít jejich dcery. Spisovatel vidí paralelu letitého amerického příběhu – zachraňme mladé před sexem – právě zde. To je odkaz puritánské Ameriky. Bylo nutné počkat dalších tři sta let, než mohl v Americe opět zaznít „*necenzurovaný hlas Thomase Mor-tona*“, jímž je podle Rotha spisovatel Henry Miller.⁹⁴

V evropském kontextu byly hlavní vůdčí silou sexuální revoluce severské státy, což se může jevit překvapivě, ale má to své důvody. Na rozdíl od svých současníků ve zbytku severní Evropy nebyli Švédové zaměstnáni znovuvybudováním vybombardovaných měst, a tudíž měli více času a finančních prostředků k popuštění uzdy své fantazie. Vše začalo v 50. letech s intelektuálsky laděnými filmy obsahujícími sex, po nich brzy následovaly časopisy, které přispěly k švédskému vlivu na sexuální probuzení západní Evropy, a pozdější debaty vydláždily cestu k mezinárodní pozornosti.⁹⁵

I Dánsko začalo po druhé světové válce produkovat sexuální materiál (zejména pak pánské časopisy), a to z mnoha stejných důvodů jako Švédsko. Země měla velmi liberální vládu bez značnějších zásahů církví a nudismus se stal populární už ve 20. a 30. letech. Mladší generace včetně nových mladých členů parlamentu pochybovala o vládních systémech, které přivedly Evropu do dvou světových válek spolu s ekonomickou inflací a stagnací mezi nimi. Mnozí nahlíželi na cenzuru sexuálních materiálů jako na součást nedodržování osobních práv starými totalitními režimy, pracujícími v součinnosti s duchovenstvem k zaručení společné politické dominance. Převeden do emocionální roviny, byla zde ještě prostá lidská touha po potěšení po dlouhé válce, která připravila mnohé Evropany o obyčejné rozkoše. Tuto prázdnotu bylo třeba znovu vyplnit.⁹⁶

3.1.4 Cesta ke zrození tvrdé pornografie

Co odstartovalo celý boom, byl švédský film *Hon Dansade en Sommar* z roku 1951. Ve Spojených státech byl film zakázán velmi vlivnou náboženskou organizací Katolická mravnostní liga (Catholic Legion of Decency). Pochopitelně, že i ve Švédsku bylo rozhořčení,

---

94 ROTH, P.: *Umírající zvíře*, Praha 2007, s. 47-51.

95 HANSON, Vol. IV, s. 399.

96 Tamtéž, s. 425, 427.

avšak byly zde i četné pozitivní ohlasy, tvrdící, že tento snímek představuje vše přirozené a je vlastně krásným a odvážným zobrazením nespoutané lásky ve volné přírodě.⁹⁷

Soustředěný boj proti zákazu pornografie v Dánsku se rozhořel roku 1959 po zákazu vydání románu *Fanny Hill*. Po spontánním odporu veřejnosti i vědeckých a politických kruhů byl zákaz odvolán, čímž bylo Dánsko postaveno do čela států s nejliberálnější politikou v této oblasti. V témže roce v USA a o rok později v Británii ztroskotál pokus zakázat Lawrenceův román *Milenec lady Chatterleyové*. V témže roce dala o svém názoru na sex v umění vědět i Francie, když umožnila Henrymu Millerovi, obviňovanému z pornografie, stát se oficiálním členem na filmovém festivalu v Cannes.⁹⁸

Švédský snímek z roku 1967 s názvem *I am Curious Yellow (Jsem zvědavá – žlutě)*, režirovaný Vilgotem Sjomanem, byl na jedné straně hodnocen jako velmi odvážný způsob vyličení sexuálních aktů s hardcorovými náznaky, v podstatě však softový, na straně druhé považován za nebezpečný a nevhodný pro veřejné promítání. Členové Britského výboru pro filmovou cenzuru film podezřívali, že se snaží proniknout do středního proudu a že cílem režiséra bylo vyrobit film pro pány tak, aby zjistil, kam až ho cenzoři nechají dojít. Film přesto ale povolení k promítání získal pod podmínkou, že bude značně vystříhán.⁹⁹

Dominový efekt již nebylo možné zastavit. Najednou se v krátké době objevilo široké spektrum filmů pro pány s ambicemi proniknout ke střednímu proudu a během jediného roku byla pornografie legalizována v Dánsku. První film, který se roku 1969 objevil v amerických kinech s výjevvy tvrdého porna, byl od režiséra Alexe deRenzyho *Censorship in Denmark: A New Approach (Cenzura v Dánsku: Nový přístup)*. Podobně jako v případě literatury, kde byly právní bitvy ohledně otevřených textů o sexu vyhrávány, pokud byly vyváženy nějakými jinými hodnotami, se trojským koněm filmové pornografie stal dokument. Ten byl ideálním pláštěm, protože sám nebyl pornografií, byl jen o pornografii. Jak se vyjádřil sám deRenzy, v San Francisku sice byla místa, kde se promítaly filmy se zachycenými ženskými genitáliemi, ale na takových záběrech nebylo vidět takřka nic. Nakonec se rozhodl otevřít si vlastní sál, kde by promítal své filmy. V době hippies nebylo problémem si za pár desítek dolarů

---

97 Tamtéž, s. 399;
srov. POŠTULKA, s. 185.

98 POŠTULKA, s. 195, 197;
srov. SANDBROOK, s. 434.

99 TANGOVÁ, s. 136, 137;
srov. POŠTULKA, s. 211.

najmout dívku přímo na ulici a natočit s ní pornografický film. Za natáčení nahých dívek si ale deRenzy vysloužil opakované věznění a během tří let byl zatčen třiatřicetkrát. Na konci dekády získal pro své kino tehdy již kultovní film *Smart Aleck*. „A tak jsem to hodil na plátno a bylo to, jako kdyby celý svět najednou vybuchl.“ Úřady okamžitě zasáhly, protože pornografie byla tolerována pouze do té míry, do jaké se držela v hranicích podsvětí a nikdo se ji nesnažil vytáhnout na světlo.¹⁰⁰

Šedesátá léta jsou svědky sexuální revoluce a každá revoluce je charakterizována svou novou revoluční vizí. A jednu takovou vizi měl i Lasse Braun, italský pornografický autor a filmový tvůrce, kterému se říkalo „Pornografický papež“ či „Pornografický anarchist“. Jeho otec byl diplomat a i on šel v jeho stopách. To mu umožnilo mezi léty 1961 až 1967 podniknout stovky jízd, při kterých cestoval mezi Dánskem, Španělskem, Itálií, Rakouskem a Belgií s pornografickými časopisy a fotografiemi v kufru. Jeho cílem bylo přeměnit Evropu podle svých vlastních představ a svým revolucionářským přístupem přispět k legalizaci pornografie tím, že roznášením obscénního materiálu vyvolá nějakou odezvu, kterou se zákonodárci budou muset zabývat.¹⁰¹

Co se týče branže pánských časopisů, přelomovým datem byl rok 1965, kdy byly založeny hned dva výrazné tituly, britský *Penthouse* Boba Guccioneho a švédský *Private* Bertha Milтона. Zatímco první zmíněný se vydal cestou konkurence uhlazenému *Playboyi* Hugh Hefnera, ten druhý se stal vůbec prvním barevným hardcorovým časopisem. Roku 1967 začala firma Private kromě vydávání časopisů natáčet hardcorové filmy a o tři roky později byl ve Švédsku definitivně uveden do života zákon povolující výrobu a distribuci pornografie. Společnost Private Media Group je nyní jedním z vedoucích světových producentů a distributorů pornografie, ať už skrze tištěné publikace, film nebo internet.¹⁰²

Z toho vyplývá, že z hlediska odvahy sexuální materiálů byla Evropa nepochybně o krok napřed před Spojenými státy. Velmi trefně se o tomto tématu vyjádřil Radim Uzel: „*Není sporu o tom, že mnohé z kultur vedly mnohem otevřenější a volnější sexuální život než současní občané USA, kteří snad pocházejí stádiem jakési kulturní puberty: oplzlé,*

---

100 TANGOVA, s. 137, 138;
srov. POŠTULKA, s. 213.

101 TANGOVA, s. 138, 139.

102 POŠTULKA, s. 206, 221;
srov. *Private Media Group Inc.* [Přístupné z www] 28. 6. 2009. <<http://www.prvt.com>>.

*potměšilé, na všechno zvědavé, přitom stydlivé a pruderní.*¹⁰³ Náskok evropských zemí nad USA mimo jiné dokládá i fakt, že Dánsko se roku 1969 stalo vůbec první zemí na světě, kde byla definitivně legalizována pornografie tak, jak ji známe dnes, zakázány byly i nadále pouze scény s dětmi, zvířaty a násilím. Později následovaly Švédsko, Francie a Západní Německo. V USA, v zemi volných příležitostí, byla situace složitější. Z iniciativy prezidenta Nixona vznikla roku 1970 komise (Commission on Obscenity & Pornography), jež měla vypracovat zprávu o negativním rozkladném vlivu pornografie na společnost, ale senát její zprávu zamítl. Po mohutných protestech umělců i veřejnosti nakonec neprošel ani návrh na přijetí cenzurního článku, který se měl týkat především sexu ve filmu.¹⁰⁴ Právo na existenci filmů pro dospělé Nejvyšší soud uznal ale až roku 1973, tedy v témže roce, kdy byla výroba a distribuce ryzí pornografie povolena v Západním Německu (zákonně ukotveno 1975). Stalo se tak po soudním procesu s Marvinem Millerem, který řídil rozsáhlou poštovní kampaň k inzerci ilustrovaných knih, eufemisticky nazvaných „materiál pro dospělé“. Soud pak rozhodl, že fráze „proti zájmům společnosti“ nebude nadále zahrnovat sexuální záběry ve filmech. Zároveň byla určena pravidla pro natáčení a distribuci pornofilmů.¹⁰⁵

Konec šedesátých a začátek sedmdesátých let se vyznačoval kombinací bezstarostnosti a touhy po experimentování v dosud neprozkoumané oblasti, kterou bylo tvrdé porno. Objevily se nové nároky na sex ve filmu – krátké filmy pro pány bez souvislého děje už přestaly stačit a začaly se psát scénáře jako pro konvenční filmy středního proudu. Vystal nový druh pornografických filmů, kde se kombinovala dějová zápleтка s otevřeným sexem. Už se nepromítaly filmy pochybné kvality na pochybných místech, kam mohla kdykoliv vtrhnout policie, nýbrž v uznávaných amerických kinosálech. Věřilo se, že tato doba bude znamenat naprostý předěl v lidských dějinách, kdy svoboda zvítězí nad přísným okem strážců morálky, a pornografické filmy záhy proniknou do hlavního proudu.¹⁰⁶ Přes všechna očekávání se tak nestalo, ale i přesto se tato doba stala přelomovým mezníkem v nahlížení veřejnosti i médií na prezentaci sexu.

---

103 UZEL, s. 153.

104 POŠTULKA, s. 216, 222.

105 Tamtéž, s. 236, 243;

srov. *First Amendment Library* [Přístupné z [www](http://www.firstamendmentcenter.org)] 30. 6. 2009.

<http://www.firstamendmentcenter.org/faclibrary/case.aspx?case=Miller_v_CA>.

106 TANGOVA, s. 140, 141.

3.1.5 „Zlomový bod“

Tradičním datem zrození moderního hardcoru je rok 1972, kdy byly natočeny tři filmy, jenž jsou dnes pokládány i mnohými kritiky za stěžejní a klasické. Legendárním kulturním snímkem se stal film *Deep Throat (Hluboké hrdlo)*.¹⁰⁷ Diváci se mohli těšit na příběh o mladé ženě ztělesněné Lindou Lovelace, která má klitoris v hrdle a vyvrcholení může dosáhnout pouze provozováním hlubokého orálního sexu. Motivem je snaha hlavní hrdinky nalézt způsob, jak dosáhnout orgasmu, čímž se vlastně soustředil i na problematiku ženského uspokojení, což nebývalo u krátkých filmů pro pány zvykem. Tento falocentrický film, který na Floridě během několika dnů natočil režisér Gerald Damiano, svým osobitým příběhem ztělesňoval zároveň ty nejtajnější mužské fantazie – žena umlčena penisem.¹⁰⁸ Celkové náklady činily asi 22 tisíc dolarů, avšak do dnešní doby už zisk překročil částku 300 milionů, což z něj činí vůbec nejvýnosnější film všech dob. Není proto žádným překvapením, že peníze ve vzduchu začala cítit i mafie. Louis „Butch“ Peraino se rozhodl do tohoto celovečerního pornofilmu investovat, i když ještě nebylo jasné, zda-li se vůbec dostane mezi diváka středního proudu. Aby získala roli hlavní hrdinky, musela Linda Lovelace Butche přesvědčit, jak umí polykat penis. Premiéra se konala 16. června 1972 v New World Theatre v New Yorku a *Hluboké hrdlo* zaznamenalo okamžitý úspěch.¹⁰⁹

Druhým z oné „svaté trojice“ pornofilmů byl *Behind the Green Door (Za zelenými dveřmi)*, kde se v roli unesené a zneuctěné dívky představila Marilyn Chambersová. Zrodila se tak další legendární hvězda,¹¹⁰ která původně ani netušila, do čeho se to vlastně pouští: „Jednoho dne jsem četla v novinách inzerát na konkurz na obsazení hlavní role ve filmu. Pomyslela jsem si, že to nezní špatně. (...) Zeptali se mě, jestli chci roli s koulemi nebo bez koulí. Nevěděla jsem, co tím myslí. A tak jsem řekla: „No, jestli chcete, kulečník hrát umím.“ A oni pokračovali: „Žádný kulečník, myslíme pánské koule.“ (...) Po počátečním váhání jsem roli vzala.“ V příběhu Marilyn Chambersová hrála dívku – pannu, která byla unesena do nějakého bizarního sex klubu, kde se měla milovat se zákazníky. „Najednou se otevřely takové dveře, zelené dveře, a dovnitř vešly nějaké ženy, které mě začaly lízat v rozkroku. A potom z těch dveří vyšel Johnny Keyes, černoš, a já jsem věděla, že mě táta asi zabije.“ Marilyn se obáva-

107 POŠTULKA, s. 232.

108 TANGOVA, s. 143;

rov. PRINCE, S.: *The Pornographic Image and the Practice of Film Theory*, in: *Cinema Journal*, Vol. 27, No. 2 (Winter 1988), s. 27-39.

109 POŠTULKA, s. 232.

110 Tamtéž, s. 233.

la, že přivede své britské rodiče do trapné situace, ale i přesto si podle svých slov natáčení užívala: „*Netrvalo však dlouho a můj strach se změnil v neodolatelný chtíč. Byla jsem doopravdy vzrušená.*“ I přesto je dodnes tento film, produkováný i režírovaný bratry Jimem a Artiem Mitchellovými, díky svému obsahu problematicky přijímán feministkami.¹¹¹

Třetí porno klasikou tohoto důležitého roku 1972 je *Devil in Miss Jones* (*Đábel ve slečně Jonesové*) s Georginou Spelvin v hlavní roli. Film vypráví příběh o ženě, která žije nudný ctnostný život a spáchá sebevraždu. Po smrti se před ní zavírá nebeská brána a ona musí do pekla, což kontrastuje s jejím životem bez hříchu. Dostane ale od ďábla možnost k návratu, aby prožila svůj život znovu, a tentokrát pořádně hříšně. Má rozmanité sexuální choutky a neřesti, ale její neukojitelný hlad ji připraví o schopnost uspokojení, což ji přivádí k naprostému šílenství. Natáčení trvalo asi měsíc a režisérem byl opět jako v případě *Deep Throat* Gerald Damiano.¹¹²

Pohled veřejnosti na sex a erotiku pomohl výraznou měrou změnit i jeden konvenční film středního proudu tohoto roku. Byl jím *Last Tango in Paris* (*Poslední tango v Paříži*), kde jeho hlavní dva protagonisté Marlon Brando a Maria Schneiderová předvedli scénu s análním sexem, byť jen decentně softcorově naznačeným. Bylo to poprvé, kdy byl v běžných kinech promítán anální sex. Tento film prý pomohl obchodu s pornografií vyjít z postranních uliček.¹¹³ Všeobecně známější softový film, který se stal legendou, byl vytvořen roku 1974. Francouzský režisér Just Jaeckin natočil první *Emmanuelli* se Sylvii Kristel, sexuálním symbolem s dětskou tváří, v hlavní roli. Později bylo natočeno několik pokračování, film pak nabyl i seriálové podoby, ta však nezaznamenala už takové vášně jako originál, který se promítal v jednom kině na Champs Elisées v Paříži dlouhých osm let.¹¹⁴

Vyjmenovávat chronologicky všechny filmové výtvořby této doby nemá valného smyslu. Sedmdesátá léta byla zlatým věkem pornografie a hardcorové i softové snímky začaly vznikat ve svobodném světě jako na běžícím pásu. Náhle nabytá sexuální svoboda byla okamžitě přeložena do ekonomické řeči trhu a toto odvětví přerostlo do masivního průmyslového gigantu. Tento obrovský filmový byznys znamenal velké produkční náklady a něko-

---

111 TANGOVA, s. 144, 145.

112 Tamtéž, s. 146.

113 Tamtéž, s. 146, 147;

rov. SOUNES, H.: *Seventies. The Sights, sounds and Ideas of a Brilliant Decade*, London 2006, s. 166-167.

114 POŠTULKA, s. 239, 240.

likanásobně větší výdělky. I přesto se ale předpokládaný zázrak nekonal. Pro pornografii v kinosálech znamenal příchod nového média – videa – velmi rychlý návrat do krabic, respektive umělohmotných pouzder na videokazety. Video nabídlo divákovi soukromí, možnost výběru a kontroly nad sledovaným pořadem, zrovna tak jako pánské časopisy. Sen o sloučení pornografie se středním proudem se rozplynul a produkce se nyní zaměřila na filmy s nižšími uměleckými záměry a rozpočtem, což platí až na výjimky dodnes.¹¹⁵

3.2 Nový kult na šikmé ploše

3.2.1 Vzestupy a pády pornografie od 70. let do současnosti

Po abdikaci Richarda Nixona se začalo pornografickému průmyslu blýskat na lepší časy. Byla to zejména liberální politika Jimmyho Cartera, jež umožnila výhodné podmínky pro jeho rozvoj. Nastala zlatá éra pornografie, vytvořil se lákavý kult pornohvězd coby konkurentů představitelům konvenčního filmu a trvalé mediální zázemí pro jejich propagaci. Vznikl tak ohromný svébytný podnik s vlastním producentským zázemím, oficiálními licencemi a organizační strukturou jako v konvenčním filmu, dokonce i investorů měli producenti více, než potřebovali. Roku 1976 udělila Americká asociace filmu pro dospělé (Adult Film Association of America) historicky první oficiální ocenění pornofilmu. Na počátku 80. let začalo udělovat ceny také vydavatelství největšího amerického magazínu pro pornofilmy AVN (Adult Video News). Toto prestižní ocenění je vyhlašováno se vší pompou vždy v lednu v Las Vegas. Pro evropské porno probíhá udílení cen Hot d'Or v Cannes během filmového festivalu.¹¹⁶ S příchodem videa, pro pornografii lepšího a rychlejšího média, vznikl celý nový Hollywood, třicetikilometrový pás podél San Fernando Valley, který brzy vešel ve známost jako Porno Valley (Údolí porna), či s menší shovívavostí Silicone Valley. Právě zde se točí převážná část americké pornografické produkce.¹¹⁷

Ale ani sexuální revoluce neprobíhala vždy jen hladce. Špatné světlo na pornografii vrhlo především zapojení mafie, která zde spatřovala (vedle distribuce drog) možnost, jak snadno přijít k penězům. Ve zprávě FBI z roku 1976 stálo, že mafiánské rodiny ovládají 80 %

---

¹¹⁵ TANGOVÁ, s. 147.

¹¹⁶ POŠTULKA, s. 248, 250, 271;

svrov. *AVN Media Network Home Page* [Přístupné z [www](http://www.avn.com)] 10. 6. 2009. <<http://www.avn.com>>.

¹¹⁷ TANGOVÁ, s. 153.

výroby a distribuce pornofilmů, a to včetně Kalifornie, kam se centrum pornoprůmyslu přesunulo. Impulesem pro zahájení tajné operace FBI s názvem MIPORN, zaměřenou proti mafii a vybírání výpalného, se stala vražda majitele několika pornokin Paula Gonskyho, o níž se soudilo, že šlo o výstrahu mafie, které Gonsky nechtěl platit poplatky za „ochranu“. První výsledky akce přinesla roku 1978, kdy bylo odhaleno masivní pirátské kopírování pornofilmů. Celé vše vyvrcholilo následujícího roku, na čtyři stovky lidí bylo zatčeno a obviněno ze šíření obscénních materiálů a vybírání výpalného. Téhož roku zesílil tlak americké vlády i na výrobu a distribuci pornofilmů, soudně bylo zrušeno mnoho firem a někteří producenti si vysloužili i nějaký čas ve vězení. I přesto se ale pornobranže na trhu prosadila a její zlatá éra pokračovala až do poloviny 80. let.¹¹⁸

V roce 1985 byla ve Washingtonu Kongresem a prezidentem Reaganem ustavena komise (Meese Commission – podle jejího předsedy Edwina Meesse III.) pro zkoumání vztahů mezi pornografií, obscenitou a kriminalitou. Je zajímavé, že v této komisi složené výhradně z právníků chyběli psychologové, psychiatři nebo pedagogové. Většina lidí, kteří před komisí vypovídali, byli buď odpůrci pornografie nebo feministky. Roku 1988 po tříletém šetření, výslechu svědků a analýze pornofilmů, vynesla komise velmi kritický verdikt vůči pornografii, ale v podstatě vše zůstalo při starém.¹¹⁹

Co však načas utlumilo rozvíjející se průmysl, nebyly soudní perzekuce, ale prosté přesycení trhu. Rok 1986 se stal „černým rokem porna“, kdy obchodní výsledky branže byly nejhorší od roku 1972. Filmové produkce, časopisy nebo sexshopy bankrotují, nebo razantně snižují náklady. Následujícího roku klesl v USA počet ročně vyrobených pornofilmů během dvou let o tři stovky, teď jich bylo už jen 1 300. Černou hrozbou pro pornoherce v 80. letech byla také nemoc AIDS. Důsledkem tohoto rizika byl dočasný úbytek nových herců, na což producenti byli nuceni reagovat zvýšením honorářů a zavedením HIV testů.¹²⁰

Krise porna skončila až začátkem devadesátých let, které daly vzniknout hardcorovým webovým stránkám, jejichž obsah není možné účinně korigovat ani omezovat, a placeným pornografickým satelitním nebo kabelovým kanálům. Byla to také doba, kdy americká pornostudia začala nabízet smlouvy cizinkám, které uspokojovaly poptávku po nových ne-

118 POŠTULKA, s. 251, 254, 255, 258.

119 Tamtéž, s. 279, 283;

srov. *Attorney General's Commission on Pornography: Final Report. July 1986* [Přístupné z [www](http://www.porn-report.com)] 10. 6. 2009. <<http://www.porn-report.com>>.

120 POŠTULKA, s. 279, 282.

otřelých půvabech i odvážnějších způsobech prezentace sexu před kamerou. Po pádu železné opony se sexuální revoluce začala uplatňovat i v zemích bývalého východního bloku. Skvělým důkazem nově nabyté svobody bylo Maďarsko, které jen v roce 1995 natočilo půl druhé stovky pornofilmů, tedy asi 10 % veškeré evropské produkce. Celá devadesátá léta by se dala charakterizovat jako pro porno velmi úspěšná. Volba Billa Clintona americkým prezidentem znamenala pro mnohé výrobce a distributory jisté uvolnění poměrů a soudní procesy končily valnou měrou ve prospěch obžalovaných. Rok 1997 se pro USA vyznačoval rekordní produkcí pornografických titulů. Za rok jich bylo vyrobeno 7 852.¹²¹

3.2.2 Sex do domu

Teprve až rok 1977 je Američany považován za datum zrození videa, když byl na trh v USA dán první pornofilm na videu. V konkurenčním boji vítězil systém VHS firmy JVC nad Betamaxem od Sony. Na přelomu desetiletí však vlastnilo videopřehrávač přibližně jen jedno procento amerických domácností, tudíž hlavní nápor ležel stále na bedrech kinosálů. Rok 1980 byl pravděpodobně nejúspěšnějším rokem v historii pornofilmu, kdy asi 6 % amerických kin oficiálně promítalo pornofilmy. Následující roky se ale velmi rychle přešlo k videozáznamu, což umožnilo točit pornofilmy levněji v masovém měřítku, a natáčení klasickou filmovou kamerou zůstalo jen okrajovým byznysem, týkajícím se vysoko rozpočtových filmů. S šířením videa nastává nová éra a pornografie se přesouvá z kinosálů do tepla domovů.¹²²

Rozmach videa znamenal i rozvoj široké škály nových pornografických forem. Koncem 80. let se zrodil styl *gonzo* - video je natáčeno jedinou kamerou bez prostřihů a s autentickým zvukem. Jde o realističtější podívanou a zábavnou show, která je dnes nejoblíbenějším žánrem videa pro dospělé. Dalším oblíbeným stylem, dnes však už opět všedním, bylo *home video*, pornografické záznamy pořizované amatéry.¹²³ S příchodem internetu a nových virtuálních technologií se mění i povaha pornografie. Ať už se jedná o erotické hry, voyerskou show, on-line sex nebo třeba kybernetický sex, který při neustálém zdokonalování 3D projekce může v budoucnu člověku umožnit stát se pouhým nasazením přilby hlavním aktérem

121 Tamtéž, s. 288, 297-299, 303.

122 Tamtéž, s. 252, 265, 267, 270;

sovr. *Total Rewind. The Virtual Museum of Vintage VCRs* [Přístupné z www] 15. 7. 2009.

<<http://www.totalrewind.org>>.

123 TANGOVA, s. 168, 169.

od reality nerozeznatelného virtuálního sexu, je zde i jedno podstatné riziko. V tomto uměle vytvořeném světě iluzí se člověk může velmi snadno ztratit, obzvláště v dnešní době, kdy lidé žijí stále více izolovaně a prostřednictvím počítače se baví jen sami se sebou, přičemž nabývají mylného dojmu, že se stýkají s okolním světem.¹²⁴ Tento problém však není zdaleka jen otázkou závislosti na pornografii nebo internetu, nýbrž jde o součást globálního fenoménu vzájemného odcizení, charakteristického pro postmoderní společnost.

3.2.3 Otazníky budoucnosti

Slavná pornoherečka Georgina Spelvin jednou prohlásila, že pornografický byznys skončí v okamžiku, kdy se stane naprosto legálním a nebude mít žádné odpůrce. Je pravdou, že co je zakázané nebo společností opovrhované, budí větší rozruch a zájem, obzvláště pokud se jedná o něco tak přirozeného, jako je sex. Svých odpůrců má zobrazování a popisování sexu z řad náboženských fundamentalistů, moralistů, některých politiků či jen možná pokrytců stále dostatek i v dnešní době a nedá se očekávat, že by dočista vymřeli. Otázkou však zůstává, zda-li budou lidé v budoucnu i nadále ochotni pornografii sledovat, respektive jestli neotupí, když bude vyobrazení sexu doslova na každém rohu v tak masovém měřítku a bez cenzury.* Dá se vůbec odhadnout přístup společnosti k prezentaci sexu u příštích generací? Budou lidé i nadále požadovat explicitní zobrazování soulože, nebo se vrátí doba milosrdného zamlžování, které ale na druhou stranu v sobě nese kousek nepoznaného, a tím pádem lákavého a vzrušujícího? Zůstanou v dějinách pornografie jen výrazné tituly či umělecká díla a zbytek pornografického braku, ostatně jako většina produktů současného konzumního života, zmizí navždy v propadlišti dějin a přestanou tak být pramenem pro poznání minulosti? Přestanou se snad dějiny pornografie psát úplně?¹²⁵

Osobně se domnívám, že nikoliv. Pornografie jako aspekt vyjádření lidské sexuality, která přes svou anabázi zákazů a omezování vždy byla a bude přirozenou součástí lidského života, nemůže nikdy přestat psát své dějiny. Historie pornografie je v užším významu vlastně historií sexu, a ten je nedílnou součástí historie člověka, potažmo civilizace nebo lidstva jako celek. Současná společnost soustřeďující se na hromadění materiálních požitků za účelem dosažení životního blahobytu stojí vlastně za vítězstvím pornografie. Bez konzumerismu by ne-

¹²⁴ Tamtéž, s. 180-182;

srov. POŠTULKA, s. 319.

* Tento problém se zdá být obzvláště palčivým v otázkách násilí v médiích.

¹²⁵ POŠTULKA, s. 318-320.

bylo ani takového masového rozšíření sexuálně explicitních materiálů, které nejsou ničím jiným, než věcí, obchodním artiklem pásově vyrobeným pro uspokojení poptávky. Chápeme-li pornografii jako činitel podléhající zákonitostem trhu, ale zároveň i jako jeden z aspektů rostoucího individualismu v naší společnosti, není důvod se domnívat, že by zmizela, byť její podoba se vlivem nových stále se vylepšujících technologií a snahou nesčítného množství jejích výrobců zaujmout stále náročnějšího zákazníka bude měnit. Změní se však jen do té míry, do jaké se změníme my sami. Isabel Tangová zakončuje svou knihu větou, která nevybírávě, nicméně pravdivě, přenáší zodpovědnost na bedra konzumentů: „...jednou věcí si můžeme být jisti: dostaneme vždy pouze takovou pornografii, jakou si zasloužíme“.

4. Historie pánských časopisů v 50. a 60. letech

4.1 Trojský kůň pornografie

Jak pravila křesťanská ideologie, bylo nežádoucí, aby měl člověk požitky ze sexu samotného, tudíž bylo třeba jej zušlechtit nějakou povznášející institucí. Tou se stal sňatek. Stále patrné dědictví z období nadvlády křesťanství se promítlo i do fotografie. Jak již bylo řečeno v souvislosti s dějinami fotografie, aby se vůbec snímky nahých žen mohly vyhnout cenzuře, skrývání se za šlechetnější označení bylo nezbytností. Sexuální vyobrazení bylo ve své obscennosti nebezpečné, proto se uplatnil tento přístup i v případě publikování aktů v časopisech. Jako ospravedlnění pro publikaci takovýchto fotografií časopisy většinou volily rámeček „uměleckých“ studií a k posílení autentického dojmu se uveřejnění neobešlo bez obsáhlých úvodníků. Jeden takový otiskl například roku 1895 americký titul *Metropolitan Magazine*, který své uveřejnění nahých modelek komentoval plamenným kázáním o čistotě klasických uměleckých aktů, přestože se nejednalo o specializovaný časopis. Že se jedná o zastírací manévr, o trojského koně pornografie, dokládá i fakt, že snímky byly v porovnání se skutečnými uměleckými akty nezvykle špatné kvality a modelkami bylo nepřiměřeně velké množství mladých žen. Podezřele vysoký byl i odběr takových titulů, obzvláště u zmiňovaných „studií“ *académies*.¹²⁶

Pánské časopisy jako nový fenomén byly dalším způsobem, jak publikovat obrázky, které osamocené a nezaštitěné byly v rozporu se zákonem. Ty začínaly jako časopisy pro fanoušky a na předních stranách uváděly nejprve usměvavé hollywoodské hvězdy. Později se žánr rozvinul ve 40. letech a začaly se objevovat stále odvážnější pózy. Jak doslova píše Isabel Tangová, „od této doby se časopisy v jednotlivých desetiletích vyvíjely od nudných výjevů až po výjevy velmi otevřené: čtyřicátá léta nám přinesla obnažené nohy, padesátá prsa, šedesátá zadnice a sedmdesátá rozkroky“.¹²⁷

Úspěch pánských časopisů je možné přičíst hned několika faktorům. Zákazník má při prohlížení fotografií naprosté soukromí, nepotřebuje k tomu přitom žádné další zařízení, jako je promítačka, časopis je skladný, snadno přenosný. Další nespornou výhodou, která uči-

¹²⁶ TANGOVÁ, s. 118, 119.

¹²⁷ Tamtéž, s. 119, 120.

nila z pánských časopisů často vyhledávané médium, je detailní realismus, fantazie, různé polohy ženského těla, k jejichž změně stačí otočit stránku, čímž má muž ženu de facto pod svou kontrolou - respektive její obraz - ať už je jeho cílem pouze podívání nebo masturbace.¹²⁸ A zejména v době, kdy sice již dávno existovaly pornografické filmy, avšak nuzné kvality v důsledku jejich ilegální výroby, byly pánské časopisy neocenitelným médiem. Jejich vzestup musí tedy nutně spadat do doby, kdy výroba a distribuce pornografických filmů byla ilegální, ale zároveň do doby, kdy byla kvalita fotografie na dostatečně vysoké úrovni a kdy byly pro jejich vydávání příhodnější sociální a politické podmínky. To odpovídá atmosféře 50. a 60. let dvacátého století, době, kdy pánským časopisům dominovaly „prsa“ a „zadnice“.

4.2 Základem je fotografie

Rozsáhlé strukturální společenské změny po druhé světové válce zasáhly svou demokratizací také médium fotografie. Boom módních časopisů a reklamy je toho skvělým příkladem. Rozšiřující se trh zaměstnával stále více profesionálních a atraktivních modelů a záhy se přešlo k barevné fotografii. Klasickou obrazovou koncepcí byly modelky focené v luxusních salónech, na pikniku, v zámeckých parcích (v případě erotické fotografie pak většinou v ateliérech nebo hotelových pokojích), mnohdy až v teatrálních rolích. Tento trend však nebyl ničím novým. Už ve dvacátých letech, kdy se začal důsledně spojovat umělecký a komerční aspekt fotografie ve snaze zaujmout masu, vzkvétalo odvětví fotografování módy a půvabu, tak jako stoupala popularita kina a s ním spojený kult hvězd filmu nebo divadla. Právě hvězdy byly povýšeny na nads skutečné umělecké produkty, téměř nadlidské bytosti či bohy. Ať už se jednalo o módní snímky nebo portréty, předstíraly fotografie vlastně něco, co ve skutečnosti neexistovalo.¹²⁹ To koneckonců platí v módě, reklamě nebo erotické fotografii dodnes.

---

128 Tamtéž, s. 123.

129 BAATZ, s. 95, 141, 142, 166.

4.3 Odkaz burleskní doby

4.3.1 Kabaretní striptýz

Ve dvacátých letech v USA začala takzvaná burleskní éra, která pak trvala nejméně jedno další desetiletí. Jednalo se vlastně o velmi decentní striptýzová vystoupení na kabaretních jevištích a začátkem 40. let se burleska přestěhovala do filmu, který byl ale promítán opět v kabaretech, neboť šlo o jediný americký filmový žánr, kde ženy mohly mít odhalené poprsí. V závislosti na rozdílných pravidlech cenzury v jednotlivých amerických státech mohly mít tyto filmečky i několik verzí s méně či více odhalenými prsy.¹³⁰

Jak ale souvisí burleskní žánr s pánskými časopisy 50. let? Víc, než by se na první pohled zdálo. Není pochyby o tom, že se americké časopisy před-playboyské éry masově opíraly o striptýzové tanečnice. Vznik burlesky, jejíž název je odvozen od italského výrazu pro žert, se datuje zpět do 40. let devatenáctého století v USA a v Evropě ještě dříve. Původní burleska byla rozmanitá show pro nižší třídy, které si tropily legraci ze zábavy té vyšší, jako je opera a balet. Součástí představení byly vždy krásné dívky, často oblékané v punčochy tělové barvy, které pro viktoriánce působily skandálně. I když burleska umožnila ženám, aby hrály stále významnější roli, nahota nebyla do 20. let součástí představení. Kolem roku 1900 dala popularita burlesky vzniknout více na rodinu orientované estrádě, která ji brzy vytlačila z lepších divadel, a kolem roku 1920 musela soupeřit navíc ještě s rodícím se filmovým průmyslem, takže když byl o pár let později přidán ještě striptýz, stalo se tak v zoufalé snaze o přežití. Tím ale burleska změnila svou tvář a stala se v podstatě jiným žánrem, když „striptérky“ zatemnily ostatní součásti burleskní show. Netrvalo dlouho a striptérky se poprvé staly jádrem pánských časopisů.¹³¹

---

130 POŠTULKA, s. 150, 172;

rov. SCHAEFER, E.: *The Obscene Seen: Spectacle and Transgression in Postwar Burlesque Films*, in: *Cinema Journal*, Vol. 36, No. 2 (Winter 1997), s. 41-66.

131 HANSON, Vol. II, s. 181, 183;

rov. *Ministry Of Burlesque Community* [Přístupné z www] 16. 1. 2009.

<<http://www.ministryofburlesque.com>>.

4.3.2 Robert Harrison

Během druhé světové války, kdy dominovaly patrioticky laděné pánské časopisy a jejichž přerod k těm mírové doby nebyl úplně jednoduchou záležitostí, byly striptérky z burlesek bagatelizovány jako narušitelky morálky. Jakmile však válka skončila, těšily se strmému návratu.¹³²

Burleskní show představil ve formě svých časopisů Robert Harrison, jehož tituly *Wink*, *Titter*, *Eyeful*, *Beauty Parade* a *Whisper* obstarávaly vlastně překlenovací most mezi patrioticky laděnou stylizací pánských časopisů, která byla roku 1942, kdy Harrison začínal s *Beauty Parade*, doplněna o křiklavě namalované pin-up* titulní strany a foto-příběhy rovnou z burleskní scény. Nešlo ale o žádnou převratnou změnu, co se nahoty týče, ale jeho specializací byly fetišisticky zaměřené kostýmy jeho pózujících modelek. Hlavní komoditou této doby byly nohy, zejména proto, že to byl jediný erotický aspekt ženské krásy, který mohl být legálně ukazován. Nohy byly až přespříliš zdůrazňovány a glorifikovány, pokryty síťovinou a podpírány těmi nejvyššími podpatky. Harrisonovy fotografie byly šprýmovou burleskou, kde bylo možno vidět ženy jako Bettie Page, Carole Landis, Dagmar a hlavně Lili St Cyr, burleskní hvězdu známou všem fanouškům tohoto žánru, v nádherném spodním prádle s pistolí a lasem v ruce, boxující, zápasící a svazující jedna druhou nebo i samotného Roberta Harrisona, který měl, jako i následně mnoho dalších vydavatelů pánských časopisů, exhibicionistické choutky vystupovat na svých fotografiích.¹³³

Jenomže padesátá léta byla jiná a burleskní motivy vypadaly už zastarale. Muži očekávali titulní strany s fotkou a nahotu. Ani přesto Harrison nechtěl změnit svůj styl a raději se soustředil na kombinaci burleskního prvku se skutečnými nemravnými příběhy a skandály slavných. Prototypem byl *Whisper*, který na rozdíl od jeho dalších časopisů prosperoval. A když americká vláda roku 1952 započala s veřejným vyšetřováním organizovaného zločinu, se Harrison, dobře si vědom úspěchu *Whisperu*, inspiroval k vydávání nového časopisu, založeného naprosto na parodii skutečného života: zločin, skandál a klevety o celebritách, čímž

---

132 HANSON, Vol. II, s. 7, 183.

* Termín *pin-up girl* (v překladu *holka k připíchnutí*) se poprvé objevil roku 1941 zřejmě u šéfredaktora zábavného časopisu *Yank* určeného americkým vojákům na frontě. Šlo o fotografie polonahých krás, které si vojáci mohli připíchnout do skřínky nebo do kokpitu stíhačky. Výraz se však používá hlavně pro erotické fotografie a kresby dívek otiskované v pánských časopisech. (POŠTULKA, s. 174.)

133 Tamtéž, s. 43, 44.

se zasloužil také o vynalezení žánru časopisů o skandálech (ty dnes přežívají ve formě bulvárních plátků). Nazval je *Confidential* (confidential – angl. důvěrný) a v roce 1954 se ho prodávalo už čtyři miliony kopií měsíčně. Jednalo se o zábavný mix skandálů, pozorování létajících talířů, rozmarů přírody a samozřejmě pin-up dívek. Časopis ale také stvořil některé soudní případy. Brát si na mušku celebrity má i svou stinnou stránku, neboť ty si mohly dovolit dobré právníky. Vývoj pak nezadržitelně spěchal k úpadku, když tištění smyšlených příběhů celebrit vyneslo Robertu Harrisonovi odsouzení. Nakonec byl nucen roku 1958, kdy čelil finančnímu krachu, *Confidential* a *Whisper* prodat.¹³⁴

4.3.3 Nerovný zápas

Existovalo samozřejmě mnoho dalších amerických pánských časopisů, které se také soustředily na burleskní tanečnice a dance kluby. Kupříkladu *Cavalcade of Burlesque* z roku 1951 byl otevřeně věnován hvězdám. Roční náskok před Spojenými státy měla Francie a časopis *La Vie Parisienne* už z 20. let, jehož americké vydání *Paris Life* bylo odrazem obrovského zájmu o tanečnice a tento druh umění vůbec. Americká společnost však ještě nebyla v této době na topless (nahore bez) kabaretní hvězdy připravena a na jejich fotografie byly nevkusně domalovány podprsenky. Nacházíme se stále v době, kdy většina časopisů v Americe zatím neukazovala nahotu, ale přesto se našel i takový, jenž na tuto dobu obzvláště troufalým způsobem ukazoval burleskní hvězdy vyfotografované ve stylu art nude, tedy dívky nahore bez, avšak s pečlivě zaretušovanými rozkroky, a prošlo mu to, asi zejména proto, že obsahoval i stránky nesexuálních pánských zájmů. Tím časopisem, který se vynořil roku 1951, byl *Modern Man* a kdyby se býval neobjevil Hugh Hefner, mohl by klidně být *Playboyem* Ameriky. Jenže se tak stalo, proto *Modern Man* během dalších dvou dekad klesl na dno časopisů druhé kategorie.¹³⁵

Na první pohled by se nezdálo, že šlo o nevyrovnaný zápas. Na jedné straně barikády stál Hugh Hefner se svou *Playboy* „dívkou od vedle“, koktejly, jazzem a žurnalistikou. Na té druhé vydavatel *Modern Man* George E. von Rosen se striptérkami, auty, pistolemi a novinami ze světa rybaření. Byla to vlastně bitva mládí proti stáří, moderního uhlazeného stylu proti fantaziím předešlých generací. Zatímco Hefner striptérkami v padesátém pátém roce po-

134 Tamtéž, s. 44, 47, 69, 70, 74;

rov. DAVIS, V.: *The father of scandal*, in: *British Journalism Review*, Vol. 13, No. 4, 2002, s. 74-80

[Přístupné z [www](http://www.bjr.org.uk/data/2002/no4_davis)] 16. 1. 2009. <http://www.bjr.org.uk/data/2002/no4_davis>.

135 HANSON, Vol. II, s. 183, 186.

hrdal, von Rosen rozběhl *Cabaret*, nejlepší burleskní titul plný snímků od Russe Meyera nebo Keitha Bernarda. V roce 1956 tiskl *Modern Man* i *Cabaret* barevné kvalitní centerfoldy* na ten nejlepší papír a nabízel více nahoty než *Playboy*, ale přesto tomu chyběla jiskra. Jak padesátá léta ubíhala a američtí muži, kteří byli již deset let zpět z války a uvázáni ke stereotypnímu způsobu života v domácnosti, toužili po něčem novém, co by je alespoň na chvíli odvedlo od všednosti běžného dne, Hefner a von Rosen stále sváděli boj o srdce těchto mužů, zatímco druhořadí vydavatelé sledovali jejich prodej a podle toho je napodobovali. V následující dekádě se tato rovnováha prudce naruší a *Playboy* se stane dominantním životním stylem.¹³⁶

Americká burleska přetrvávala do 70. let, ale už v polovině let padesátých ztrácela v pánských časopisech na své exkluzivitě. Stále více tak „zlobivé holky“ (bad girls) musely přenechávat stránky časopisů svým kolegyním „dívkám od vedle“ (girls next door). To ovšem neznamená, že by burleskní žánr pánských časopisů zcela vymizel. V současné době jsme svědky určité nostalgie a staré pánské časopisy se sbírají, včetně těch Roberta Harrisona, i když je většina lidí kupuje spíše kvůli pin-up umění na titulních stranách, ztvárněných takovými kreslířskými legendami jako Earl Moran, Peter Driben a Billy De Vorrs.¹³⁷

4.4 Fetišismus a bizarnosti v USA

4.4.1 „Leg“ manie

První americké pánské časopisy byly o nohách, v době dvacátých let jediná část ženského těla, která mohla být legálně ukazována nahá. Móda vyzdvihla sukně nad kotníky vůbec poprvé v americké historii a dívky odhalovaly svá kolena a natahovaly si punčochy nad ně, aby dávaly svůdný lesk svým stehnům, když tančily. Jak se říká, méně je někdy více a i když nešlo o klasickou nahotu, již pouhý pohled na tyto natahující se punčochy v odvázných „art nude“ časopisech dokázal čtenáře rozvášnit.¹³⁸

---

* centerfold - velká fotografie na dvoustránce uprostřed časopisu

136 Tamtéž, s. 295, 296, 298.

137 Tamtéž, s. 47, 186;

srov. *Pin-up Art from The Pin-up Files* [Přístupné z www] 12. 2. 2009. <<http://www.thepinupfiles.com>>.

138 HANSON, Vol. IV, s. 187, 189.

Okouzující hollywoodské hvězdy třicátých let v průsvitných korzetech, negligé a s nohama v hedvábně jemných punčochách směle upevněných podvazky podle nové francouzské módy plnily časopisy jako *Film Fun* a *Gay Book*. Magazín *Stocking parade** zase ukazoval dívky, jak si v době druhé světové války v odběrových střediscích svlékají nově vynalezené nylonové punčochy a odevzdávají je vojákům k recyklaci pro výrobu padáků a využívají při tom sexappealu nohou i punčoch. Po válce se nylon stal opět masově přístupným a plnil tak stránky mnoha pánských časopisů. Orientace na nohy, punčochy a boty byla v této době klíčová a některá vydavatelství v New Yorku vybudovaly svá impéria kolem “punčochových” časopisů, včetně *Nylon Mood*, *Silk Seams* a *Black Nylons*, zatímco ostatní společnosti si zvolily zaměřit se na to, co drželo punčochy nahoře – podvazky - *Garter Parade*,** *Black Garter* a výstřední *Slip and Garter*. Nikdy předtím ani potom nebylo ženské oblečení tak z fetišizováno jako během mánie “leg” magazínů z konce padesátých a začátku šedesátých let.¹³⁹

Koncem 60. let, kdy se časopisy konečně „svlékly“, význam těch s “leg” tematiku prudce poklesl a v roce 1970 bychom je hledali už marně. Vrací se až teprve s *Leg Show*, který o deset let později vzkřísil za pomoci vydavatele George Mavetyho Lenny Burtman. Během této doby se už jednoduchá nahota pro mnohé Američany stala nudnou, takže nohy v punčochách nabíraly znovu na svém ztraceném appealu. V devadesátých letech tyto časopisy zažívaly nový boom, který přestal pouze s všeobecným poklesem všech pánských titulů koncem této dekády.¹⁴⁰

4.4.2 Hřejivá blízkost ňader

Spekuluje se, že američtí, britští i němečtí muži byli natolik traumatizováni druhou světovou válkou, že se odpoutali od nohou, nejvíce fetišizujícího ženského znaku předválečné doby, k mateřskému pohodlí poprsí. Je pravdou, že dráždivější tělesný typ se vynořil v poválečných pánských časopisech, ale to mohlo být jednoduše tím, že se prsa stala tolik populární v Americe, protože je muži konečně mohli spatřit nahá.¹⁴¹

---

* stocking – angl. punčocha

** garter – angl. podvazek

139 Tamtéž, s. 189, 190, 195.

140 Tamtéž, s. 195.

141 Tamtéž, Vol. III, s. 175.

Když po „nemravných“ 20. létech následovala cenzorská léta třicátá, jediná nahá ňadra v amerických časopisech byla v nudistických publikacích nebo jako ilustrace v laciných románech. Jen, co se začala roku 1938 znovu objevovat, vypukla válka a oblékla je do vlastenecké khaki. Až roku 1950 začal časopis *Modern Man* pravidelně ukazovat modelky nahoře bez. Zbytek stánkových titulů následoval jeho příklad a roku 1955 byla většina amerických pánských časopisů topless. Jakmile se čtenáři přenesli přes počáteční nadšení, že vůbec vidí nahá prsa, chtěli vidět větší. Do roku 1956 se modelky jako Virginia Bell, Busty Brown a Jennie Lee etablovaly jako hvězdy na základě „rozměrů“ svých vnad. V roce 1957 debutoval *Fling* coby první stánkový výběr, plně uspokojující fanoušky poprsí. Roku 1959 *Fling* přešel do plné velikosti, nejprve ve speciálních edicích zvaných *Fling Festivals*, potom začal vycházet pravidelně a stal se čtrnáctideníkem.¹⁴²

Russ Meyer, než se stal filmovým tvůrcem, byl hlavním fotografem a jeho žena Eve oblíbenou modelkou. *Fling* zůstával biblí pro muže obdivující ženská ňadra do roku 1967, kdy důraz na horní část těla vzal za svůj časopis *Gem*, jehož úspěch přivedl roku 1968 na svět časopis *The Swinger* od stejné společnosti. Název byl zavádějícím odkazem na tekoucí pohyb velkých prsou, ale klidně by mohl být vykládán také jako odkaz na swingová 60. léta. Jako raný imitátor *Playboye* vyrazil strmě kupředu časopis *Gent*, v 78. roce se etabloval jako nejprodávanější americký časopis s velkými ňadry a své postavení v čele si udržel až do počátku devadesátých let. V osmdesátých letech mu šlapal na paty titul s příznačným názvem *Juggs*,* soustřeďující se na kojení, těhotenství a další záležitosti týkající se prsou. Časopisy s velkými ňadry zůstaly nejpopulárnější pánskou specialitou po celá 80. léta a počátek let devadesátých. Až na konci 90. let utrhla jejich popularita vážné trhliny, což se také dost možná krylo se stárnutím mužů, kteří dosáhli sexuálního povědomí v 50. letech. Do roku 2004 byl už boom poprsí snad s výjimkou *Score*, nováčka z poloviny 90. let, úplně pryč.¹⁴³

---

142 Tamtéž, s. 175, 177;

srov. *Modern Man Magazine List* [Přístupné z www] 17. 2. 2009.

<<http://www.pristine.lunarpages.com/modman/modernmanlist.html>>.

* juggs - angl. obří prsa

143 HANSON, Vol. III, s. 179.

4.4.3 John Willie

John Alexander Scott Coutts, umělec a vydavatel, módní návrhář a fotograf, rozpustilec, opilec a misogyn,^{*} známý pod pseudonymem John Willie, byl otcem moderního fetišismu. Narozen na počátku století v kružích bohaté britské bankéřské rodiny byl skutečným dítětem své doby. Během svých sexuálně formujících let byly korzety v plném rozpuku a Willie měl dostatek možností vídat ženy, jak lapají po dechu ve svých módních korzetech a klopýtají v botách na vysokém podpatku. Velmi úzké dlouhé sukně byly v době jeho dospívání všudypřítomné a veřejná škola jej pochopitelně naučila i potěšení z rákosky. Těžko se tedy divit, že jej jeho senzitivní mládí naučilo používat své umělecké dovednosti ke kreslení svázaných žen. Ani přes snahu jeho rodiny zbavit ho této „neřesti“ prostřednictvím služby u obchodního námořnictva v Austrálii, se Willie své vášně nevzdal a nakonec počátkem 40. let zakotvil v New York City, který byl vždy vydavatelským městem tolerantním k odpadlíkům morálky. Po válce roku 1946 založil ze svých úspor časopis, malý výběr *Bizarre*, a byl jeho umělcem, fotografem i spisovatelem. První modelkou byla jeho manželka; když ho opustila, hledal modelky, kde se jen dalo, dokonce i přesvědčoval ženy na ulicích, což není pro začínající vydavatele pánských časopisů celkem nic zvláštního.¹⁴⁴

Dalším podstatným rysem je nedostatek kapitálu. Časopisy, a zejména ty začínající, navíc ještě s bizarním obsahem, což asi značně zužovalo odběratelskou základnu, se nejednou potácely na okraji přežití a mnoho z nich také nevyšlo vícekrát, než několik čísel. Dobře na tom nebyl ani Willie, který nikdy neměl dostatek peněz na to, aby mohl vydávat pravidelně nebo formálními procedurami distribuce (své časopisy prý vystavoval na pultech svých oblíbených barů). Vydávání jej stálo velké úsilí a říká se, že si vydržoval tajné byty pouze pro focení a výrobu časopisů v případě, že by policie provedla razii jeho domova. Z pohledu dnešní doby, kdy se v současné pornokracii zdá každá deviace (snad vyjma dětské pornografie) legální, si téměř neumíme něco takové představit, ale v době 50. let – éry hrozby komunismu, vládních moralistů a války senátora Estes Kefauvera proti hříchům komiksových knih – to byla každodenní realita. Willie měl tu smůlu, že jeho tituly byly tím nejhříšnějším na tehdejšímu trhu, obzvláště *Sweet Gwendoline*, proto byl pronásledován i potom, co se roku 1957

---

^{*} misogynismus – nenávisť k ženám

¹⁴⁴ Tamtéž, Vol. II, s. 111, 114, 117;

srov. *Bizarre Mag UK* [Přístupné z www] 18. 2. 2009. <<http://www.bizarremag.com>>.

přestěhoval do Hollywoodu a krátce po svém příjezdu přenechal svůj časopis jednomu ze svých umělců Mahlonu Blainemu.¹⁴⁵

Když paranoia narostla do obrovských rozměrů, stále častěji opilý a rozčarován, zničil své původní umění a negativy a před svým úmrtím na rakovinu roku 1962 zničil svůj celý archiv. I přesto si John Willie za něco málo přes deset let vybudoval takovou reputaci, která inspirovala všechny následující fetišistické umělce od Bilbrena a Stantona k de Mulattovi a vůbec všechny fetišistické časopisy do dnešních dob a díky svému povýšení nad všednost se tento muž nesmazatelně zapsal do historie.¹⁴⁶

4.4.4 Lenny Burtman

I Leonard „Lenny“ Burtman vyvinul ohromující a velmi specifický fetiš. Jeho záliba tkvěla v energických, zle vypadajících ženách s exotickým make-upem a v propracovaných kostýmech, v saténu a nylonu, v extrémních a mučednických botách na vysokém podpatku. Líbily se mu, jak pijí alkohol, kouří cigarety a panovačně se tváří. Nevadilo mu ani čas od času použití biče nebo pistole. Zkrátka „bad girl“ jak má být. V roce 1950 nebylo na amerických stánkových pultech mnoho zástupců takových zobrazení.¹⁴⁷

A tak se tedy Leonard Burtman, profesionální vědec a amatérský fotograf, stal vydavatelem. Svou první společnost nazval Burmell a roku 1951 představil svůj výběr *Exotique*, jenž byl věnován módě, koníčkům a dalším nesexuálním pánským zájmům, přestože první čísla většinou obsahovala beletrii. Jeho inspirující touha po exotice jej vedla k tomu, že se jeho vzory staly *Bizarre* od Johna Willieho a obskurní britský výběr zvaný *Fads and Fancies*, vydávaný společností London's Utopian Press v letech 1949 a 50. Podtitulem *Fads And Fancies* bylo „*Readers' Views On Sports & Fashions*“ (Čtenářský názor na sport a módu), ale „sporty“ nebyly ničím jiným, než ženskými zápasy, a módou se rozuměla každá obměna fetiše, ilustrovaném velmi talentovaným, ale nedoceněným umělcem Genem Bilbrenem, který ilustroval dopisy a beletrii v *Exotique* a byl to právě on, kdo propůjčil časopisu nezapomenutelný umělecký vzhled, zatímco se Burtman věnoval fotografiím. Své fantazie Burtman

145 HANSON, Vol. II, s. 117, 118.

146 Tamtéž, s. 118;

srov. Jahsonic, *A Vocabulary of Culture "John Willie"* [Přístupné z www] 18. 2. 2009.

<<http://www.jahsonic.com/JohnWillie.html>>.

147 HANSON, Vol. II, s. 127.

realizoval po svém a veškeré oblečení pro své modelky vybíral sám, dokonce nechal vyrobit boty podle svých představ. Když se oženil se satanistickou striptérkou Tanou Louiseovou, stala se jeho pravidelným fotografickým objektem a objevovala se v každém čísle. Jako v případě Johna Willieho i mnohých dalších vydavatelů tento byznys zrovna moc nenesl a je bláhové se domnívat, že by takovéto časopisy byly vyráběny pro zisk. Byly vždy snadnější cesty, jak vydělat peníze, než jezdit od trafiky k obchodu s lihovinami a odtud zase k prodejci tabáku a prosit majitele, aby si vzali několik časopisů na úvěr. Jako mnoho fotografů před ním i po něm rozvážel své časopisy sám v kufru svého auta.¹⁴⁸

Ženská dominance byla hlavním motivem Burtmanovy horečnaté práce a když se začaly řady čtenářů *Exotique* rozšiřovat, přidal ještě *Extatique*, *Fantastique*, *Masque* a několik titulů s tematikou žen v pánském oblečení, další oblast osobního zájmu. I když byly Burtonovy časopisy v 50. letech velmi žádané a měly i řadu imitátorů, při nástupu nové generace lesklých titulů standardní velikosti (takzvaných slicků) na počátku 60. let se už *Exotique* nezdál tak erotický a aby šel s dobou a zůstal konkurenceschopný, změnil Burtman jméno společnosti na Selbee Associates a po dalších 25 let se věnoval novému stylu fetišistických magazínů.¹⁴⁹

Slicky v plné velikosti se věnovaly jeho oblíbeným fetišistickým předmětům. Brzy vznikly časopisy *Orbit*, *High Heels*, *Pepper*, *Striparama*, *Satana* a *Leg Show* a Gene Bilbrew, umělec, který valnou měrou přispěl ke svéráznému vzhledu časopisu *Exotique*, se stal uměleckým vedoucím nových magazínů. Zatímco *Exotique* se zaměřoval na ilustrace a fikci, fotografie dominantně oděných striptérek zaplnily nové tituly. Vypadalo to, jako by Burtman přímo převedl Bilbrewovy fantasy kresby do masa a kostí. A protože byl v této době rozkvět časopisů zaměřených na ženské nohy, byly nové časopisy úspěšnější než *Exotique* na svém omezeném fetišistickém trhu. V roce 1963 vystřídal Bilbrewa na pozici uměleckého vedoucího většiny Burtonových titulů Eric Stanton a brzy se jeho kresby objevily také v časopisech, což jen zvýšilo jejich přitažlivost.¹⁵⁰

Šetřivý (své publikace si musel financovat sám) a ke svým podřízeným tvrdý Burtman na sebe v pozdějších letech v polovině 70. let vzal odpovědnost za obvinění z nemravnosti

148 Tamtéž, s. 127, 131, 134;

srov. *The Art of Petticoat Punishment*. "Part 40 - Lenny Burtman Publications" [Přístupné z www] 19. 2.

2009. <<http://www.petticoatpunishmentart.com/docs/cjart040.html>>.

149 HANSON, Vol. II, 134, 139.

150 Tamtéž, Vol. IV, s. 337, 338.

a poslušně si odpykal svůj čas ve vězení, přestože nebyl vydavatelem časopisů, kterých se to týkalo. Burtmanovým posledním časopisem byla reedice *Leg Show* z roku 1979 pro přítele vydavatele George Mavetyho. Když odjel do Evropy natáčet fetišistické filmy, získala jeho vydavatelství Dian Hansonová, která pokračuje v Burtmanově odkazu udělat z *Leg Show* ten nejúspěšnější z jeho výtvorů. Lenny Burtman se vrátil do Spojených států koncem 80. let a přestěhoval se do Los Angeles, kde roku 1989 ve věku 74 let zemřel u svého pracovního stolu při práci do pozdní sobotní noci.¹⁵¹

4.4.5 Elmer Batters

Elmer Batters zasvětil celý svůj život fotografování ženských nohou a chodidel a je známým vydavatelem časopisů s názvy jako *Legs That Dance To Elmer's Tune* (*Nohy tančící na Elmerovu notu*). Batters se narodil s vrozenou poruchou srdce a měl natolik špatný zrak, že stěží dokázal zaostřit fotoaparát. Byl navíc natolik stydlivý, že o své vášni pro ženská chodidla nehovořil ani se svou ženou, se kterou se oženil po ukončení své služby u námořnictva a strávil s ní zbytek života. Přesto však fakticky vynalezl žánr „leg art“ fotografií, hnán svou prostomyslnou láskou k ženským chodidlům. Battersovy první časopisy byly samizdatově vydávány z jeho domova v Los Angeles. V námořnictvu se naučil základy fotografování a použití tohoto talentu vytvořilo všechny snímky a napsalo všechny texty. Jeho modelky byly z místního náboru a fotografovány v jeho vlastním obývacím pokoji, na poušti východně od Los Angeles nebo v hotelových pokojích Las Vegas. Elmerova další neřest, kromě sledování ženských chodidel, byl totiž hazard.¹⁵²

Na počátku šedesátých let byl Batters obviněn z nemravnosti. „*Bylo to kvůli nohám punčoch,*” řekl. „*U soudu jsem se zeptal, co je tak obscénního na punčochách, a nebyli schopni odpovědět, kromě toho, že co jsem dělal, je perverzní.*” Na pár týdnů se vyhýbal zákonu, ale neunesl, že musí být pryč od své ženy. Vrátil se do L.A., nahlásil se a přijal svůj trest. Po svém zatčení Batters rozpustil svou vydavatelskou společnost a vzal místo konzultanta v American Art Agency v severním Hollywoodu, aby vytvořil špičkový časopis *Tip Top*, jehož název odkazuje na jeho motto „*Od špičky palce až k vršku punčochy*”, aby tak objasnil oblast svého zájmu. Roku 1967 začal pracovat pro Press Arts Publishing, taktéž v San

---

151 Tamtéž, s. 338, 340.

152 Tamtéž, s. 153, 155.

Fernando Valley, kde vytvořil své nejpozoruhodnější tituly: *Nylon Double Take*, *Sneaker World of Elmer Batters*, *Legs That Dance To Elmer's Tune* a *Elmer's Naked Jungle*.¹⁵³

Začátkem sedmdesátých let pracoval Elmer opět doma. Jeho zdraví se podstatně zhoršilo a jednání s vydavateli, kteří jej neustále podváděli, mu přišlo vyčerpávající. Během této doby byly všechny modelky fotografovány u něj doma, sada dlouhých záclon od podlahy ke stropu se stala jeho scénářovou kulisou. Elmer vyráběl a prodával osmimilimetrové filmy ze svých záběrů a sám vydával černobílé výběry zvané *Leg Art* a *Succulent Toes* (*Šťavnaté prsty na noze*). Konečně přiznal, že chodidla byla jeho hlavním zájmem a fotografoval je nacpané až k objektivu, prsty napjatě roztažené žádající diváka, aby si přičichl a lízal, zatímco stále zastával názor, že tento fetiš nikdy neprojednával se svou ženou. Když se jeho zrak prudce zhoršil, přestal fotografovat a po posledních 15 let života se jeho fotografie objevovaly pouze v časopisu *Leg Show*, kde měl své věrné přívržence. Zemřel roku 1997 doma v Rancho Palos Verdes v Kalifornii a přestože by nikdo neuvěřil, tento mistr chodidlové fotografie šel do hrobu, aniž by kdy lízal jediný palec u nohy.¹⁵⁴

4.4.6 Irwing Klaw

Byl malý, obézní, plešatý, všední, stydlivý a celý svůj život žil se svou sestrou Paulou, ale přesto si Irwing Klaw dokázal vydobýt jméno v sex vydavatelství, když se stal mistrem bondage (svazování) v pánských časopisech. Jako spolumajitel rodinného podniku Movie Star News, což byl původně newyorský časopisecký obchod zaměřený na filmy a hollywoodské klevety, začal s Paulou nabízet fotografie filmových hvězd za pětici a zaměřovali se při tom na ty sexuálnější pózy. Muži se pak nevyhnutelně vyptávali, zda-li by nebylo něco ostřejšího, pravděpodobně se také sháněli po “bondage” fotografiích. Ačkoliv sám Klaw nebyl příznivcem svazování, držel se hesla „náš zákazník - náš pán“ a otevřel si nad obchodem s časopisy studio, kde prý podle přání zákazníků vytvářel některé z nejlepších bondage fotografií všech dob.¹⁵⁵

---

¹⁵³ Tamtéž, s. 157, 159.

¹⁵⁴ Tamtéž, s. 159, 160;

rov. *RetroTimes – Vintage Stockings Picture Galleries "Elmer Batters Gallery"* [Přístupné z [www](http://www.retrotimes.net)] 3. 1. 2009. <<http://www.retrotimes.net/rtx/galfiles/rtxebf.htm>>.

¹⁵⁵ HANSON, Vol. IV., s. 315, 317;

rov. *Irwing Klaw's Antique Erotica, Vintage Erotica* [Přístupné z [www](http://www.irvingklaw.com)] 4. 1. 2009. <<http://www.irvingklaw.com>>.

Přestože je dnes jeho jméno obvykle spojováno s Bettie Pageovou, Klaw také fotil a dělal filmy s dalšími burleskními hvězdami jako Tempest Storm, Blaze Starr a Lili St. Cyr. Jeho filmy *Strip-o-rama* a *Teaserama* s Bettie a Tempest jsou nejspíše jeho nejznámější, avšak Klaw byl mnohem lepším fotografem než tvůrcem filmů. Děsil se soudních dozvuků své práce, proto jeho modelky vlastně nikdy nesvlékly své oblečení, a dokonce je prý oblékal do dvou vrstev spodního prádla ze strachu, že by světla v jeho studiu mohla odhalit náznak ochlupení kolem genitálií. Zatímco on fotil, jeho sestra Paula zařizovala svazování modelek a výborně se osvědčila s provazem, kterého používala celé metry, aby docílila komplikovaných vzorů hodných japonských mistrů bondage. Jednou z Irwingových a Pauliných specialit bylo používání domácího nábytku jako pomůcek, přivazování Bettie k židlím, gaučům a stolkům. Pro Bettie byl Irwing Klaw podle jejích slov vlídný, opravdový přítel, zajímavící se vždy o její pohodlí, a tvrdila, že se oba smáli myšlence, že by takovéto fotografie mohly někoho vzrušit.¹⁵⁶

Když v polovině 40. let začínal, byl Klawův vydavatelský byznys významně omezen na zasílání objednaných sad fotografií a fetišistických komiksů, které prodával po jednom listu za 50 centů. Jeho zákazníci si jej mohli vyhledat pomocí inzerátů v široké škále pánských časopisů od obrázkových až po drsné detektivní tituly. Roku 1948 našel jeden z těchto inzerátů pro komiksový seriál bojujících dívek mladý Eric Stanton a jako nadějný umělec a fanoušek ženských zápasů pak strávil dalších osm let prací pro Klawa a společně s dalším vynikajícím kreslířem Genem Bilbrewem přinesli ty nejimaginativnější ilustrace v bizarních příbězích zasílaných Klawovým zákazníkům. Poptávka po jeho bondage fotografiích byla tak vysoká, že snížil komiksovou výrobu a soustředil se na fotografické časopisecké výběry. V této době byl Klaw již nejznámějším výrobcem fetišistických materiálů ve Spojených státech. Každá třetí neděle byla dnem focení v Klawově studiu a každý měsíc bylo stále více fotografických sad a výběrů připraveno pro zaslání jeho zákazníkům a fanouškům.¹⁵⁷

Naneštěstí ne všichni lidé, kteří si objednávali z Klawových katalogů, byli jeho fanoušky. Senátor Estes Kefauver, muž, který úspěšně prošetřil organizovaný zločin pro americkou federální vládu v roce 1950, byl pověřen, aby udělal o čtyři roky později totéž ohledně kriminality mladistvých a jako hlava Subkomitétu pro vyšetřování kriminality mladistvých se Kefauver zaměřil na komiksy, což vedlo k zákazu kriminálních a hororových komiksů. Sou-

---

156 HANSON, Vol. IV, s. 317, 318.

157 Tamtéž, s. 323, 324.

časně také prošetřoval několik vydavatelů prodávajících materiál pro dospělé skrz poštovní objednávky, včetně Klaw. I když jeho fotografie obsahovaly pouze oblečené ženy, hon na čarodějnice se nevyhnul ani jemu, když v roce 1955 jeden teenager z Floridy zemřel nešťastnou náhodou na zadušení během autoerotické hry. Ačkoliv se nenašel žádný důkaz, že se jednalo o Klawova zákazníka, někdo na místě činu poznamenal, že chlapec byl svázán “jako na Irwingových obrázcích”, což už samo o sobě stačilo ke stíhání. Následný proces zničil z publicity ostýchavého Klaw a nakonec musel souhlasit, že zničí archiv svých foto negativů výměnou za svou svobodu.¹⁵⁸

Z Kefauverova hněvu se Klaw již nikdy nevzpamatoval. Jeho sestře Paule se podařilo několik set negativů schovat a pokračovala ve vydavatelské činnosti v Klawově vydavatelské společnosti Nutrix za použití starých negativů k vytvoření fotovýběrů podle jeho tradice do 60. let. Když v roce 1964 Irwing Klaw zemřel, znovu otevřela Movie Star News a vrátila se k původnímu řemeslu a prodávala fotografie filmových hvězd na a bondage fotografie pod pultem. I po smrti Pauly Klawové je společnost Movie Star News stále v provozu a většina obchodní činnosti společnosti se soustředí na prodej Irwingových fotografií pro sběratele za velmi solidní cenu dvou dolarů za kus.¹⁵⁹

4.5 Souboj titánů

4.5.1 Zajíček *Playboy* Hugh Hefnera

Předtím, než mladý Hugh Marston Hefner rozběhl nejvlivnější pánský časopis dvacátého století, vykonával po skončení studií na Univerzitě v Illinois, kde se specializoval na psychologii a vydával univerzitní humoristický časopis *Shaft*, různá povolání. Oženil se a začal pracovat jako reklamní textař pro svůj oblíbený časopis *Esquire* - sofistikovaný pánský měsíčník třicátých a čtyřicátých let, založený 1933 Arnoldem Gingrichem, který kombinoval literární repertoár od významných spisovatelů té doby s pin-up dívkami kreslíře George Pettyho, okouzlujícími fotografiemi George Hurrella a riskantními kresbami. Když *Esquire* pře-

---

158 Tamtéž, s. 324, 327;

rov. 1954 *Senate Subcommittee Hearings into Juvenile Delinquency (comic books)* [Přístupné z www] 14. 7. 2009. <<http://www.thecomixbooks.com/1954senatetranscripts.html>>.

159 HANSON, Vol. IV, s. 327, 329;

rov. *Movie Star News* [Přístupné z www] 15. 7. 2009. <<http://www.moviestarnews.com>>.

stěhoval své vydavatelské kanceláře z Chicaga do New Yorku, zažádal Hefner o pětidolarové navýšení platu, což ale časopis odmítl a „Hef“ zůstal v Chicagu, aby zde vytvořil časopis podle svého. Použil přitom *Esquire* jako šablonu.¹⁶⁰

V roce 1953 ve věku 27 let s rozpočtem 8 tisíc dolarů získaných od rodiny a přátel, včetně několika set dolarů za zástavu nábytku, rozběhl svůj vlastní projekt. Původně se časopis měl nazývat *Stag Party (Večírek pro pány)*,^{*} ale po protestech původního loveckého časopisu *Stag (Jelen)* změnil název na *Playboy* se zajíčkem jako maskotem. První číslo se zrodilo bez datumu na titulní straně, zřejmě proto, že si Hefner nebyl jistý, jak dlouho to potrvá (pokud vůbec) do dalšího čísla a ani jeho jméno se v časopise neobjevuje, pravděpodobně proto, aby měl snazší najít si novou práci ve vydavatelském průmyslu v případě, že číslo propadne a skončí bankrotem.¹⁶¹

Anonymní poznámka vydavatele úplně prvního vydání *Playboye* určila tón, který byl poněkud arogantní, ale paradoxně přívětivý a inkluzní, tón, který jakoby říkal, že „my jsme nadřazení, ale šťastní, že vám můžeme pomoci dosáhnout naší úrovně“. Tento tón prostoupil časopis po celá následující desetiletí a byl napodobován houfem imitátorů. Zde je malá ukázka:

„Pokud jste muž mezi 18 a 80 lety, Playboy je určen právě Vám. Pokud máte rád svou zábavu servírovanou s humorem, kultivovaností a kořením, Playboy se stane speciálním favoritem. Na stránkách Playboye najdete články, beletrii, obrázkové příběhy, humor a speciální zajímavosti vybrané z mnoha zdrojů minulých i současných, aby tak vytvořil modlitební knihu potěšení stylizovanou pro mužské oko.... Rádi mícháme koktejly a aperitivy, pouštíme pomalou hudbu na fonografu a zveme ženskou návštěvu k tichému rozhovoru o Picassovi, Nietzsche, jazzu, sexu....“¹⁶²

---

160 HANSON, Vol. II, s. 205, 206, 208;

srov. *Esquire* [Přístupné z [www](http://www.esquire.com/)] 5. 3. 2009. <<http://www.esquire.com/>>;

srov. BREAZEAL, K.: *In Spite of Women: "Esquire" Magazine and the Construction of the Male Consumer*, in: *Signs*, Vol. 20, No. 1 (Autumn 1994), s. 1-22.

* Pojmem *stag* se nazývalo také vše pornografické - nejen krátké filmy určené k rychlému sexuálnímu vzrušení diváka, ale i večírky, na nichž se pornofilmy promítaly nebo se předváděl živý sex (POŠTULKA, s. 147, 148).

161 HALBERSTAM, s. 513;

srov. HANSON, Vol. II, s. 208.

162 HANSON, Vol. II, s. 208, 209;

srov. HALBERSTAM, s. 514.

Kromě „humoru, kultivovanosti a koření“ mělo první číslo *Playboye* něco, co mnoho mužů rozhodně chtělo – podobiznu nahé Marilyn Monroe, kterou Hefner koupil od místního tiskaře kalendářů. Již od prvního vydání pečlivě vybraný recept fungoval skvěle, první číslo *Playboye* prodalo přes 54 tisíc kopií z jeho 70-tisícového nákladu, rozhodně dost na to, aby se zaplatily účty a ospravedlnila produkce druhého a dalších čísel. Teď už si Hef mohl dovolit pyšně zobrazit své jméno na titulní straně.¹⁶³

Co učinilo z receptu *Playboye* něco tak rychle úspěšného? Na rozdíl od všech ostatních pánských časopisů (vyjma *Esquire*) této doby, které předpokládaly, že jejich čtenářská veřejnost jsou typičtí muži chodící na lov, rybařící, pijící pivo, hospodští kamarádi spojující si ženy pouze se sexem a ošetřováním jejich zranění. *Playboy* nabídl smyslnější život, kde kultura přebila sílu, kde muž mohl de facto sdílet svůj volný čas se ženami a užívat si to. Ve světě *Playboye* mohl muž nosit stylové oblečení, vyzdobit si byt, stát se gurmánským kuchařem, a to vše se stává magnetem na holky. Že se toto tak horlivě ujalo, odhalilo omyl v náhledu na americké převažující stereotypy, které představovaly ostatní pánské tituly.¹⁶⁴

Hefner chtěl ve svém měsíčníku poskytnout špičkovou kvalitu, takže jakmile to rostoucí prodej umožnil, najal schopný personál designerů, editorů, fotografů a ilustrátorů, kterým platil vysoké částky hned od začátku. Štědré ocenění zajistilo časopisu svůj výběr nejlepších světových spisovatelů, často kontroverznějších ve své době, včetně Henryho Millera, Vladimira Nabokova, Normana Mailera, Raye Bradburyho, Philipa Rotha a Johna Updikea. Bylo zkrátka potřeba jít s dobou a aby jí přizpůsobil i pin-up kresby ve svém časopise, najal Hefner roku 1960 Alberta Vargase, poněkud svéráznějšího umělce než byl George Petty v *Esquire*.¹⁶⁵

Playboy jako mnohé jiné stánkové pánské tituly byl časopisem o životním stylu. Je ale pravdou, že mnozí muži si je kupovali právě kvůli erotickým fotografiím a ne například kvůli článkům. Tvrdil-li někdo opak, bylo to chápáno jako vtip nebo pokrytectví. Toto však neplatí u *Playboye*, jehož články byly příliš dobré na to, než aby byly přehlíženy. Pravidelná rubrika interview se známými i neznámými osobnostmi narostla do obřích rozměrů. Začalo to roku

---

163 HANSON, Vol. II, s. 213, 214;
srov. HALBERSTAM, s. 513.

164 HANSON, vol. II, s. 214, 216.

165 Tamtéž, s. 216, 219.

1962 a stránkami časopisu prošla celá plejáda slavných lidí od Malcolma X a Beatles až k Fidelu Castrovi nebo Irské republikánské armádě.¹⁶⁶

Úderem roku 1960 *Playboy* prodával přes milion kopií měsíčně. Toto byl počátek Hefnera žijícího ve velkém stylu, fantazijní život, který neustále vyjadřoval na stránkách svého časopisu. V říjnu 1959 rozběhl TV show *Playboy's Penthouse*, ve stejném roce též sponzo- roval první Playboy jazzový festival. Aby dodržel jeden z významných odkazů *Playboye*, což zůstalo klíčové při jeho obchodním úspěchu, otevřel roku 1960 první z Playboy klubů v Chicagu. V roce 1971, to už časopis prodával sedm milionů kopií měsíčně, měl Playboy Enterprises již třiatdvacet klubů, středisek a kasín po celém světě, k tomu ještě knižní vydava- telský dům, modelingovou agenturu, hudební vydavatelskou značku a filmové produkční společnosti. Hefner roku 1971 koupil Playboy Mansion West (Sídlo Západ), aby měl blíže k rodícímu se erotickému filmovému průmyslu, a o čtyři roky později se do Los Angeles pře- stěhoval, aby zde začal žít život „swingových“ party a počet jeho milenek rostl strmě nahoru. Sedmdesátá léta byla pro Hefa a *Playboy* zlatou érou, snad jen s výjimkou neoprávněných útoků feministek.¹⁶⁷ V roce 1977 se Hef rozhodl opustit romantický styl fotografování a při- jmout úspěšnější přístup Boba Guccioneho a časopisu *Penthouse*. Poprvé tak vyšla v *Playboyi* fotografie nahé dívky s nezakrytým pohlavím.¹⁶⁸

Jinak tomu bylo v následující dekádě, která byla pro *Playboy* tou nejčernější. Boom explicitních časopisů a videa se překrýval se zvolením Ronalda Reagana prezidentem roku 1980. Když se o pár let později objevily první případy AIDS, Amerika nabrala konzervativní morální obrat, což vyvrcholilo v roce 1984 Reaganovým ustanovením komise (Meese Com- mission) pro studium sociálních dopadů pornografie.¹⁶⁹ K Hefnerovu zděšení byl jeho časopis vhozen do jednoho pytle s ostatními, což pochopitelně vedlo ke značnému poklesu možnosti inzerce a stánkové distribuce, a tím i prodeje. Ten poklesl na asi 3,5 milionů měsíčně, kde zů- stal i na počátku 21. století. V roce 1985 zasáhla Hefa mrtvice, která radikálně, alespoň proza- tím, změnila běh jeho dalšího života. Svou dceru Christie jmenoval prezidentkou společnosti a sám si ponechal pouze pozici vedoucího vydavatele. Roku 1989 se dokonce vzdal svých polygamních způsobů a znovu se oženil.¹⁷⁰

---

166 Tamtéž, s. 219, 222.

167 Tamtéž, s. 222, 224, 227.

168 POŠTULKA, s. 254.

169 HANSON, Vol. II, s. 228;
srov. POŠTULKA, s. 279.

170 HANSON, Vol. II, s. 228, 230.

Se zvolením prezidenta Clintona v roce 1992 skončila i Reaganova éra honu na čarodějnice a během obou jeho volebních období již nebyly žádné další federální soudy kvůli porušování zákonů proti obscenitě. V této vylepšené atmosféře se *Playboy* a Hefner, který se opět rozvedl, vzchopili a v Sídle Západ to najednou byla opět sedmdesátá léta, s více než sedmdesátiletým hostitelem. Celoživotní workoholik a perfekcionista, jenž pořádal večírky se stejným nasazením, jakož pracoval, nekončí svou party ani dnes ve věku 83 let a jako za starých časů bujaré svobodo-mládenecké aktivity zahrnují i houf hollywoodských profesionálů a profesionálek. Pro mnohé muže je jistě záviděníhodné, že i po tolika letech bývá Hefner k vidění v obležení mladých krásných děvčat, z nichž mnohé jsou jeho milenkami. Nicméně pro časopis *Playboy* je to úžasný příběh kulturního udržení moci a zdá se, že na svém lesku mnoho neztratil.¹⁷¹

Pro kritiky je snadné odsoudit pochybný materialistický svět pánského přepychu a mladých zajičků, trochu dětinský, okázalý a také neochvějně šovinistický. Ale aby takový skutečně byl, nedává smysl. Zohledníme-li místo a čas vzniku časopisu, vidíme, že roku 1953, pouhých šest měsíců předtím, než *Playboy* odstartoval, skončila patem Korejská válka a manželé Julius a Ethel Rosenbergovi byli popraveni na elektrickém křesle jako sovětští špióni. Senátor Joe McCarthy byl na vrcholu své moci, pouhý rok předtím, než upadl v nemilost. Doba ochlazování, jedovatého étosu konzumismu, antikomunistické politické paranoie a kulturního puritanismu byla v plném rozmachu. *Playboy* nabídl protijed – zpočátku ne skrze politickou kritiku, která by asi sotva mohla získat masovou podporu, nýbrž nepřímou nabídnutím alternativního světa erotiky a požitkářské rozkoše. Později však Hefnerova *Playboy* nadace nalila peníze tam, kam podle něj měly přijít, a podporovala liberální program včetně svobody slova, občanských práv, sexuální výchovy a humánnější reformu drogového zákona. Co vyšlo na povrch po mnoha letech, bylo, že Hefner se skutečně zajímal o všechny tyto věci stejnou měrou. Veřejně vedl dopřávající si osobní život v sídlech Východ i Západ, ale současně podněcoval politicky progresivní instinkty Američanů zrovna tak, jako jejich erotické smysly.¹⁷²

Hugh Hefner byl skutečným génem své doby padesátých let, když správně rozpoznal, že jeho uhlazený časopis se stane natolik přijatelným, že si ho muži budou nejen beze studu

171 Tamtéž, s. 230, 235.

172 Tamtéž, s. 235, 237, 239;

srov. *Playboy Enterprises, Inc.* [Přístupné z www] 3. 4. 2009. <<http://www.playboyenterprises.com>>.

kupovat, ale dokonce ho mohou nechat bezstarostně nechat ležet na stole. Předpokládal, že se stane tvůrcem nového životního stylu pro muže své generace. Byl vlastně přímým následovníkem Kinseyho, který svými vědeckými pracemi rozvířil veřejnou debatu o sexu a pozvedl tak jeho prapor. Hefnerova genialita spojená se silným sociálním cítěním je unikátní kombinací, jež učinila z něj i *Playboye* tu nejstálejší ikonu v celé historii magazínů pro pány.¹⁷³

4.5.2 Bob Guccione a *Penthouse*

Zakladatel slavného britského pánského titulu *Penthouse* Bob Guccione, rodák z Brooklynu a původně adept na kněžské povolání, se po prodělání silné puberty v osmnácti letech poprvé oženil. Snažil se prorazit jako výtvarný umělec v Římě, ale po čtyřech letech zápasu – pracoval porůznu jako pomocník u filmu a pouliční karikaturista – jej žena i s dítětem opustila. Zde se také znovu oženil s kabaretní zpěvačkou Muriel Hudsonovou a počátkem 60. let se Guccione se svou ženou a třemi dětmi usadil v Londýně, kde si vydělával distribucí amerických pánských časopisů objednávaných poštou.¹⁷⁴

Právě tehdy měl Bob svou erotickou vizi. Všiml si, že *Playboy*, který zrovna nedávno přistál ve „swingující“ Anglii, se prodával bleskovou rychlostí, ale také si uvědomil, že luxusní životní styl, k němuž se *Playboy* hlásil – dobré víno, rychlá auta, neřestné hravé společnice vsazené do ateliérových bytů* – byl vzdálený od života průměrného britského muže. Guccione snil o časopisu s fotografiemi a literárním stylem tak kvalitním jako v *Playboyi*, ale přesto odvážnějším a eroticky konfliktním. Guccionovy roky využité v umělecké dráze přišly vhod; všechny foto sety pro první vydání *Penthouse* nafotil sám po jednodenním školení v technice fotografování a nakreslil mnohé z kreseb pro raná vydání. On a umělecký režisér Joe Brooks se snažili o určitou elegantní estetiku a jemně voyeurský efekt.¹⁷⁵

Časopis měl úspěch, ale jeho druhé manželství nikoliv. Nešťastná z Guccionovy okamžité slávy jej Muriel opustila, i přestože už v sobě nosila jejich čtvrté dítě. Během této doby potkal Guccione Kathy Keetonovou, tanečnici v evropských strip klubech, která se stala nejen jeho třetí ženou, ale také jeho celoživotním obchodním partnerem. Guccione si ponechal

---

173 HALBERSTAM, s. 514.

174 HANSON, Vol. III, s. 273, 275.

* ateliérový nebo střešní byt – angl. penthouse

175 Tamtéž, s. 275.

pevné kreativní řízení obsahu *Penthouse*, ale management svého rozvíjejícího se impéria svě-řil jí. V roce 1968 byl už *Penthouse* nejprodávanějším erotickým časopisem v Evropě, a jeho prodej dokonce převyšoval i *Playboy* mezi americkými vojáky ve Vietnamu, což Guccioneho přesvědčilo, že nastal čas přesunout se na americký trh. Roku 1969 přivedl svou *Penthouse* centrálu do Ameriky, kde začal s plným útokem na *Playboy*: v *New York Times* umístil reklamu se zajícem (logo *Playboye*) v hledáčku pušky se sloganem: „*Jdeme na zajíce*.“¹⁷⁶

Klíčem k úspěchu *Penthouse* byl fakt, že si dovolil šlápnout tam, kam si *Playboy* netroufl: v dubnu 1970 byl *Penthouse* prvním vydáním pánského časopisu v Americe, které ukázalo stydké ochlupení. Byl to pouze záběr od pasu nahé dívky procházející se po pláži, držící potápěčské vybavení, nicméně tabu bylo překonáno a oběh těchto časopisů se vyšplhal do miliónů během svého prvního roku ve Státech.¹⁷⁷ Zdálo by se, že Guccione tedy vyhrál bitvu v pomyslné „válce o stydké ochlupení“, * když se rozhodl překročit onu v té době všeobecně přijímanou „hranici cudnosti“ a ukázal ochlupení ženského klína. *Penthouse* byl také prvním magazínem, který uveřejnil fotografie močících žen. Tento motiv byl nazýván „sexuální revolucí“, ale pravdou je, že šlo pouze o znovuoobjevení, nikoliv o vynález něčeho nového (močení před fotoaparátem je známo už z fotografií v 19. století).¹⁷⁸

Hefner ale postavil svůj *Playboy* do jiné pozice, která oslavuje erotickou stránku amerického „dobrého života“ a sám projektoval sebe sama jako неотřesitelnou ikonu požitkáře. Guccione zase určil svému *Penthouse* roli „časopisu o sexu, politice a odporu“ a s jeho pokladnicí plnou ocenění, rozhalenými košilemi a barevnými brýlemi byla „Goochova“ působnost spíše jako „strýček mizera“. Když měl Guccione dostatek peněz mít podobný kulturní vliv jako jeho konkurent, nezaložil sice Playboy Foundation (Playboy nadace) jako Hefner, ale soustředil se na filmový průmysl. Stal se produkčním *Caliguly*, hollywoodského prvního (a také jediného) vysoko-rozpočtového erotického, dnes již kultovního filmu z roku 1977. Toto už byla doba, kdy tabu promítání erotického filmu na veřejnosti bylo překonáno a tento film se promítal i v běžné distribuci.¹⁷⁹ Známý jsou též i některé skandály. Zářijové číslo z roku 1984 otisklo fotografie Vanessy Lynn Williamsové, předešlé Miss Ameriky, a to

---

176 Tamtéž, s. 277.

177 Tamtéž, s. 277, 279.

* války o stydké ochlupení – angl. Pubic Wars – obměna termínu Punic Wars (Punské války)

178 TANGOVA, s. 122, 123;

rov. KIRBY, T.: *From 'Penthouse' to penury? The man who would be King of the Centrefold*, in: *The Independent* [Přístupné z [www](http://www.independent.co.uk/news/media/from-penthouse-to-penury-the-man-who-would-be-king-of-the-centrefold-535819.html)] 12. 2. 2009. <<http://www.independent.co.uk/news/media/from-penthouse-to-penury-the-man-who-would-be-king-of-the-centrefold-535819.html>>.

179 HANSON, Vol. III, s. 279, 281.

v lesbických pózách s jinou modelkou. I když toto způsobilo velkou vlnu publicity, patrně ještě skandálnější odhalení vyšlo najevo, když se zjistilo, že pornoherečce Traci Lords bylo pouhých patnáct let během focení pro téže číslo *Penthouse*.¹⁸⁰

Během těch let *Penthouse* narostl do stamiliónového gigantu, ale v roce 2002 přišla rána v podobě krachu. Problémem bylo částečně i explicitnější zaměření časopisu. *Playboy* se vždy zaměřoval také na širokou škálu neerotických zájmů, zatímco *Penthouse* byl věrný svému podtitulu: erotický časopis za prvé a především. Guccione sice vydával i další tituly zaměřené na jiné objekty, ale vždy bez úspěchu. Feministický, science fiction, časopis věnovaný chlápým dopisům čtenářů, kulturní – ty všechny propadly. *Spin*, hudebně-kulturní publikace vedená Bobem Guccionem Juniorem, ztrácela miliony, dokud Guccione neodstříhl přísun peněz, což působilo hořké roztržky mezi ním a synem. Bez Gooche si mladý Bob našel jiného mecenáše a roztočil *Spin* do multi-milionového hitu. Guccione nikdy nepřestal s pokusy o obměny, což vedlo k celé řadě špatných investic, jež měly za následek krach, jako kupříkladu pokus otevřít kasino v Atlantic City.¹⁸¹

Roku 1997 začal *Penthouse* na svých stránkách zobrazovat sexuálně explicitní akty (hardcore) jako odezvu na rostoucí internetovou erotiku. Strmému úpadku stánkového prodeje se už ale zabránit nedalo. Neerotický obsah v *Playboyi* udržoval dostatek čtenářského zájmu i přes plný úder kyber bouře. To je nejspíše také důvod, proč Hefnerův výtvor vydržel, což se nedá říci o Guccionově vlajkové lodi. Jak se blížil konec milénia, Guccionova smůla se prohloubila. V roce 1997 zemřela na rakovinu prsu jeho partnerka Kathy Keetonová a v červenci 2003 časopis, který se mírou své erotické odvahy nachází někde mezi *Playboyem* a *Hustlerem*, zbankrotoval a v říjnu 2004 byl *Penthouse* prodán mladému internetovému magnátu Marcu Bellovi, který přišel s plánem přebudovat jej opět do softcorového časopisu. Během jednání měl Guccione slíbenou pozici poradce, ale jakmile byl obchod uzavřen, bylo mu řečeno, že vstup nebude nutný. Bob Guccione se stal fakticky poustevníkem ve svém sídle na Manhattanu a jeho plány do budoucna, pokud nějaké existují, nejsou dosud známy.¹⁸²

---

180 POŠTULKA, s. 272.

181 HANSON, Vol. III, s. 281, 285.

182 Tamtéž, s. 285, 287;

srov. *Penthouse Magazine official site* [Přístupné z [www](http://www.penthouse.com)] 12. 3. 2009. <<http://penthouse.com>>.

4.6 Změny na amerických novinových stáncích v 60. letech

4.6.1 Ubohé laciné výběry

Zvláštností padesátých let byl velký počet amerických pánských výběrů* o životním stylu, které byly předzvěstí příchodu pánských časopisů současnosti. Vezměme si třeba *Reader's Digest* (Čtenářský výběr), jenž dal dohromady všechny prvky pánských časopisů doby 50. let, včetně sportu, pin-up holek, skandálů, dobrodružství, detektivních příběhů, lidskou výstřednost a gagové foto-příběhy, to vše zabalené do kapesní velikosti o ceně nižší než čtvrták. Malé a skladné výběry byly tím nejlepším a nabízely úžasnou různorodost.¹⁸³

Ale mezi léty 1959 a 69 se americké stánkové časopisy dramaticky změnily, podpořeny svižnou ekonomikou, klíčí sexuační revolucí a konkurencí ze strany nové třídy explicitnějších časopisů zvaných kalifornské slicky. V 50. letech časopisy druhé kategorie imitovaly buď playboyský mix swingujícího životního stylu a krásných dívek od vedle nebo směs aut, zbraní a striptérek časopisu *Modern Man*.¹⁸⁴

V roce 1960 byla běžná cena za z větší části černobílý laciný stánkový pánský titul 50 centů, za slick pak 1 dolar. Když vydavatelé zjistili, že čtenáři jsou nejen ochotni, ale dokonce horliví zaplatit dvojnásobek za vyšší kvalitu, kterou nabízel slick, levné pulpy** byly nahrazeny lesklým papírem a ceny rostly. Pro staré a zkostnatělé newyorské vydavatele to musel být šok zjistit, že jejich čtenáři, na které nahlíželi s jistým opovržením, se zajímali více o kvalitu než o cenu. Když byl pulp v roce 1896 představen, byl využit pro výrobu časopisů s nízkou vzdělávací hodnotou, které si mohla dovolit i pracující třída. Sexuační tituly byly obvykle řazeny k detektivkám, humorným a románovým časopisům, jako by si ani nic jiného nezasloužily, než dřevěný pulp. Ale kolem roku 1960 už měli muži pracující třídy po kapsách mnohem více peněz, které byli více než ochotni utratit za sex, nebo alespoň za jeho časopisecké ztvárnění.¹⁸⁵

---

* výběr - angl. digest

183 HANSON, Vol. II, s. 265;

srov. *Reader's Digest: Funny Jokes, Cartoons, Magazine Articles & Inspiring Stories* [Přístupné z [www](http://www.rd.com)]
12. 3. 2009. <<http://www.rd.com>>.

184 HANSON, Vol. III, s. 35.

** pulp – angl. levný savý papír, celulóza

185 Tamtéž, s. 37.

Pulp, levná ilustrovaná beletrie vydávaná jako časopis, umíral a budoucnost časopisů měla ležet ve fotografii, ne v kresbách; fotografické reprodukce v pulpech byly navíc dost ne kvalitní. Pórovitý papír nasakoval barvu, čímž eliminoval veškerou jemnost stínování. Jelikož šlo o vedlejší produkt tiskáren, výběry zmizely, když se v 60. letech přestal používat pulpový papír. V 70. letech již muži byli zvyklí na celostránkové časopisy s lesklými barevnými stránkami, již výše zmiňované slicky.¹⁸⁶

4.6.2 Zrození kalifornského slicku

Aby také sklidili něco z Hefnerova úspěchu, začali jeho imitátoři do svých časopisů o životním stylu přidávat hudební přehledy, recepty na koktejly, rozhovory a beletrii od známých autorů, avšak jednu důležitou přísadu v této pomyslné formuli přesto opomněli: charismatického hrdinu u kormidla. Byla to právě osobnost jeho zakladatele, jež držela *Playboy* na vrcholu, zatímco ostatní hráli druhé housle, a do roku 1958 nikoho ani nenapadlo, že jedinou nadějí je přijít se zcela novým receptem. Ten přišel ze Západu.¹⁸⁷

Kalifornské slicky byly okamžitě rozeznatelné od produkce z východního pobřeží díky svému lesklému a hladkému papíru. Vše, co bylo potřeba k dobré foto-reprodukci, byla lesklá bílá papírovina s vysokým obsahem vláken a lesklý nátěr. Fotografie sexy žen pak doslova „skákaly“ ze stránky na čtenáře. Každá stránka byla tištěna na papír, který si ostatní časopisy rezervovaly na titulní stranu. To dávalo časopisům uspokojivou hmotnost a umožňovalo vyšší reprodukci snímků – to bylo důležité, jelikož slicky věnovaly mnohem více stran fotografiím žen nahoře bez, než tak činil *Playboy* a jeho imitátoři. Tyto ženy nebyly typu „sladké dívky od vedle“, tolik Hefnerem zbožňované, ale už od pohledu „bad girls“ s do výšky tyčícími se natupírovanými vlasy, s cigaretou volně visící od hustě namalovaných rtů, oblečené do podvazkových pásů, černých punčoch a bot na vysokém podpatku.¹⁸⁸

Slicky nenabízely životní styl. Nikdo by se ani nemohl chlubit, že je čte kvůli článkům, nebylo zde žádné šíření módy či hudební přehledy, žádné rozhovory či reklamy na alkohol, zkrátka žádný dotěrný materiál o životním stylu. Přesto jim ale nebyl alkohol cizí,

---

186 Tamtéž, Vol. II, s. 273, Vol. IV, s. 251.

187 Tamtéž, Vol. IV, s. 19, 21.

188 Tamtéž, s. 21, 23, 251.

a ty nejlepší z nich jako *Cocktail* a *Highball* byly na tuto tematiku výlučně zaměřeny. Nové vydavatelské společnosti začínaly v Hollywoodu, pak expandovaly do San Fernando Valley, místa, které se později stane světovou metropolí porno produkce. American Art Agency, běžně nazývaná Parliament, byla jednoznačně vůdčí společností na Západě, zatímco východní pobřeží Spojených států se dostalo do hry později společně se společnostmi jako Delilah Publishing nebo známá Selbee Associates Lennyho Burtmana, ale celkově převažovala Kalifornie.¹⁸⁹

Slicky byly návratem zpět do před-playboyové burleskní éry, avšak s ostřejšími fotografiemi a vyšší produkční hodnotou, a měly mnoho společného s francouzskými časopisy této doby. Mnohé byly ve skutečnosti nakoupeny od francouzských fotografů předtím, než se američtí fotografové tomuto stylu naučili. Vydavatelé slicků přiznávali, že nemohli porazit Hefnera v jeho hře, avšak správně odhadli, že je slušný počet mužů, kteří se nezajímali o to být playboyem, ale chtěli jen něco kvalitního k masturbaci.¹⁹⁰

Slicky nebyly měsíčníky navržené ke konkurenci v novinových stáncích. Téměř všechny vycházely čtvrtletně a byly prodávány na místech, kde se obrat na pultech neřídil rigidním měsíčním plánem, obzvláště v obchodech s lihovinami. To pro vydavatele znamenalo příležitost k výstředním názvům a poměrně úzkému tematickému zaměření. Jako první se přirozeně nabízí zaměření právě na lihoviny. Časopis *Cocktail* debutoval v roce 1958 a *Highwall* následoval rychle po něm. Stylizace byla u obou stejná: recepty na koktejly, koktejlový humor a modelky, které vypadaly, jako by si trochu přihnuly. Stálou podporou byly skleničky Martini, pivní sklenice, obrovské lahve whisky a kýčovitě domácí bary padesátých let.¹⁹¹

Jiným velkým tématem šedesátých let je mánie takzvaných „beehive“ neboli “vosích hnízd”, velkých do výšky se tyčících natupírovaných účesů, které získaly svůj název snad od B-52 kvůli své podobnosti se zašpičatělým bombardérem z druhé světové války. Byla to móda doby, ale nebyly to čepice na výběr pro učitelky nedělní školy, nýbrž pro barové číšnice. Společně s rozčepýřenými řasami, úzkým barevným svetrem a cigaretou bez filtru přilepenou k růžovému dolnímu rtu to byl přibližně kolem roku 1963 dobrý způsob, jak ukázat

---

189 Tamtéž, s. 23.

190 Tamtéž, s. 23, 25.

191 Tamtéž, s. 89, 90.

sexuální přístupnost. Není divu, že se regály obchodů s lihovinami prohýbaly pod slicky jako *Manhood*, *Daring Dolls* a obzvláště děsivém *Ultra*.¹⁹²

Jedním z dalších způsobů, kterým slicky oznámily svou odlišnost od stánkových časopisů šedesátých let, byly jejich žhavější názvy, často s literárně vtělenými slovy znamenajícími "horko". Podíváme-li se zpět do roku 1935, slova „pikantní“, „třpytivý“ nebo „rozpustilý“ byla používána jako výstražný signál pro potenciálního čtenáře, že daný časopis má sexuální obsah (*Spicy*, *Sparkle*, *Saucy*). Do roku 1965 byl již Hollywood davem "žhavých" vydavatelů jako Art Enterprises nebo Tri-S Publications přeplněn.¹⁹³

Toto byly první skutečné americké sex magazíny, které nepředstíraly, že poskytují modelky pro umělce, nebo že zobrazují zdravé nudistické životní styly, či poskytují dobře vyváženou zábavu pro muže. Vrchol jejich vlády byl od 1960 do 1970, klesající s příchodem knihupectví pro dospělé a skutečného hardcoru. Jen sotva se prodávaly na novinových stáncích, k dostání byly v obchodech s lihovinami a tabákem, na pultech burleskních domů a pod pultem na místech vedených muži pro muže. Mnoho z nich bylo dotováno mafií, některé byly dobré, jiné horší, ale ty nejlepší byly na špičce sex magazínů, které kdy Amerika vytvořila.¹⁹⁴

4.6.3 Změna dokonána

Tak se tedy stánkové časopisy staly lesklými a barevnými a mnohé obsahovaly více nudismu, jak se morální klima uvolňovalo. Ženy, které nebyly striptérkami či prostitutkami, měly nyní zájem pózovat a v polovině 60. let existovalo několik modelingových agentur v Hollywoodu, kde se mladé dívky daly najmout za 50 dolarů na den. Mnohé z nich dělaly kancelářské práce a modeling měly jako vedlejší práci na přilepšenou a pro zábavu. Během liberálních pozdních 60. let tu bylo více takových žen, jež hledaly práci v modelingu, než mohl průmysl přijmout. To muselo nevyhnutelně vést ke konci burleskních titulů, jejichž striptérky mnohdy pracovaly až do středních let. Stále větší přísun mladých modelek drasticky

---

192 Tamtéž, s. 109, 111;

srov. *RetroGalaxy.com* "The Beehive Hairstyle" [Přístupné z [www](http://www.retrogalaxy.com/remember/beehive.asp)] 11. 1. 2009.

<<http://www.retrogalaxy.com/remember/beehive.asp>>.

193 HANSON, Vol. IV, s. 127.

194 Tamtéž, s. 25.

snížoval jejich průměrný věk, který se od roku 1967 dostal pod hranici 25 let a s přílivem hippie modelek ve finálních letech dekády se propadl ještě níže.¹⁹⁵

Ne všechno se ale v 60. letech zlepšovalo. S výjimkou *Playboye* se podstatně zhoršila kvalita literatury v pánských časopisech, jak narůstal nudistický obsah. I titulní strany časopisů také ukázaly méně imaginace, jak dekáda postupovala. S příchodem barevné fotografie a perfektního tisku byly skvěle ilustrované titulní strany 40. a 50. let už dlouho pryč, včetně ručně tónovaných černobílých fotografií. V březnu 1970, kdy *Penthouse* konečně prolomil bariéru stydkého ochlupení na novinových stáncích, se americké pánské časopisy zdály být úplně přetransformované. Hippies nahradili striptérky; slicky nahradily pulpy; barva nahradila černou a bílou; úplná nahota nahradila spodní prádlo a maskování rozkroků, a *Playboy* rezolutně nahradil časopis *Modern Man* v roli arbitra životního stylu. Leckdo by se tehdy divil, ale sedmdesátá léta přinesla ještě více změn.¹⁹⁶

4.7 Ilustrované objekty touhy

4.7.1 Humor a sex v pánských časopisech

V roce 1940 se v americkém časopise *Esquire* poprvé objevila kresba umělce Alberta Vargase, původem z Peru. Ten kreslil barevnými pastely nahé dívky bujných tvarů, z dnešního pohledu softové, které slavily nebývalý úspěch, když se prvního kalendáře s jeho kresbami prodalo na 325 tisíc výtisků, a staly se tak jedním ze symbolů čtyřicátých let.¹⁹⁷ Kresby v pánských časopisech nebyly doménou pouze fetišistických nebo burleskních titulů, jimž propůjčili své barvy umělci jako Peter Driben nebo Eric Stanton, nýbrž se v menší či větší míře objevovaly ve většině magazínů, *Playboy* nevyjímaje. Je samozřejmé, že kreseb využívá hlavně humor, další významná součást nezbytná k namíchání správného koktejlu pánského časopisu.¹⁹⁸

---

195 Tamtéž, Vol. III, s. 39.

196 Tamtéž, s. 41.

197 POŠTULKA, s. 173.

198 HANSON, Vol. III, s. 139;

srov. *American Art Archives* "Peter Driben" [Přístupné z [www](http://www.americanartarchives.com/driben.htm)] 25. 3. 2009.

<<http://www.americanartarchives.com/driben.htm>>;

srov. *Mutoworld – Home of Mutoscope Pin-Ups!* "Eric Stanton" [Přístupné z [www](http://www.mutoworld.com/Stanton.htm)] 25.3. 2009.

<<http://www.mutoworld.com/Stanton.htm>>.

Americká vydavatelská společnost Humorama dominovala odvětví sexu a humoru po tři dekády. Když kolem roku 1950 začínala, produkovala mezi 18 a 20 různých titulů se čtrnáctidenní rotací. *Jest*, *Joker* a *Comedy* byly její první, původně celostránkové humoristické tituly z válečné doby, skoupené a přeformátované, aby uvedly společnost do chodu. Koupě přeživších titulů byla vždy nejsnadnější cesta, jak začít s vydáváním, než si člověk získá konfekční publikum a všechny důležité distribuční kontrakty. Během 50. let byly přidány *Breezy*, *Cartoon Parade*, *Eye*, *Jest*, *Gaze*, *Gee-Whiz*, *Joker*, *Laugh It Off*, *Snappy*, *Stare* a další. S novými příchozími magazíny vzrostla i kvalita, zvýšil se počet stran a bylo i více fotografií Bettie Pageové a komiksů od Billa Warda, neplodnějšího komiksového kreslíře pánských časopisů všech dob.¹⁹⁹

Když šel mladý Bill jako voják do druhé světové války, byl už rozhodnut, že chce strávit zbytek života kreslením sexy dívek. Ward je pravděpodobně nejznámější díky svým jemně šedým plavým kráskám na jehlových podpatcích, v sešíváných punčochách, v těsně přiléhavých saténových večerních šatech, s rukavicemi téměř až k podpaží a křišťálovými náušnicemi k ramenům. Své obrazy si bral ze života a na mnohých jeho kresbách je patrná tematika ženy svádějící muže. Billův oblíbený výtvarný prostředek kombinoval silný bílý pastel s černým inkoustem na nahnědlém papíře, což celé dává dokonalou hloubku a zvýrazňuje rýhování a záhyby na kožených rukavicích.²⁰⁰

Časopisy od Humoramy odkrývaly vždy více tělesného povrchu než ostatní konkurenční humoristické tituly, ale počátkem 60. let byly tyto časopisy skutečně v rozkvětu, silné a formátem akorát do ruky, s kompletně nahými modelkami a těmi nejlepšími Wardovými komiksy. Bill a Bettie Pageová zůstali základem pro Humoramu až do 70. let. Naneštěstí to bylo proto, že časopisy začaly recyklovat svůj starý materiál, neumělecky roztroušený po stránkách, když se prodej začal vymykat. Během posledního zoufalého pokusu udržet se navzdory explicitnější konkurenci, přešly tyto výběry kolem roku 1970 do celostránkového formátu. V roce 1975 konečně daly staré obrázky do starého železa a vyměnily je za současné záběry ženských klínů, ale tento počin byl příliš málo, příliš pozdě. V konečné fázi se zbývající ča-

---

199 HANSON, Vol. III, s. 139, 159;

srov. *Humorama Magazine List* [Přístupné z www] 25. 3. 2009. <<http://www.pristine.lunarpages.com/adult/humorama/humorlist.html>>.

200 HANSON, Vol. III, s. 159, 161, 163;

srov. *Bill Ward's Official Website* [Přístupné z www] 25. 3. 2009. <<http://www.womenofward.net>>.

sopisy včetně *Joker* a *Laugh Riot* zcvrkly zpět na velikost výběrů, až kolem roku 1982 zmizely dočista, a dnes jsou objektem návratů v podobě nostalgických sbírek.²⁰¹

4.7.2 Kreslené dobrodružství

Pánské dobrodružné časopisy začaly v pozdních 40. letech, ale ty nejkřiklavější a jasně sexuální tituly byly vytvářeny až v letech šedesátých. *Male* a *Stag* soupeřily o nejvyšší pozici nejprodávanějších titulů s měsíčním prodejem přes milion kusů pro každého z nich. Byl to pulpový ráj.²⁰² Miliony mužů dělnické profese za 20 let po druhé světové válce upevnilly trh „dobrodružství s polonahými dívkami“. Tato generace měla nenasytný apetit po pořádném válečném dobrodružství. Když společnost Magazine Management vyčerpala své pole působnosti, co se týče bitev 2. svět. války, začala vytvářet nové. Většina čtenářských dopisů přicházela od válečných veteránů, upravujících detaily o bitvách, jež nikdy neexistovaly. Autor románu *Kmotr* (*The Godfather*) Mario Puzo, bývalý voják z druhé světové války, psal nejméně tři velké „knižní bonusové“ příběhy měsíčně pro *Male* a *Men*. „*Byla to zaručeně ta nejlepší škola, jakou mohl spisovatel dostat,*“ řekl. „*Druhá světová válka byla zlatým dolem. Ale Korea a Vietnam byly propadák.*“²⁰³ Člověk nemusí být příliš talentovaný, aby si domyslel proč, vezmeme-li v úvahu výsledky obou válek a klima války Studené.

Pod deštníkem Magazine Managementu vycházely stovky pánsky orientovaných publikací - pánské dobrodružné časopisy s polonahými dívkami, neprofesionálních fanouškovských publikací o filmech, westernová dobrodružství. Martin Goodman, pravděpodobně už od svého dětství dokonalý stánkový taktik, vládl podniku Marvel Comics. Začínal ve 30. letech s pulp tituly jako *Star Detective*, *Mystery Tales*, *Uncanny Stories*, *Ka-Zar* a *Marvel Science Stories*. Někteří Goodmana považují za tvůrce celého pánského dobrodružného žánru, jiní pouze vydávali druhořadé imitace úspěšnějších časopisů. Receptem byla krev, elán a sláva, s drobným příspěvkem lehce oděných děvčat.²⁰⁴

Existují dva rozhodující faktory, proč nakonec trh s pánským dobrodružstvím a polonahými dívkami pomalu zmuťoval v pornografii. Za prvé, svět pulpů vymřel. Vietnam nepři-

201 HANSON, Vol. III, s. 140, 142.

202 Tamtéž, s. 371.

203 Tamtéž, s. 375;

srov. SOUNES, s. 73-75.

204 HANSON, Vol. III, s. 375, 377.

nášel živnou půdu pro dobrodružství jako dřívější války. Za druhé, během 50. a 60. let nikdo nikdy nepřiznal, že jakýkoliv pánský časopis by mohl podporovat masturbaci. Takovéto použití bylo solitérním tajemstvím. Mohlo to sice být jemně naznačeno v časopisech jako *Cocktail* nebo *Sizzle*, ale pánské časopisy obecně, a dobrodružně-erotické naprosto, se nikdy neproklamovaly jako úderné knihy, tedy alespoň ne do 70. let. Jak 80. léta plynula a trh s pánskými časopisy se štěpil, časopisecké titulní strany doslova volaly po sexuálním sebeuspokojení svých konzumentů.²⁰⁵

Toto ale nebylo to, co čtenáři *Male* vyhledávali. Pánské dobrodružné časopisy prodávaly sny běžného muže o heroismu. Jakmile zachrání svět před nacisty, komunisty, „žlutým“ nebezpečím či napůl lidskými příšerami ze Ztraceného světa, bude dostatek času nechat si obvázat svá zranění od zbožňovaných sex-symbolů Tiny Louiseové nebo Jayne Mansfieldové. Byla to fantazie zastaralého paternalismu, neřku-li šovinismu nejčistšího druhu, a v 70. letech se to už zdálo příliš staromódní. Jakmile se slovo „pánské časopisy“ stalo synonymem pro „šokující knihu“, nikdo si nedovedl představit plýtvat na ně talenty Bruce Jaye Friedmana nebo Maria Puza. Ano, skutečně kdysi byla doba, kdy muži četli pánské časopisy a kupovat je kvůli článkům nebo kresbám nebyl zlomyslný žert. Pulpová minulost se dnes, kdy v nás běh času budí stále více sentimentu, stala oceňovaným pop artem.²⁰⁶

4.8 Případ Samuel Roth versus Spojené státy americké

Tím, co vydavatelům slicků dodalo odvalu vytvořit americké první neapologetické sexuální časopisy, byl soudní proces zvaný jako Samuel Roth versus Spojené státy americké. V roce 1957 byl tento muž významný při definování obscenity v Americe a otevřel dveře k vydavatelské svobodě, které dnes užíváme.²⁰⁷

Roth byl rakouský židovský imigrant, který ve 20. letech se svým bratrem založil v New York City vydavatelství. Během těchto svobodných let začal tisknout erotické knihy, včetně *Milence Lady Chatterleyové* od D. H. Lawrence a *Odyssea* Jamese Joyce, avšak

---

205 Tamtéž, s. 379.

206 Tamtéž, s. 379, 381;

srov. STRAUSBAUGH, J.: *Oh, Those Pulp Days of 'Weasels Ripped My Flesh'*, in: The New York Times [Přístupné z [www](http://www.nytimes.com/2004/12/09/books/09stra.html?ex=1260334800&en=eae1982cad6a578&ei=5090&partner=rssuserland)] 12. 2. 2009. <<http://www.nytimes.com/2004/12/09/books/09stra.html?ex=1260334800&en=eae1982cad6a578&ei=5090&partner=rssuserland>>.

207 HANSON, Vol. III, s. 10.

bez Joyceova svolení. Jeho první zatčení a odsouzení bylo právě za toto a ve vězení strávil tři roky. Když se Roth dostal na svobodu, vrátil se zpět ke své vysněné profesi, tiskl knihy a rozvážel je na poštovní objednávku. Toto bylo porušením tzv. *Comstockova zákona*, který zakazoval užívání pošty k rozšiřování obscenity. Rothova metoda byla jednoduchá. Na zakoupené seznamy adres zaslal letáky popisující jeho knihy a pak vyřídil objednávky, které následovaly. Tento systém fungoval bez incidentů až do roku 1951, kdy dostal nápad ke svým kreativním snahám přidat také časopisy. Jeho první, spoluvydávaný Rothovým přítelem Halem Zuckerem, byl *American Aphrodite*.²⁰⁸

Tento pětidolarový dvoustetstránkový čtvrtletník představoval spousty erotické literatury a několik uměleckých kousků. Ve svých brožurách jej Roth popisoval jako produkt vzniklý „ve spolupráci se skupinou spisovatelů a fotografů jako vzpouru proti omezením komerčního vydávání“. Dnes se takový obsah zdá až neuvěřitelně krotký a trochu okázalý, ale ve svém čase se rovnal až literární anarchii, byl vnímán jako dvojnásobně nebezpečný, protože se zaměřoval na intelektuální publikum. Tržby z prodeje byly pochopitelně dobré, takže roku 1953, několik měsíců před debutem *Playboye*, Roth přidal *Good Times*, malý měsíční výběr s obsahem o trochu peprnějším, než u *Aphrodity*. Byl to tento časopis, který vešel do pozornosti krále moralistů senátora Estese Kefauvera, který jej nazval „bahnem“ se silou zkazit americkou mládež. Kefauver byl v této době hlavou Komise pro vyšetřování delikvence mladistvých a když předvolal Rotha před komisi, vybral si experty, kteří prohlašovali, že *Good Times* a *American Aphrodite* způsobuje sexuální perverze u adolescentů.²⁰⁹

Roth byl podle *Comstockova zákona* shledán vinným z roznášení obscénních materiálů skrze americkou poštu. Svému obvinění čelil na základě umělecké hodnoty zasílaného materiálu a probojoval si cestu až k Nejvyššímu soudu. Proces se vlekl po dlouhá léta. V době, kdy Nejvyšší soud roku 1957 vydal své rozhodnutí, byly časopisy s větším obsahem nahoty než ty Rothovy takřka na každém rohu. Přesto byl Roth ale shledán vinným za vydávání humorně-erotických děl Aubrey Beardsleyho v časopise *Aphrodite* a za zasílání letáků, které by podle názoru soudu mohly snadno padnout do rukou adolescentů nebo mentálně postižených, tedy skupin, které byly považovány za obzvláště zranitelné vůči perversi. Nejvyšší soud potvrdil Rothovo odsouzení a nařídil, aby si odpykal svůj pětiletý trest ve vězení.²¹⁰

208 Tamtéž, Vol. II, s. 395, 396;

rov. *First Amendment Library* [Přístupné z [www](http://www.firstamendmentcenter.org)] 4.7. 2009.

<<http://www.firstamendmentcenter.org/faclibrary/case.aspx?id=1684>>.

209 HANSON, Vol. II, s. 396, 398.

210 Tamtéž, 398.

Ve svých diskusích byli soudci nuceni obscenitu definovat a odlišit ji od umění. Aby tak učinili, navrhli tento test, který pak vešel ve známost jako *Rothův test*: „*K tomuto dni, než jakákoliv práce může být považována ve Spojených státech za obscénní, musí soud přesně vymezit, zda-li průměrná osoba zapadající do standardů současné veřejnosti, shledává hlavní téma materiálu braného jako celek jako službu necudnému zájmu*“. Pouze materiál, který prošel tímto testem, mohl být označen za obscénní. Na těchto základech odsoudili Rotha a jeho *Good Times* a *American Aphrodite*, avšak následující roky bude tento test užíván stále více ve prospěch vydavatelů. *Rothův test* zní jako neškodná malá fráze, ale v její vágnosti leží celá její hodnota. Dobrý právník může najít bezpočet způsobů, jak definovat slova „průměrný“, „současný“, „veřejnost“, „hlavní“ a „braný jako celek“. ²¹¹

Po Rothově testu nemohl být už žádný vydavatel obžalován za jedinou šokující fotografii v časopise či za jediný odstavec ve sporném textu. Právníci úspěšně využívali znění tzv. *Prvního dodatku americké ústavy* (svoboda slova). Tím mohla být publikace, která byt jen na stránce prezentuje spasitelné sociální hodnoty, jako například sloupek nabízející lékařskou radu či tipy pro domácí opravy, zachráněna od nálepky „obscénní“. Legalita se pochopitelně lišila regionálně - něco, co mohlo být legální v New Yorku, nemuselo být povoleno například v Mississippi. *Rothův test* byl dalekosáhle zodpovědný za zdvojnásobení počtu pánských titulů na novinových stáncích mezi léty 1957 a 1959 a za vzestup vydavatelů slicků, kteří posunuli hranice nového zákona tím, že vytvořili časopisy absolutně bez jediného pokusu o sociální kompenzaci. Stručně řečeno, byly položeny základy, na nichž budou soudní procesy z obscenity ve Spojených státech od této doby až do současnosti vyhrávány. Samuel Roth již bohužel nemohl ze svého příspěvku do historie těžit, ale jeho přítel Hal Zucker ano. Ten pokračoval ve vydávání svého zvláštního časopisu *Hum* právě pod ochranou *Rothova testu*. *American Aphrodite* je dnes respektovaným americkým erotickým čtvrtletníkem. ²¹²

---

211 Tamtéž, Vol. III, s. 10, Vol. II, s. 400;

soř. FUNSTON, R.: *Pornography and Politics: The Court, the Constitution, and the Commission*, in: *The Western Political Quarterly*, Vol. 24, No. 4 (December 1971), s. 635-652.

212 HANSON, Vol. II, s. 400, 404, Vol. III, s. 12.

4.9 Problematika menšin

4.9.1 Gayové a kulturistika

Proč se kanadský kulturista Joe Weider rozhodl ohrozit své postavení na trhu, kde byl na počátku padesátých let naprostou jedničkou, když vydával proslulé kulturistické a fitness tituly jako *Your Physique*, *Muscle Builder*, *Muscle and Fitness*, *Shape*, *Flex* a *Men's Fitness*, tím, že začal vyrábět gay tituly, není zcela jasné. Titulní strany Weiderova *Adonise* zase ukazovaly mladé hochy ve starořeckém aranžmá, zatímco kresby od takových mistrů gay žánru jako George Quaintance zvaly čtenáře na *Body Beautiful*. Aby toho nebylo málo, kulturistický guru začal vydávat ještě i peprné heterosexuální pánské časopisy jako *Jem*, *Monsieur* a *Beauty and Figure*, s nimiž přišla i pořádná dávka misogynistického humoru. Mnohé z pánských časopisů té doby stavělo na hloupých vtípcích, ale pouze Joe věnoval celé číslo tomu, jak trénovat manželku, aby se stala domácí otrokyní. Weiderova manželka Betty Brosmerová přispěla velkou měrou k oživení jeho časopisů. Byla krásnou ženou se smyslným stylem 50. let, plavými vlasy, velkými nadry a úžasně tenkým vosím pasem. V kulturistických časopisech začala Betty z titulních stran okamžitě dokazovat, že napěchované a vytvarované svaly jsou atraktivní pro nádherné ženy. Není pochyb o tom, jakmile se kulturistika a fitness dostaly do středního proudu a Weiderovo bohatství rostlo, že se jeho zřetelně erotické publikace staly spíše překážkou, než aby byly k užítu. Avšak během klíčových dekád 50. a 60. let budování impéria Joe dokonale využíval homosexuálního zájmu pro tvrdé svalnaté chlápky i heterosexuálního zájmu pro rozkošný obličej a postavu Betty.²¹³

4.9.2 Černý „vévoda“

V době, kdy byla valná část Spojených států stále segregační a většina černochů přežívala za minimální plat, bylo takřka nadlidským výkonem vytvořit časopisecký titul, který by reflektoval zájmy, sny a touhy černošské menšiny. Přesto jeden takový vznikl. Dnes je *Duke* černošského vydavatele Dana Burleyho a jeho maskot s knoflíkem místo oka fascinujícím pohledem na fantazie a frustrace černých mužů. Pánské časopisy vždy odrážely spíše touhu než realitu; pro mnohé černé muže v Chicagu 50. let, kde tento časopis vznikl, to znamenalo mít

---

213 Tamtéž, Vol. III, s. 349, 350, 355, 356, 358.

velké šatníky, nablýskaná auta a přítelkyni, která se podobá bělošce. Měl trvání pouhých šest čísel, ale uváděl ty nejlepší afro-americké spisovatele a baviče té doby, fotografie Russe Meyera i kresby Billa Warda a rasově specifickou beletrii Raye Bradburyho. Dalším sex magazínem středního proudu zaměřeným speciálně na černé muže byl *Players*, jenž se objevil v listopadu 1973. Vzešel od bílých vydavatelů časopisu *Adam*, ale nikdy nedosahoval takových vášní, které byly k vidění v tak zvláštním artefaktu, jakým byl *Duke*.²¹⁴

4.10 Pánské časopisy mimo USA

4.10.1 Velká Británie

4.10.1.1 Chladná krása

Pokud jde o trh s pánskými časopisy, začala Británie pomalu a postupovala ještě pomaleji. Obsah většiny z nich byl totiž natolik frigidní, že bychom je sotva považovali za erotické. *Health & Efficiency*, časopis rané tělesné kultury z počátku 20. let byl chladný jako všeobecně přijímaný předsudek o povaze Angličanů, *London Life* z pozdních 30. a počátku 40. let se také zrovna neproslavil svými fotografiemi, jelikož ty nezacházely dále, než ke koupání krás v plavkách, ale stal se hitem díky svým úžasně perverzním a výhradně britským čtenářským dopisům. Gumové přispláště a rozevláté spodní prádlo byly popisovány a velebeny v mučivých detailech, jako byly korzety, ženské zápasy, dlouhé vlasy, boty na podpatku, hedvábné punčochy a samozřejmě očekávaně také bití. Vlastní plodivý sex byl však mimo. Člověka z jiné země by snad ani nenapadlo, že se jedná o pánský časopis. Trapnost sexu Britům významně pomáhal překonávat humor.²¹⁵

Od poloviny čtyřicátých let do počátku padesátých se vyrojilo několik výraznějších časopisů, z nichž nejpeprnější byl *Razzle*, který představoval kombinaci diskrétních art aktů s kresbami, a dokonce i perem a inkoustem stvořené dívky musely být zahaleny. *Fads and Fancies* byl neobvyklým malým fetišistickým výběrem, odvozeným přímo od čtenář-

---

214 Tamtéž, Vol. II, s. 385, 388, 392.

215 Tamtéž, s. 150;

srov. *Health & Efficiency Magazine* [Přístupné z [www](http://www.henaturist.net/joomla/)] 13. 3. 2009. <<http://henaturist.net/joomla/>>.

ských dopisů z *London Life*. V roce 1950 dalece předběhl svou dobu, ale jeho extrémnost spočívala vždy jen ve slovech a oblečených fetišistických kresbách. Tímto opatrným způsobem si Británie klesla cestu do poloviny 50. let, když produkovala pouze „table top“ časopisy – ty, které mohly být ukazovány k vidění komukoliv.²¹⁶

4.10.1.2 Harrison Marks a britské výběry

První „top shelf“ (anglický výraz pro časopisy pro dospělé), který šokoval britskou veřejnost natolik, že se prvního čísla prodalo 150 tisíc kusů, byl časopis *Kamera* odvážného mladého fotografa, vydavatele a redaktora jménem Harrison Marks. Tento sukničkář, alkoholik, génius a excentrik v jedné osobě se zapsal do britského povědomí tím, že pyšně nalepil své jméno na všechny své časopisy, což zejména v začátcích a v obavách ze soudního pronásledování v těchto konzervativních časech nebývalo zvykem, a ukazoval v nich nahé fotografie své ženy Pamelý Greenové. Přestože Marksovy snímky dramaticky nasvícených a divadelně pózujících nahých modelek byly pouze topless, od pasu dolů bylo vše zakryto, byly nepochybně velmi vkusné ve svých kompozicích. *Kamera*, tento černobílý 45-ti stránkový výběr formátu 3x5, s pečlivě skrytými rozkroky, jež poprvé vyšel roku 1957, měl štěstí, že se na horní regál (top shelf) vůbec dostal. Častěji se však prodával pod pultem, ostatně jako většina odvážnějších titulů té doby (zejména ty fetišistické). Kamkoliv byla umístěna, prodávala se *Kamera* velmi dobře a brzy k ní přibýly i další Marksovy tituly *Solo*, *Femme*, *In Focus* a *U.S. Glamour*.²¹⁷

I po nevyhnutelně následující vlně konkurence Marks zůstal na vrcholu díky působivé kombinaci talentů a osobnosti. Své modelky stavěl obezřetně do póz, které zvýrazňovaly plnost poprsí a hýždí, zatímco se minimalizoval pas. Figury osvětloval kinematicky, aby se ještě více zdůraznily křivky a aby navodil pocit mystérie a dramatu. Marksovy fotografie se zdály, jakoby ukazovaly ženy v pohybu. Nedělo se tak náhodou, neboť jeho hlavním snem bylo dělat filmy a v roce 1961 se mu naskytla příležitost, když navázal styky s investory do naturalistických filmů. Erotické filmy byly v Británii této doby legální pouze, pokud měly nudistické téma. Marks přemluvil Pamelu a další tři modelky, aby hrály v jeho nudistickém filmu. Společně vyrazili k anglickému pobřeží, kde Marks psal scénář pro každý den natáčení

216 HANSON, Vol. II, s. 150, 154.

217 Tamtéž, s. 154, Vol. IV, s. 212;

rov. George Harrison Marks – *The Official Website* [Přístupné z www] 18. 2. 2009. <<http://www.harrison-marks.com>>.

v hospodě noc předtím. Modelky si hořce stěžovaly na chladné počasí a podporovatelé zase na Marksovo pití, i přesto byl film natočen a vydán pod názvem *Naked As Nature Intended*. Byl to velký hit a jak následovaly další filmy jako *Nine Ages of Nakedness* (1969), *The Naked World of Harrison Marks* (1975) a *Come Play With Me* (1977).²¹⁸

Během této éry byla Marksova štěstěna jako na houpačce – někdy chudoba, jindy hojnost. Jeho energie začala nabírat nový směr v 70. letech. V roce 1968 přestal vydávat své kolekce a stěžoval si, že pánské časopisy se staly sprostější. Je docela pravděpodobné, že *Penthouse* a jeho imitátoři nastavili laťku příliš vysoko pro jeho jednoduché malé časopisy, takže s nimi nemohl soupeřit. Nakonec našel nové místo v roce 1975 u *Kane* – časopisu se “spanking” tematikou. Nebyl sice zrovna fandou plácání žen po zadku, když s tím začínal, ale jak řekla jeho dcera Josie, “Nakonec se mu to zalíbilo, protože táta miloval sex všeho druhu“. Jeho poslední dvě desetiletí byla šťastná, pokračoval v pití lahve skotské denně, kouřil cigarety a užíval si společnosti krásných mladých děvčat až do své smrti na cirhózu roku 1977.²¹⁹

V padesátých letech následovala ve Velké Británii umírněná vlna časopisů s pin-up modelkami včetně *Oh!!*, *Nuff Sed*, *Spot On!* a *Can-Can* a trh s pánskými časopisy byl rozdělen na art nude výběry se zakrytou stydkou oblastí (jako byla *Kamera* Harrisona Markse) a nezvyklý druh časopisů s kalhotkami jako *Spick*, *Span* a *Beautiful Britons*. Ve většině kulturách plně oblečené ženy nemají proti nahým žádnou šanci, ale britská dlouhá historie fetišismu oblečení ukazuje, že kalhotkové modelky trumfují v prodeji ty nahé.²²⁰

Vydavatelskou společnost Town and Country (ToCo) řídili dva muži. R. T. Staples vydával *Spick*, *Span* a *Beautiful Britons*, zatímco Robin Brewster sloužil jako foto editor. V případě titulů *Funfare* a *66* si oba prohodili role. *Spick* obsahoval několik kreseb a trochu beletrie, ale hlavní váha časopisu ležela ve fotografiích žen, anglických a amerických filmových hvězd, avšak amatérská sekce vzadu se brzy ukázala být nejpobláznější částí časopisu. Je-li zde nebyla žádná nahota, musel mít *Spick* něco jiného, čím by oslnil. Tím se stala zveda-

---

218 HANSON, Vol. IV, s. 215, 220.

219 Tamtéž, s. 220, 223, 227;

rov. *Kane. The Ultimate in Online Spanking for Adults* [Přístupné z www] 19. 2. 2009. <www.kane-magazine.com>.

220 HANSON, Vol. II, s. 154;

rov. *Spick, Span and Beautiful Britons* [Přístupné z www] 19. 2. 2009.

<http://uk.geocities.com/spick_span_and_beautiful_britons>.

jící se sukně, kterou povýšil na uměleckou formu. Modelky *Spicku* nosily vrstvy oděvů, včetně zapínacích svetřů, objemných kruhových sukní a ke kolenům dlouhého spodního prádla. Pod krinolínami byly těžké pružné podvazkové pásy držící spárované nylonové punčochy nahoře. Boty na vysokém podpatku doplňovaly kostým, avšak musely být rozumné výšky, aby nebránily modelkám vesele poskakovat na poli nebo v lese a sukním s krinolínami vlát ve větru.²²¹ Tituly od ToCo, art-nude magazíny Harrisona Markse a dalších byly nahrazeny plně vyvinutými sex magazíny, slicky o standardní velikosti.²²²

4.10.1.3 „Povinné“ zvětšování aneb smrt britského výběru

Umíráček začal britskému výběru zvonit již kolem roku 1960, kdy bylo velkým otazníkem ohledně pánských časopisů, zda-li mají být v plné velikosti, nebo pouze formátu výběru. Formát 8x11 palců, populární v USA, byl jasnou vlnou budoucnosti, ale mnozí britští vydavatelé lpěli na uchování formátu 3x5 palcových výběrů, které se vynořily po druhé světové válce. *Beautiful Britons*, *Fanfare*, *Spick & Span*, jež se specializovaly na bizarní fotografie žen se silnými podvazky a ke kolenům dlouhými dámskými spodničkami, si zkusily vydobýt slávu kolem roku 1959, ale byly okamžitě stlačeny k zemi nízkým prodejem, neboť opatrní Britové se příliš styděli kupovat si velké časopisy a preferovali snadnost ukrytí, kterou nabízelely výběry. Jak ale dekáda postupovala a vydavatelé museli čelit konkurenci z amerického dovozu, zvětšení bylo nevyhnutelné. Aby se udržely zisky, musely nyní větší časopisy zpočátku používat slabší a levnější papír a zůstat nadále na 48 stranách, charakteristických pro výběry.²²³

Parade byl roku 1961 první, který se zvětšil a zvětšený zůstal. Po něm následoval *Carnival*, vypasený od spolknutí časopisu vybraného humoru *Blightly*. Roku 1963 do ostrovní monarchie dorazil americký *Playboy*. Jeho jemná sprška nahotin v tuhém obalu literatury a životního stylu se ukázala jako perfektní recept na britský stud. Okamžitá popularita *Playboye* přivedla amerického ex-patriota Boba Guccioneho k vytvoření *Penthouse*. Když roku 1965 debutoval, strhla se vlna imitací, skoro tak velká, jakou způsobil *Playboy* v polovině 50. let v Americe. Od této doby bylo zvětšování britských výběrů nevyhnutelné. *Mayfair* se roku 1966 objevil s téměř identickým obalem jako *Penthouse*. Původně fotograf pro výběry

221 HANSON, Vol. III, s. 327, 331, 332.

222 Tamtéž, Vol. II, s. 154.

223 Tamtéž, Vol. III, s. 295, 297.

Russell Gay založil Galaxy Publications, aby vytvořil celoformátový titul *Fiesta*, méně kultivovanou kopii formule životního stylu. Ambiciózní magnát strip klubů jménem Paul Raymond odkoupil *Men Only*, fádni pánský titul datovaný zpět do pozdních 30. let, a přetavil jej na nejúspěšnější playboyský klon ze všech. *Tit Bits* byl v 60. letech stále upovídaným titulem o sportu a celebritách bez nahých modelek, které přidal až v 70. letech pornografický vydavatel David Sullivan.²²⁴

Tyto a další nové tituly doslova pohřbily výběry. Místo toho, aby zkusily svým elegantním velkým soupeřům konkurovat, ty, které v polovině 60. let ještě zbývaly, snížily kvalitu svého obsahu, tisku, papíru a designu a recyklovaly staré fotografie. Jediným, kdo dokázal chvíli vzdorovat, byl Harrison Marks se svou *Kamerou*, ale i ten roku 1968 své tituly nakonec zvětšil. *Spick*, *Span*, *Beautiful Britons* a další výběry od ToCo, přestože vypadaly velmi zastarale, byly odhodlány k tvrdému boji.

I když zbytek britských vydavatelství shodil kalhotky, v případě těchto časopisů kalhotky zůstaly a ToCo šel dolů. Možná, že kdyby se vydavatelé bývali drželi své původní myšlenky prádelkového fetišismu, přežili by. Místo toho se na počátku 70. let zkoušeli zaměřovat na prsa a módu holých nohou. Snad to bylo odhodlání soupeřit se sofistikovanými slicky typu *Penthouse* nebo jen touha po úpravách, pokud už ne po zvětšení, která způsobila, že nahradily podvazky a pantalonové spodní prádlo moderními minisukněmi. Zatím se však samozřejmě nejednalo o žádnou nahotu a jejich prodej pokračovala v úpadku. Jakmile začaly fetišizující prvky ubývat, společnost byla odsouzena k rozkladu, k němuž došlo roku 1976.²²⁵

Do poloviny 70. let sice výběry v Anglii zcela nevymřely, ale ve srovnání s jejich slávou 50. let by i ony mohly být prohlášeny za mrtvé. Jak se Británie přiblížila k 70. letům, její pánské časopisy, jako pánské časopisy kdekoliv, vypadaly méně distinktivně britské a více americké, a přizpůsobily se tak standardům nové světové pornografické velmoci.²²⁶

---

224 Tamtéž, s. 297, 298.

225 Tamtéž, s. 301, 332.

226 Tamtéž, s. 301.

4.10.2 Austrálie

Souhrnně vyjádřeno, australské časopisy nebyly výrazně lepší či horší než ty v ostatních zemích této doby. Nebyly ani výrazně či méně explicitní, ani ženy nebyly více či méně atraktivní. V 60. letech se australské pánské tituly zdály být opatrně hledající novou identitu, zkoušející se vymanit z pevného područí *The Man*, původního australského pánského časopisu, který byl už roku 1950 ve svém 20. ročníku. Jako britské magazíny této doby neměl tento dominantní titul nic víc lechtivého, než mírně pikantní beletrii roztroušenou mezi překvapivě sofistikovanými kresbami a občasným art nude uměním. Skutečná různorodost přišla k proti-nožcům až s mezinárodní revizí morality a sám *The Man* se stal čistě sexuálním titulem přejmenovaným jednoduše na *Man*. To umožnilo vzniknout několika dalším konkurentům, jako byl například *Squire*, nejvážnější vyzyvatel pro *Manovou* stáj od konce 60. let. Pojítkem pro všechny australské pánské časopisy byly příběhy velebící pijáckou historii australských mužů, oslavy mužských sportů, nudistické fotografie zdůrazňující krásu australských pobřeží a bohatě ilustrovaná téměř-žurnalistika o světových populacích tmavé pleti, to vše kombinované s přístupem k sexu, dohromady tvořící základ australské plátkové žurnalistiky.²²⁷

4.10.3 Francie

Země, jež vynalezla pánské časopisy a definovala erotiku od 90. let 19. století skrz 30. léta století dvacátého, již nikdy nezískala po druhé světové válce svou dominantní úlohu zpět a do roku 1960 přestala být Francie inovativní silou v tomto vydavatelském průmyslu. *La Vie Parisienne*, datující se do 90. let 19. století, a *Paris-Hollywood* z roku 1946 byly hlavními francouzskými pánskými časopisy o životním stylu právě do této doby, ale koncem 50. let už Švédsko a Dánsko vydávalo výběry v takovém množství, že brzy nahradily domácí produkty a pro Francii to znamenalo de facto konec jedné výrazné umělecké formy, konec francouzské erotické mystiky v pánských časopisech.²²⁸

V 60. letech byla Francie už spíše imitátorem než iniciátorem, když se připojila ke zbytku Evropy a vzala za svůj velký lesklý formát amerického *Playboye*, jehož zásluhou

²²⁷ Tamtéž, s. 353, 354, 359.

²²⁸ Tamtéž, s. 95, 97, 101;

srov. *La Vie Parisienne. A Naughty French Magazine* [Přístupné z www] 19. 1. 2009.

<http://www.greatwardifferent.com/Great_War/Paris_at_War/La_Vie_Parisienne_01.htm>.

přišla s těmi nejlepšími jeho deriváty v sofistikovaném *Lui* od Daniela Filipacchiho, debutujícím roku 1963. Ten se ve svých prvních pánských časopisech sice nechal inspirovat formulí „životního stylu“, ale vtiskl jí současný francouzský styl té doby, vtip a dotek evropské dekadence. Slick *Lui* s mezinárodním aroma představoval tuhou konkurenci pro tradiční francouzské časopisy, kterým rapidně klesl prodej, když se tento nováček objevil. Přestože byl *Lui* inspirován *Playboyem*, stal se tento francouzský titul šablonou pro mnohé evropské pánské časopisy o životním stylu, které následovaly po něm. Rokem 1970 *Lui* zažíval proporčně větší obsah v procentech stánkových prodejsů ve Francii než *Playboy* v Americe. V dalších pár letech dohnal *Paris-Hollywood* a *La Vie Parisienne* k vymření. Dokonce i Hugh Hefner byl udiven úspěchem *Luie* natolik, že uzavřel s Filipacchím obchodní licenci na název *Lui* a obsah pro vydávání v Americe jako *Oui* magazin. Ten však nedosáhl valného úspěchu a pro mnohé Američany byl krajně „evropský“. ²²⁹

Každá země produkující pánské časopisy před rokem 1960 musela smeknout před Paříží, která byla stále ještě chápána jako vzor erotiky. Někteří vydavatelé zkoušeli naznačit, že jejich „francouzské“ časopisy byly skutečně zhotoveny ve Francii tím, že na obálku natiskli malou francouzskou vlajku, jako by to požadovala francouzská vláda. Ostatní tvrdili, že jejich časopisy byly vyrobeny v Americe, Británii nebo Dánsku, avšak s francouzskými modelkami, ačkoliv ty samé modelky se prokazatelně objevovaly v mnohých nefrancouzských vydáních. Ti ostatní netvrdili nic, pouze přiřadili svým redaktorům francouzské pseudonymy. Teprve až hardcorová revoluce z počátku sedmdesátých let definitivně sesadila Francii z trůnu vůdce prostopáší erotiky, jejíž vláda trvala celé století. Poté se nejpikantnějšími časopisy staly ty švédské. ²³⁰

4.10.4 Itálie

V některých zemích nebyl žádný přerod z mírného k přímému sexuálnímu časopisu, žádná pomalá evoluce nudistického, které by přerostlo v silnější materiál. Místo toho politické a sociální změny náhle povolily vydavatelskou svobodu a s pánskými časopisy se roztrhl pytel. Toto byl případ Itálie. Unavena z vatikánské kontroly a sledujíc zbytek světa, jak těží ze svých nově nabývaných svobod, podnikla milánská vydavatelská komunita takovou mini-

---

229 HANSON, Vol. III, s. 97, 99;

rov. *LUI.fr: Le site officiel du Magazine LUI* [Přístupné z www] 22. 4. 2009. <<http://www.lui.fr>>.

230 HANSON, Vol. IV, s. 141, 143.

sexuální revoluci v roce 1964. Vydavatelé jednoduše začali vyrábět časopisy a vyzvali zákon, aby je zastavil. *Playmen*, *Executive*, *Excelsior*, *King*, *Adam*, *Men*, *LSD*, ty všechny byly vystavěny na Hefnerově *Playboyi*. Církev a stát zuřily a někteří vydavatelé byli postaveni před soud, ale bylo jasné, že veřejnost stojí na straně vydavatelů a časopisy zůstaly. Tyto napodobeniny amerických časopisů se štíhlými modelkami s vosím pasem a alkoholovou tematikou ničím příliš nevybočovaly a je pozoruhodné, že způsobily takový povyk (do roku 1967 zde nebyla ukázána ani nahá prsa). Kulturně zajímavější jsou levnější publikace, z nichž nejvýraznější jsou ve všech románských kulturách populární tzv. fumetti.²³¹

Fumetti neboli foto-příběhy byly v Itálii představeny hned po druhé světové válce ve formě milostných romantických příběhů pro ženy, kde se střídají vášeň, konfrontace a zrada, pak odměna pro dobré a trest pro zlé. Sexy fumetti debutovaly roku 1965 a i když byly určeny mužům, hodně si půjčovaly od svých romantických předloh. Opakujícím se tématem bylo zlo svůdných žen, vysvěčených do spodního prádla a trestaných za jejich hříchy. Maskování padouši byli hvězdami prvních sexy fumetti, přestože to také mohlo sloužit k ochraně identit herců proti možným soudním obviněním z obscenity. Později se zákony uvolňovaly a herci shazovali své masky. *Supersex*, hlavní postava něco na způsob Jamese Bonda, byl ztvárněn jedním významným italským boxerem. *Playgirl*, jeho ženský protějšek a hvězda v jejím vlastním fumetti, hrála oslnivá plavá filmová hvězda Solvi Stubing. Šuškal se, že fumetti byly vytvářeny slavnými filmovými režiséry pod falešnými jmény, což není tak neuvěřitelné, jelikož dobrý 80-ti stránkový příběh vyžadoval četná rozestavení a plný štáb herců a pomocníků. Také se říká, že jedním z důvodů, proč byly fumetti tolerovány italskou vládou, byl jejich prodej, který podporoval skomírající filmový průmysl. Ať už tomu bylo jakkoliv, fumetti a mnoho dalších italských pánských časopisů zatlačily v 70. letech vládu ještě dále, když si osvojily hardcorový ráz pouhých deset let po založení tohoto žánru.²³²

4.10.5 Latinská Amerika

V celé Střední a Jižní Americe, jsou překvapivě pouze dva státy, které velkou měrou podporovaly vydavatelský průmysl pánských časopisů: Mexiko a Argentina, kde druhý zmiňovaný je nepřekonatelným vůdcem. Při bližším prozkoumání je však argentinská dominance

231 Tamtéž, Vol. III, s. 121, 123.

232 Tamtéž, s. 125;

srov. *Humor, Comics and Fumetti* [Přístupné z www] 23. 4. 2009.

<<http://humorcomicsfumetti.blogspot.com>>.

více než logická.²³³ Bohatství, příhodné klima a nepokoje v mnohých evropských státech iniciovaly imigrační boom, což způsobilo nárůst argentinské populace do roku 1914 na osm milionů. Většina imigrantů byli Italové, Španělé, Rusové, Poláci, Francouzi a Turci, kteří se usazovali v Buenos Aires, čímž z něj učinili kulturní a vzdělanostní centrum. První světová válka pouze posílila ekonomiku, když v Evropě vzrostla závislost na argentinských zemědělských produktech, hojně dovážených do Evropy už v 19. století.²³⁴ Poměrně stabilní vláda v této bohaté zemi podporovala početnou střední třídu se vším, co k takové společnosti patří, včetně zdravého vydavatelského průmyslu, a první pánské časopisy byly velmi moderní. Potom ale roku 1929 udeřila Velká hospodářská krize, demokracie padla a od této doby až dodnes byly militantní diktatury více pravidlem než výjimkou.²³⁵

Zábava, coby vzkvétající období průmyslu i během krizí, a zejména sexuální zábava, pomáhá mužům snášet nepřízeň osudu, a tak se ve 30. letech v Buenos Aires objevily krásné pánské časopisy, které se velmi podobají těm evropským, což ale není nic neobvyklého vzhledem k výraznému kulturnímu vlivu evropských imigrantů. Tomu předcházela sofistikovaný erotický humoristický časopis *Caricatura*, který kombinoval design art deco* s francouzskými akty a politickým humorem. Nebýt desetiletí politické nestability, začínající velkou hospodářskou krizí 30. let, stala by se Argentina bezpochyby významným hráčem na trhu erotických časopisů. Zákony ohledně cenzury se měnily s každým novým vůdcem, a ti se střídali často a neočekávaně. V roce 1946 se k moci dostal Juan Perón, který legalizoval hazard a prostituci. Jak začala jeho moc ochabovat ve druhém prezidentském období, časopisy se objevovaly masivněji, mnoho jednoduchých, s nízkou kvalitou pin-up umění a humoristických časopisů jako *Ricuritas*, *Dinamita* a *Pobre Diablo* charakterizovalo pozdní 50. léta po Perónově vypuzení ze země.²³⁶

Časopisy této doby ukazují, jak moc argentinské bohatství upadlo po létech katastrofální hospodářské krize a vojenské vlády. Pin-up dívky a některé kresby byly pirátsky okopírovány přímo z amerických časopisů. Nebyly tu už žádné francouzské akty, ani politický humor, jen snímky spodního prádla “domorodých” modelek a komiksy na estrádní téma. Toto přežívalo do 60. let ještě s přídatkem velkého množství ne zrovna nudistických bur-

---

233 HANSON, Vol. II, s. 91, 93.

234 CHALUPA, J.: *Dějiny států. Dějiny Argentiny, Uruguaye, Chile*, Praha 2002, s. 165, 167, 168.

235 HANSON, Vol. II, s. 91.

* art deco - styl 30. let charakterizovaný geometrickými tvary a stylizovanými formami

236 Tamtéž, s. 96;

srov. CHALUPA, s. 199-226.

leskních titulů v polovině této dekády. *Churro Landia*, *La Matraca*, *Libro de Oro Beldades* a *Mundo Sexy* vzešly všechny od stejného vydavatele v Buenos Aires a všechny vypadaly v podstatě stejně nekvalitně. Roku 1966 nový vojenský státní převrat utužil cenzuru, ale o rok později Alberto Iaccarino přesto zvládal vydávání argentinského klonu *Playboye* zvaného *Adan*. Jeho kvalita snadno překonala časopisy se striptérkami, téměř až odvracel pozornost od faktu, že tu není žádná nahota. Neustálé změny cenzury v Argentině pokračovaly do 70. let a drasticky se zhoršily po vojenském převratu v roce 1976. K návratu liberalizace veřejného života došlo až roku 1983.²³⁷

Tak jako Argentina, i Mexiko produkovalo sofistikované pánské časopisy více ve 30. letech než v jakékoliv době potom. *VEA* byl titul o životním stylu ve velkém formátu a v každém směru se podobal *La Vie Parisienne* a *Berliner Leben*. Roku 1938 představil úplně nahé akty pouze se zakrytou stydkou oblastí. Roku 1945 byla prsa přikryta a většina z obsahu převzata (pravděpodobně bez povolení) z amerických pin-up časopisů. V 50. letech *VEA* stále v tomto pokračovala, dokud nezmizela se svými na levném papíře sotva viditelnými pirátskými fotografiemi. *Vodevil* byl konkurentem z 50. let na zrovna tak nekvalitním papíře s odpovídajícím obsahem, avšak s několika zábavnými ručně tónovanými titulními stranami. *Ja-Ja* byl vůdčím mexickým humoristickým časopisem 50. let s kresbami podobnými těm v *Pobre Diablo* a výborně namalovanými pin-up titulními stranami, jež mohly být opět „vypůjčeny“. V pozdních 50. letech byly ukradeny i kresby amerického kreslíře Billa Warda, který se stal populární stejnou měrou jižně od hranice jako na jejím severu.²³⁸

Tyto nepovolené výpůjčky jsou smutným dokladem toho, jak minimální rozpočet mexičtí a argentinští vydavatelé měli. Mohli si dovolit utrácet pouze tam, kde to bylo nezbytné – za papír a tisk. Žádný z amerických vydavatelů nikdy nesankcionoval takovou krádež svého materiálu a o jihoamerickou produkci se nestarali. *Modelos Semanal* měl lepší rozpočet – jeho kypré modelky sice nebyly nahé, ale alespoň to byly Mexičanky. Více štěstí měli španělsky mluvící obyvatelé Spojených států. Na počátku 60. let debutoval *Latin Señoritas* v kvalitním lesklém obalu, ale ani se žhavými fotografiemi, pin-up uměním a dvojazyčným textem neměl tento počín dlouhého trvání. Není divu, proč v Latinské Americe neexistovala pevná základna pro vydávání pánských časopisů. Přestože i zde jako všude jinde muži toužili po takovém ma-

---

237 HANSON, Vol. II, s. 205, 207.

238 Tamtéž, s. 96, 100.

teriálu, celková chudoba, katolicismus a neustálé převraty odrazovaly lidi od seskupování se v tomto průmyslu.²³⁹

4.10.6 Západní Německo

Radikální změna v německých pánských časopisech v průběhu 60. let zrcadlila radikální změny v německé společnosti. V 50. letech musela země stále tvrdě pracovat, aby se vzchopila po válce. V této době byly prakticky všechny pánské časopisy vydávány v Západním Německu nebo Západním Berlíně, jelikož komunistický režim Východního Německa rigidně potlačoval pornografii, dokonce i mimořádně neškodný materiál mohl být považován za pornografii.²⁴⁰

Většina časopisů byly ve velikosti výběrů pod 50 stran a tištěny na drsný pulp. *Gondel*, jeden z nejkvalitnějších poválečných titulů, byl stále hlavním pánským časopisem. *Smart*, odnož *Gondelu*, byl rovněž neškodným titulem, představujícím filmová revue, hlavní zprávy a diskrétní pin-up fotografie. Když se podíváme na tyto časopisy, téměř nerozpoznatelné jako pánské tituly, zjistíme, jak revoluční počín to pro Beate Uhse musel být otevřít roku 1962 ve Flensburgu svůj první sex shop, ekvivalentní k americkým pánským knihkupectvím. Přesto ale Německo v 60. letech zažívalo malý záchvěv revoluce. Město Berlín rozdělené betonovou zdí se stalo mikrokosmem celé rozdělené země a jak desetiletí plynulo a německé děti z poválečného baby boomu dospěly, vztahy mezi oběma Německy se zhoršily.²⁴¹

Mezitím *Playboy* uplatnil svůj vliv a rozšířil se v Německu i ve zbytku Evropy. *Er*, ještě mírnější současník *Gondelu*, a novější *Eden* se oba přetransformovaly na větší slickové formáty typu *Playboy*. *Bolero*, *Darling*, *Snob*, *Flair*, *Diskret* a *Privat* – ty všechny následovaly stejnou dobře známou cestu, zatímco *Intim* a *Skandal* se zaměřovaly na recenze nových filmů o „sexuálním zneužívání“, znenadání se rozšiřujících po Evropě a Americe. Jeden časopis, který stál mimo, a pro své četné fanoušky mnohem výše, byl *Twen* z roku 1965 vedený Alexem Springerem. Název je vymyšleným slovem inspirovaném slovem „teen“, což naznačovalo jeho cílové publikum (mladé lidi). Springer byl hlavou jedné staré německé vydavatelské společnosti a zuřivým odpůrcem komunismu, jenž pravidelně používal své noviny

239 Tamtéž, s. 100, Vol. III, s 207.

240 Tamtéž, Vol. III, s. 399.

241 Tamtéž, s. 399, 401, 403.

a časopisy jako platformu pro svou politickou agendu. Jeho plátek *Bild* proslule míchal politiku se skandály, nahé a kreslené prostitutky jako maskoty, jež se staly inspirací pro americké panenky Barbie. *Twen* byl sofistikovaným časopisem o životním stylu s designem hodným následování, špičkovými spisovateli, hudbou, módou a s nahotinami jako nic, co bylo vydáno před nebo po mnoho let potom. Podařilo se mu stát se výrazným typicky německým titulem, i když se pojímal v globálním povědomí. Přestože začínal jako časopis zaměřený na muže i ženy, rok za rokem se v *Twenu* zvyšoval sexuální element, dokud se jeho cílovým publikem nestali téměř výhradně muži. Mezi lednem 1969 a zánikem časopisu v polovině roku 1971 byla pouze jediná titulní strana bez ženského aktu. Tato změna v mnohém dlužila studentským nepokojům roku 1968, které byly příčinou bohatství nových pánských titulů.²⁴²

V Hamburku, dlouhou dobu ráj pro socialismus i sex, rozběhl mladý muž jménem Klaus Rainer Röhl časopis nazvaný *Konkret*, který kombinoval levicovou politiku s nahými ženami. Co však činilo Röhlův časopis odlišným od tuctů dalších hamburských hippie titulů bylo to, že jeho žena a spolu-editor byla Ulrike Meinhofová, jež se brzy stane známá spíše jako spoluzakladatelka nechvalně proslulé teroristické skupiny Baader-Meinhofová. Předtím, než opustila svého manžela a dala se na sedmiletou dráhu bombových útoků, únosů a vražd společně s Andreasem Baaderem, psala pravidelné sloupky v *Konkretu* a objevovala se na fotografiích jako bezbranná matka dvou dětí s vosím hnízdem na hlavě, než se v ní objevilo revoluční zření. Její ex-manžel pokračoval ve vydávání jednoho z nejpopulárnějších německých pánských časopisů pozdních 70. let *Das Da*.²⁴³

Téměř všechny nové časopisy, z nichž většina kombinovala humor a hippiovskou vnímavost s plnou nahotou, přišly z Hamburku, zatímco starý dobrý *Gondel* pokračoval ve vydávání svých hezkých a bezúhonných pánských časopisů z Frankfurtu, *Twen* byl v úpadku a Beate Uhse vydávala své stále nemravnější časopisy v Flensburgu. Roku 1975 Německo následovalo švédského příkladu a skoncovalo se svými zákony proti obscenitě a dalo se tak na cestu k vydavatelské svobodě.²⁴⁴

---

242 Tamtéž, s. 403.

243 Tamtéž, s. 405, 407;

srov. VOLRATH – MÜLLER – KRIEGER, s. 418-420;

Konkret Online [Přístupné z www] 5. 4. 2009. <<http://www.konkret-verlage.de/kvv/kvv.php>>.

244 HANSON, Vol. III, s. 407.

4.10.7 Severské země

4.10.7.1 Švédsko

V první fázi sexuálního probuzení západní Evropy v polovině 50. let, v němž hrálo Švédsko klíčovou úlohu, se začaly objevovat nudistické časopisy. Brzy se k nim přidaly časopisy s uměleckými fotografiemi, jak tomu bylo v jiných evropských zemích. Přijetí těchto ne zrovna sexuálních časopisů vedlo k odvážnějším vydavatelským pokusům kolem roku 1958, přestože jejich nevinnost člověka udeří, když se na ně dívá o padesát let později. *Top Hat*, *Cocktail*, *Can-Can* a švédská verze *Paris-Hollywoodu* šokovaly konzervativní Švédy, ale brzy se vzpamatovali a přijali i ještě více explicitní materiál.²⁴⁵

Před Berthem Miltonem, mužem, který ukončí švédskou cenzuru, tu byl Curt H:son Nilson, první švédský časopisecký odvažlivec fascinovaný rostoucí sexuální tolerancí. Na sklonku 50. let začal H:son psát erotická díla pro *Top Hat* a brzy se dostal do Stockholmu, kde vzal práci v obchodě s tabákem, a jeho odhad se potvrdil – těmi nejprodávanějšími časopisy byly ty podpultové. Rozhodl se ukrojit si díl koláče také pro sebe.²⁴⁶

V době publikování *Piff*, *Raff* a *Paff* (slova bez konkrétního významu) H:son velmi rychle ovládl švédský trh s obscénností. Naplněny zcela neškodnými obrázky a mraky povídek (mnohé z nich byly napsány autory, kteří se později stali prominentní na švédské intelektuální scéně) jsou H:sonovy časopisy úzce svázány se švédským sexuálním probuzením. Valnou částí H:sonova úspěchu byl chytrý způsob distribuce jeho časopisů skrze speciální automaty na mince. Podobné automaty prodávaly po celé zemi cukrovinky, komiksy a kondomy. Automaty umožňovaly konzumentům diskrétně získat cokoli, co potřebovali, ve smyslu tištěného povzbuzení, aniž by se museli setkat s prodávčem.²⁴⁷

Kapitalista H:son, vědom si dobře hodnoty peněz, vydělal jmění. Obchody si otevřel ve Stockholmu, Gothenburgu a v Malmö na jihu země a s jeho pevně řízenou distribuční sítí, obzvláště schopným personálem a vizí porna coby zábavy zcela ovládl trh. Obchody byly skutečně rozmanité, prodávaly se hračky, knihy od *Fanny Hill* až po brožurové knihy o S/M

²⁴⁵ Tamtéž, Vol. IV, s. 399, 401.

²⁴⁶ Tamtéž, s. 401.

²⁴⁷ Tamtéž, s. 403, 407.

a nacistické “exotice”, filmy a hrací karty, jakož i časopisy. H:son se ve svém Rolls Roycu stal švédským symbolem pornografického byznysmana. Nevadilo mu se ukazovat před médii a nepociťoval žádný stud, ať už šlo o jeho produkty nebo míru bohatství, které z nich plynulo. Dokonce když mu během 70. let rozbily feministické aktivistky výlohy jeho hlavního obchodu ve Stockholmu, nechal se slyšet, že publicita ve zprávách je dobrá pro jeho byznys.²⁴⁸

H:son ale za svůj úspěch musel zaplatit osobní daň v podobě osamělosti. Pornografie byla stále těžce stigmatizována a žádné peníze na světě nemohly toto stigma smýt. Tak se tedy Curt, přestože byl v podstatě veselé povahy, ocitl sám a izolovaný od života stockholmské smetánky. Jak léta plynula, žil jako samotář ve svém sídle mimo Stockholm a jeho důvěrnými přáteli byli dva milovaní pudlové. H:sonova dominance na časopiseckém trhu končila v pozdních 60. letech, kdy se představil magazín *Private* Bertha Milтона, což se prohloubilo ještě mnohem vážněji v letech osmdesátých. I když dělal své časopisy stále více explicitní, příchod videa coby nástupce tištěného média už nebylo možno oddálit. Brzy začal integrovat video do svých časopisů, obchodů a objednávkových služeb, ale ztratil podíl na trhu ve prospěch nové odrůdy časopisů, které kombinovaly porno, zločin a auta, což působilo na mladé švédské muže mnohem více, než H:sonovy magazíny, které stále inklinovaly k swingovým 60. a raným 70. létům. Koncem 80. let vzaly dlouhé roky těžkého pití za své a Curt H:son Nilson umírá sám zcela opuštěn.²⁴⁹

4.10.7.2 Dánsko

Designovaným severoevropským producentem pornografie se stala dánská Kodaň. To vše proběhlo až omračující rychlostí. Prvními časopisy z let 1957/58 byly nudistické tituly, po nichž velmi rychle následovaly jako by „nudistické tituly“ plné francouzských a později anglických pin-up fotografií. Začátkem 60. let dominovaly “art nude” časopisy a v polovině této dekády se představily první otevřeně sexuální tituly, jmenovitě *Playgirl*, *Striptease* a *French Wildcats*. Dánsko více než Švédsko cílilo na mezinárodní publikum a časopisům se nedávaly pouze francouzské, anglické a německé názvy, ale byly v těchto jazycích i vydávány speciálně pro export. V roce 1965 za osm let své vydavatelské existence Dánsko překonalo švédský objem výroby a stalo se tak novým centrem vydávání pánských časopisů v severní Evropě. Nejen, že Dánsko následovalo hned po švédském zrušení zákonů proti obscénnosti,

---

²⁴⁸ Tamtéž, s. 407.

²⁴⁹ Tamtéž, s. 409, 410.

ale v 70. letech došlo ještě dále, když si zabezpečilo svou reputaci coby prominentního producenta pornografie.²⁵⁰

4.11 Evropští naturisté a pseudonudismus Milтона Lurose

Evropské nudistické časopisy existovaly v jedinečném izolovaném světě, kde nahota postrádala sex a omezovala se pouze na radostné a srdečné sebevyjádření, ať už šlo o švýcarský *Solis*, německý *Freies Leben*, francouzský *Nature et Beauté* nebo britský *Health & Efficiency*. Když opomeneme *Jaybird* a *Sundisk*, evropské časopisy se nadále soustředily na soudržnost rodiny v sauně, nahou atletiku a na obzvláště oblíbené téma nahých zimních radovánek. Nudismus mohl vždy počítat s pověstí dobré zábavy, ale i tajného zdroje masturbčního materiálu, chráněného tenkým povlakem užitečnosti a zdraví. V Evropě byla tato móda natolik rozšířena, že se zabránilo dětinským obviněním z pornografie, které začaly postihovat americké časopisy v pozdních 60. letech. Když se po odvolání zákonů proti obscénnosti v pozdních 60. a začátkem 70. let objevily skutečné sexuální publikace, prodej nudistických titulů i v severoevropské kolébce povědomí tohoto vyznání prudce klesl, což může implikovat dojem, že si čtenáři nudistických časopisů vytvářeli sexuální objekty z pouhých nahých naturistických modelek. Ať už tomu tak skutečně bylo či nikoliv, faktem zůstává, že nudisté na poli pánských časopisů ztráceli své zastoupení.²⁵¹

Roku 1958 americký naturista a vydavatel Ilsley „Uncle Danny“ Boone přesvědčil vládu, aby v pánských časopisech legalizovala stydké ochlupení. Bylo to pro něj velké vítězství, které označovalo konec dvacetiletého zápasu za prosazení nudismu coby filosofie životního stylu, odlišného od sexuální nahoty. Co však soud zapomněl zvážit, byl důsledek jejich rozhodnutí, jež mělo mít vliv na vydavatele erotických časopisů, kteří rychle tyto události obrátili ve svůj prospěch a na počátku 60. let udeřili se záplavou rádoby „nudistických“ magazínů. Následující dekádu tato potopa narostla do takových rozměrů a veřejné agresivity, že zcela pohltila legitimní nudistické tituly.²⁵²

---

250 Tamtéž, s. 428.

251 Tamtéž, Vol. III, s. 229, 230, 232.

252 Tamtéž, s. 249, 253;

rov. *A Brief History of Nudism and Naturism in America* [Přístupné z www] 6. 5. 2009.

<<http://socalnaturist.org/forum/historyofUSnudism.pdf>>.

Trnem v oku byla naturistům American Art Agency Milтона Lurose. Tento malý muž sovího vzezření, práci a rodině oddaný, který se vypracoval z ilustrátora sci-fi časopisů na kalifornského pornomagnáta, stál u zrodu nové generace časopisů. V branži byl nazýván jako „Král časopisů“ a jeho vysoce kvalitní slicky byly skutečně skokem kupředu k americkému sex vydavatelství, takže tím vytvořily zcela nové revoluční odvětví, které přeroste do multimiliardového hardcorového průmyslu, jak jej známe dnes. Recept, který v American Art Agency používali, byl přitom geniálně jednoduchý. Milton Luros byl umělec, tudíž respektoval svůj tvůrčí personál, povoloval jim dělat svá vlastní rozhodnutí a podněcoval je k hravosti a experimentům. Najal ty nejlepší fotografy na exkluzivní smlouvy, takže jeho časopisy vypadaly jako žádné jiné. Aby se zachovala kvalita, zakoupil si své vlastní tiskárny. Šel však ještě dál - založil svou vlastní distribuční společnost Parliament News, aby se ujistil, že se jeho časopisy dostanou k veřejnosti. V severním Hollywoodu skoupil celý blok k usazení svého impéria.²⁵³

Aby mohl vést nevyhnutelné soudní spory, přidal si na výplatní listinu také skvělého právníka Stanleyho Fleishmana. Jeho největší soudní proces byl veden ve Fort Dodge v Iowě. Obžalovaný Luros zaslal 21 obscénních položek, časopisů s dívkami nahoře bez, několik nudistických titulů a pár románů do jedné soukromé rezidence. Byl odsouzen za šíření obscénních materiálů porotou složenou z manželek farmářů (bylo období setby a všichni muži byli na polích). Stanley Fleishman se ale odvolal k vyššímu soudu a rozsudek byl zrušen. Toto vítězství je považováno za velký předěl pro American Art Agency. Po případu v Iowě Luros rozběhl svůj *Jaybird*, „nudistický magazín“, který se vědomě zaměřoval na ženské klíny.²⁵⁴

Poté Luros v roce 1967 zaskočil svůj personál, když najal neznámého Boba Reitmana na pozici prezidenta společnosti a redakčního kontrolora. Roku 1968 přestal chodit do kanceláře a o něco později v téže roce se pánské časopisy pod vedením Reitmana staly plně nudistické. V roce 1970 se American Art Agency přejmenovala na American Art Enterprises a časopisy se prudce změnily. Ručně tónované fotografie zmizely společně s pracně načesanými modelkami a dobře napsanými lechtivými foto příběhy. V umění nyní dominoval styl hippies – fotografie s lehce otevřenými klíny a scénérie s muži s penisy v klidovém stavu. Roku 1971 byla založena dceřiná společnost Academy Press, aby vyráběla tzv. „návody pro manželství”,

---

253 HANSON, Vol. IV, s. 249, 251, 252, 257;
srov. *WordPress for Libraries Wiki*. "Milton Luros" [Přístupné z [www](http://www.wordpressforlibraries.com)] 6. 5. 2009.
<http://wp4lib.bluwiki.com/go/Milton_Luros>.

254 HANSON, Vol. IV, s. 257, 258.

první americké hardcorové experimenty. O rok později převedl „Král pánských časopisů“ vlastnictví své společnosti na tehdejšího „Krále porna“ Reubena Sturmana, který jmenoval ředitele skladu Paula Wisnera vydavatelem. Budovy v severním Hollywoodu byly rozprodány a společnost se přestěhovala do Chatsworthu, srdce San Fernando Valley. Milton Luros tak po dlouhých letech soudních tahanic opustil svou společnost. Za deset let však vydělal tolik peněz, že mohl své syny poslat na studia a žít si na vysoké noze po zbytek svého života.²⁵⁵

Co se nudistů týče, vedla American Art Agency útok nejprve pomocí magazínů *Sun Era* a *Sundial*. Když si nudisté stěžovali, že Luros není legitimní, koupil jeden jejich tábor zvaný Swallows a přidal další časopisy. Stížnosti se množily a Luros představil již zmíněný *Jaybird*, největší v předstírání nudismu vůbec. Když *Jaybird* začínal, byl jen o trochu více sexy, než ostatních 60 nudistických časopisů a brzy se vymkl dohledu. Roku 1969, téhož roku, kdy nudista Ilsley Boone zemřel, se *Jaybird* stal nekajícím místem pro zobrazování celostránkových hippiovských klínů a inspiroval spoustu imitátorů jako *Nudist Adventure*, *The Nudist Idea* a *Sundisk* od konkurenčního nakladatelství Elysium Publishing. Excesy roku 1972 ze strany časopisů *Jaybird* a *Sundisk* přesvědčily vládu, že tenkrát v padesátém osmém roce udělala chybu. Všechny nudistické tituly byly následně uvězněny v nově zřízených knihkupectvích pro dospělé, kde po 40 letech sporů tiše zanikly. Nudisté tak roku 1958 vyhráli bitvu, ale válku prohráli. Toho se už ale naštěstí „Uncle Danny“ nedožil.²⁵⁶

4.12 Co se lze dočíst v pánských časopisech

4.12.1 Pánské časopisy a literatura

V souvislosti s Rothovým případem je na místě otázka, jakou roli vlastně hraje literatura v pánských časopisech coby spásná hodnota, která drží nad vydavateli ochrannou ruku před obviněními z obscenity. K čemu vlastně vydavatelé potřebovali spisovatele? Vezměme si například Hugh Hefnera, jenž prohlašoval, že má úkol vzdělat zrovna tak jako pobavit. To naznačuje, že psaní v časopisech slouží také psychologickým účelům a že nejde o pouhé porno. A pro jisté redaktory, tak jako i pro čtenáře, je toto velmi důležité.²⁵⁷

---

255 Tamtéž, s. 261, 264, 267, 271.

256 Tamtéž, Vol. III, s. 253.

257 Tamtéž, Vol. II, s. 241, 243.

Takže bylo možné nalézt články o Lee Harveyem Oswaldovi v *Playboyi* (listopad 1965), o Richardu Nixonovi v *Penthouse* (září 1972) nebo takřka kdekoliv o LSD guru Timothyem Learym, jak vysvětluje účinky psychotropní revoluce. Byl zde ale i mnohem méně vzdělávací materiál - hiipies, výměna manželek, kanadské žertíky na univerzitě spolu s nespočetným množstvím článků „jak na to“, například „Jak koupit ojeté auto“ atp. Toto mohlo být sortou informací, které muži čas od času potřebovali, ale je jen stěží uvěřitelné, že by se spoléhali na pánské časopisy jako jejich poskytovatele.²⁵⁸

Pokud tedy muži nekupovali tyto časopisy jen kvůli nahotinám nebo článkům, kupovali je snad kvůli beletrii? Toto je oblast, kde psaní mohlo vzrušovat bez předstírání vzdělávání. Vybraní autoři beletrie byli až překvapivě kvalitní. První vydání časopisu *Nugget* (listopad 1955) mělo jednoduše výčet svých přispěvatelů na titulní straně: Erskine Caldwell, John Steinbeck a James Joyce, seznam, který se rozrostl na další jako Noel Coward, Graham Greene, Čechov a Balzac. Časopis *Gent* vychvaloval Jeana Paula Sartrea (prosinec 1956), Williama Faulknera (červen 1957) a toho nejnevinnějšího a nejméně sexuálního autora P. G. Wodehouse (duben 1959). *Escapade* představila také Maughama, Caldwellu a P. G. Wodehouse. *Hi-Life* zase Paula Bowlese, Faulknera a Maupassanta. Může nám připadat zvláštní, že by čtenáři těchto časopisů mohli požadovat něco na tak vysoké umělecké úrovni, když někteří z otištěných autorů byli již několik staletí po smrti, jisté však je, že to přijímali.²⁵⁹

Beletrie se zdála být součástí pánských časopisů takovým způsobem, který je dnes nemyslitelný, ale historie byla na jejich straně. Dnes je totiž příliš snadné zapomenout, jak vzrušující a odvážná se beletrie koncem padesátých a v šedesátých letech zdála. Vážné literární romány jako Joyceův *Odyseus*, Lawrenceův *Milenec Lady Chatterleyové* a *Obratník Raka* od Henryho Millera byly v první polovině století předmětem mezinárodních zákazů a cenzury. Tento stav však ještě umocnil apetit po nemravném psaném světě.²⁶⁰

Kolem roku 1960 se bitva o literární svobodu zdála být vyhraná a beletrie mluvila explicitněji než kdykoliv předtím. Henry Miller strávil většinu své kariéry buď jako úplný zatra-

---

258 Tamtéž, s. 243, 246.

259 Tamtéž, s. 253, 254.

260 Tamtéž, s. 253, 254;
srov. SOUNES, s. 96.

cenec, nebo byl nanejvýše vydáván obskurními literárními časopisy. Ale touha promlouvat ke stále širšímu okruhu veřejnosti byla neodolatelná. V 60. a 70. letech byl vydáván v časopisech *Swank*, *Gallery*, *Cavalier*, *Lui*, ale i *Penthouse* a *Playboy*. Roku 1971 *Playboy* dokonce vydal jeho knihu *My Life and Times*, která představovala scény z jeho skutečného života, například jak Miller hraje ping pong s nahými modelkami.²⁶¹

Pokud Miller patřil ke starší generaci, šedesátá léta dokázala stvořit své vlastní literární hrdiny. *Lolita* od Vladimira Nabokova (vydána 1959) byla klíčovou knihou této doby, zatímco romány jako *Dvojice (Couples)* od Johna Updikea, *Americký sen (The American Dream)* Normana Mailera nebo *Portnoyův komplex (Portnoy's Complaint)* Philipa Rotha dokazovaly, že beletrie může být stejnou měrou sexy, jako i vážná.²⁶² Seriózní autoři byli žádaní a byli rádi, že jejich práce mohou být otiskovány v pánských časopisech. Tento stav ale netrval dlouho. Pomalá smrt kvalitní beletrie v pánských časopisech se překrývala se vzestupem feminismu hlavního proudu, a to mnohé vysvětluje. V 60. letech existovala v branži symbióza. Cokoliv, co mělo něco společného se sexem, bylo považováno za moderní. Přítomnost dobrých spisovatelů v časopisech jen posilovala jejich kredit, a to oboustranně. Ale s masovým přijetím feminismu se časopisy staly v lepším případě zakázaným potěšením, v tom horším nástrojem útlaku žen, a spisovatelé jsou neradi vnímáni jako utlačovatelé. Fakt, že se časopisy stávaly stále více explicitními, přinesl jen další těžkosti. Toto je jistě důvodem, proč se dnes mladí autoři s reputací velkým obloukem vyhýbají pánským časopisům, a to dokonce i konzervativnímu *Playboyi*.²⁶³

4.12.2 Filmová revue

Jak se různé evropské filmové produkce protloukaly z 50. do 60. let, dostaly se až do Hollywoodu a zpracovávaly sexuální témata. Tyto snímky se staly spolehlivým zdrojem příjmu pro mnohé země. Sexuální filmy také podporovaly pánské časopisy. Francouzský *Paris-Hollywood* a *Stars et Vedettes* odvozovaly značnou část svého obsahu právě od prostopášných filmů až do jejich konce v roce 1974. Britský *Continental Film Review* využíval toto nové umění peprných filmů od začátku 60. let, konstantně nabírající na pikantnosti,

---

261 HANSON, Vol. II, s. 254.

262 Tamtéž, s. 254;
srov. SOUNES s. 95-97, 101-104.

263 HANSON, Vol. II, s. 254, 257.

jak se uvolňovala britská cenzura. Na sklonku 60. let se připojily *X Films* a *Cinema X*, oba výrazně nudisticky zaměřené.²⁶⁴

Spojené státy, producent těch nejpikantnějších filmových časopisů ze 30. let, se připojily k této vlně roku 1965 v podobě časopisu *Banned*.^{*} Byl tu ale háček. Recenzoval totiž filmy tak příliš sexy, že nemohly být vydány ve Spojených státech ani nikde jinde. Tyto časopisy se staly hitem a dalšího roku následovaly *Exotic Cinema*, *Cinemacuties*, *Wildest Films* a *Unreleased Blazing Films*, které tiskly v recenzích mix skutečných i fiktivních filmů. Nezдалo se, že by to pro čtenáře byl přílišný rozdíl, když drtivá většina z nich stejně neměla šanci nějaký skutečný film vidět. Když toto vydavatelé pochopili, začaly se tituly valit jeden za druhým z kalifornských časopiseckých továren. Násilí kombinované se sexem se stalo standardem spolu s nedovolenou zakázanou atmosférou obrázků. Když však přihlídneme k výstřednosti doby, násilí zde bylo cokoliv, jen ne realistické, a vždy se objevovalo s humorem. Hippies hráli velkou roli v těchto fraškách, dokud tituly jako *Naked*, *Live Naked* a *Naked Nuts*, všechny z Phenix Publishers v San Diegu, nesplynuly s „psychedelickými“ časopisy, což byl ale jen slabý pokus přesvědčit čtenáře, že si prohlíží skutečné fotografie z filmů.²⁶⁵

Žánr vyvrcholil roku 1969, po němž vydávání prudce pokleslo s výjimkou časopisu *Adam Film World*. Začínající roku 1969 jako speciál-dvoutměsíčník od časopisu *Adam* byl *Adam Film World* víceméně legitimní revue sexuálně zaměřených filmů. Během 70. let poměrně dobře prosperoval, jak *Adamova* doprodej klesala. Představení tohoto titulu bylo velmi dobře načasováno. Během 70. let se Amerika rychle přehoupala ze sexuálně laděných filmů přímo do hardcoru, k čemuž nesmírně přispěla publicita způsobená snímkem *Deep Throat* a následné vyzdvižení pornoherčky Lindy Lovelace do ranku skutečných hvězd. *Adam Film World* byl první, který recenzoval nový hardcore. Koncem této dekády narostla pornografická filmová produkce do multi-milionového gigantu, který už byl schopen udržovat své vlastní revue časopisy. *Adam Film World* tím drtivě převýšil prodej *Adama* a americký *Cinema X*, financovaný producenty, aby podporoval jejich filmy, debutoval roku 1979. *Cinema Blue*, *Adult Cinema Review*, *Video X*, *Porn Stars* a mnoho dalších následovalo počátkem 80. let, což nakonec vedlo k vysoce úspěšnému *Adult Video News* o velikosti telefonního seznamu,

---

264 Tamtéž, Vol. IV, s. 367, 369;

srov. *The Site of Movie Magazines: Cinema X* [Přístupné z www] 27. 2. 2009.

<<http://www.moviemags.com/main.php?title=CINEMA%20X%20UK&etos=%0>>.

* banned – angl. zakázaný

265 HANSON, Vol. IV, s. 369, 370.

který nyní slouží jako filmové revue, časopis pro fanoušky a jako orgán pro celou americkou pornografickou produkci.²⁶⁶

4.12.3 Inzerce

Ať už jsou ale titulní strany a literární obsah časopisů jakkoliv zajímavé, skutečně cenné informace o době a lidech v ní žijících najdeme až na zadních černobílých stranách, které jsou vyhrazeny reklamám. Od kýlních pásů pro zeštíhlení postavy až po manželské pomůcky nebo žertovné předměty různého druhu – to vše a mnohem více lákalo muže k utrácení.²⁶⁷ Příklady takových reklam je možné vidět v příloze.

4.13 Vhled do let sedmdesátých – vzestup hardcoru v pánských časopisech

Konec šedesátých let patřil éře hippies, ale ironie chtěla tomu, že jedním z mála lidí, kteří roku 1967 nesnili o hippies a jejich „volné lásce“, byl švédský vydavatel Berth Milton. Miloval silně naličené ženy s vosími hnízdy ve stylu slicků z počátku 60. let. Přesto to byl právě on, kdo vybojoval klíčovou bitvu sexuální revoluce. Byl to úder bez krve. Jednoduše vstoupil na zasedání švédského parlamentu, ukázal jeho členům výběr hardcorových fotografií, které zamýšlel vydat a dotázal se, co s tím hodlají dělat. Po vyhýbavé odpovědi přešel k činům a parlament nakonec odvolal národní zákon proti nemravnosti. Roku 1965 tak vznikl časopisecký gigant *Private*, který od ukazování rozevřených dámských rozkroků velmi rychle přešel k zobrazování soulože, obnažené až na samotné jádro. Hardcore pak dominuje následující dekádě. Miltonova odvaha či nebetyčná drzost drasticky změnila pánské časopisy napříč celou severní Evropou a světem.²⁶⁸

Touha vidět ženské genitálie zblízka byla zřejmá z repertoáru pornografických vyobrazení po celá staletí. Vydavatelé pánských magazínů museli být schopni rozpoznat onu tenkou hranici čtenářského vkusu, na tom závisel jejich úspěch. Jak čas postupoval, mohli si dovolit uveřejňovat stále odvážnější obrázky a čtenáři na to byli připraveni. Ty časopisy, které

---

266 Tamtéž, s. 370, 374;

srov. *AVN Media Network Home Page* [Přístupné z [www](http://www.avn.com)] 27. 2. 2009. <<http://www.avn.com>>.

267 HANSON, Vol. II, s. 429, Vol. III, s. 431.

268 Tamtéž, Vol. III, s. 12;

srov. *Private Media Group, Inc.* [Přístupné z [www](http://www.prvt.com)] 12. 5. 2009. <<http://www.prvt.com>>.

však zašly příliš daleko na vkus své čtenářské obce, dlouho nevydržely. Vzrušené války pánských časopisů hlavního proudu v sedmdesátých letech jsou zdárným příkladem, jak každý krok bořil další bariéry detailního pohledu na ženské genitálie. První vlaštovkou byly odvážné záběry ochlupení v *Penthouse*, což bylo v roce 1974 posunuto až do gynekologických krajností otevřených vagín s příchodem nového časopisu Larryho Flynta *Hustler*, který se svojí mírou explicitnosti řadí na první místo z oné slavné trojice *Playboy* - *Penthouse* – *Hustler*.²⁶⁹

Sedmdesátá léta mají na jedné straně hippies, kteří se snaží změnit svět časopisy založenými na míru, lásce a sexu, na druhé stojí noví pornografičtí odvážlivci - Američan Larry Flynt a jeho britský protějšek David Sullivan. O slovo se rovněž hlásí knihkupectví pro dospělé v Dánsku, Švédsku, Západním Německu, Spojených státech a nově rodící se pornografické velmoci Japonsku. Vznikly tak pornočasopisy, jak je známe v podstatě dodnes, i když jejich prodej dosti utrpěl s masovým rozšířením internetu.

---

269 TANGOVÁ, s. 120-122;
srov. *Hustler Official website* [Přístupné z www] 13. 5. 2009. <<http://hustler.com>>.

Místo závěru aneb co přinesla (nebo vzala) sexuální revoluce

Na závěr by stálo za zmínku několik úvah, pár glos ohledně sexuální revoluce, za jejímiž výsledky se vzhledem k signifikantním dopadům na lidskou společnost nemůžeme neohlédnout. Podobně jako Velká francouzská revoluce s sebou přinesla zásadní společenskou proměnu, tak i ta sexuální zcela jistě zanechala nesmazatelné stopy. Nejen, že téměř zmizela cenzura, zlepšily se podmínky pro provozování „institucionalizovaného“ sexu (prostituce), došlo k dalšímu kroku na cestě zrovnoprávnění žen s muži, homosexuálů s heterosexuály a společnost zaujímá k otázkám sexu či jeho prezentace vstřícnější postoje, ale díky vynálezu antikoncepce, která je také jedním z výdobytků sexuální revoluce, dochází i k jasnému oddělování rozmnožovací funkce člověka od pohlavního aktu samotného. Kontrolované početí může přitom podle některých autorů v budoucnu vést k rozštěpení základních funkcí rodiny do dvou extrémů – na jedné straně bezdětné rodiny, soustředující se pouze na kariérní vzestup, na opačné straně bariéry zase „profesionální“ rodiny, jejichž hlavním úkolem bude ploidit děti.²⁷⁰ I takový dopad může mít sexuální revoluce druhé poloviny 20. století.

Kruh se uzavírá. Západní civilizace dosáhla sexuálních svobod a zvítězila nad křesťanským asketismem, který předtím učinil zrovna tak tlustou čáru za „prostopášným“ životem antického světa. Skutečně učinil? Nebo lidská sexualita vždy byla a po dlouhou dobu nadále bude stejná a jediným rozdílem zůstává přístup k její prezentaci ve společnosti? Ten se měnil od křesťanských dob s každým úspěchem jednotlivých „malých“ sexuálních revolucí až po tu „velkou“. Kdoví, možná, že nadcházející generace budou hodnotit sexuální revoluci 20. století jako důležitý mezník významem se rovnající nebo dokonce převyšující například vědecko-technický pokrok. A nebo upadne zcela v zapomnění s tím, že se vlastně nic tak zásadního nestalo. Kdo by si navíc v bezbřehé svobodě vzpomněl, že kdysi existovala nějaká nesvoboda, tím spíše ne, pokud jde „pouze“ o nějaké ty „nahaté“ obrázky.

---

270 MURÍN, s. 164.

Resumé

Vítězství přirozené lidské sexuality nad asketismem bylo v lidských dějinách dlouhodobým a nesnadným procesem. Pro kulturní historii Západu jsou hlavními mezníky v nazírání na pornografii, nebo sexualitu jako takovou, zejména rozšíření křesťanství, jenž se odmítavě staví proti bohaté starověké sexuální obrazotvornosti, příchod „podvratných“ technologií knihtisku a fotografie, které umožnily výrobu „sexuálně explicitních materiálů“ v masovém měřítku, objev filmového záznamu a v neposlední řadě vyvrcholení snah o svobodnou prezentaci sexu, již jsme zvyklí nazývat „sexuální revolucí“ druhé poloviny 20. století. Klíčovou roli přitom v dějinách pornografie hrají různé druhy médií, nosičů sexuálních vyobrazení, ať už se jedná o výtvarné umění, písemnictví, fotografii nebo film, a jejich význam pro povahu pornografie stoupá s vědeckotechnickým pokrokem. To platí obzvláště v současné době, kdy se pornografie nenápadně začleňuje do hlavního kulturního proudu prostřednictvím filmu, televize, časopisů a internetu. Hlavně v případě pánských magazínů je ale patrné, jak nesmělé a pomalé tyto změny byly, když ty musely zpočátku kombinovat velké množství neerotických zájmů od aut a literatury až po alkohol, aby pak mohly zcela otevřeně přejít k zobrazování hardcoru. I přes skutečnost, že pornografii stále držíme v určitých mezích, pronikla i do našich domovů. Takový je odkaz sexuální revoluce 20. století, kdy touha po svobodném vyjadřování sexu přebila viktoriánskou morálku a vyvedla tak pornografii z komnat „tajných dějin“.

Summary

The victory of natural human sexuality over asceticism was an uneasy long-term process in human history. For the cultural history of the West there are two main landmarks in viewing pornography, or sexuality as such, primarily the spread of Christianity, having a dissuasive attitude against rich ancient sexual imagination, the advent of “subversive” technologies of letterprint and photography, which made it possible to create mass amounts of “sexually explicit materials”, the invention of film and - last but not least - the climax of efforts in free sexual presentation we are now used to entitle as the “sexual revolution” of the second half of the twentieth century. Various kinds of media, carriers containing sexual images, play a vital role in the history of pornography, such as fine art, literature, photography or film, and their importance for the nature of pornography rises with the scientific and technological advance. It particularly applies to the contemporary era when pornography is being inconspicuously integrated into the cultural mainstream by means of film, television, magazines and the Internet. Largely in case of men's magazines, however, it is apparent how faint and slow the changes were, when they initially had to combine great volumes of non-erotic interests, from cars and literature to alcohol, in order to openly come up with hardcore depictions later on. In spite of the fact that we still hold pornography back in certain limits, it penetrated even our homes. Such is the sexual revolution's legacy in the twentieth century, when the appetite for free sexual expression triumphed over the Victorian morality, and brought pornography out of the dark chambers of a „secret history“.

Použité zdroje

Literatura:

- Baatz, W., *Fotografie*, Brno 2004
- Bellinger, J. G., *Sexualita v náboženstvích světa*, Praha 1998
- Ferro, M., *Dějiny států. Dějiny Francie*, Praha 2000
- Giles, D., *Media Psychology*, New Jersey 2003
- Halberstam, D., *Černobílé desetiletí*, Praha 2002
- Hanson, D., *Dian Hanson's The History of Men's Magazines*, Vol. I-VI, London 2003-2006 *
- Hennessy, P., *Having it So Good. Britain in the Fifties*, London 2006
- Chalupa, J., *Dějiny států. Dějiny Argentiny, Uruguaye, Chile*, Praha 2002
- Le Goff, J. (ed.), *Středověký člověk a jeho svět*, Praha 1999
- Morgan, K. O., *Dějiny států. Dějiny Británie*, Praha 1999
- Murín, G., *Sex kontra kultura*, Praha 1999
- Petersen, J. R., *Století sexu. Dějiny sexuální revoluce časopisu Playboy*, Praha 2003
- Pijoan, J., *Dějiny umění*, 6. a 7. díl, Praha 1999
- Poštulka, V., *Dějiny pornografie v datech*, Praha 2007
- Roth, P., *Umírající zvíře*, Praha 2007
- Rotter, H., *Sexualita a křesťanská morálka*, Praha 2003
- Sandbrook, D., *White Heat. A History of Britain in the Swinging Sixties*, London 2006
- Sounes, H., *Seventies. The Sights, sounds and Ideas of a Brilliant Decade*, London 2006
- Tangová, I., *Pornografie – Tajné dějiny civilizace*, Praha 2003
- Tindall, G. B. – Shi, D. E., *Dějiny států. Dějiny USA*, Praha 1994
- Uzel, R., *Pornografie aneb Provokující nahota*, Praha 2004
- Volrath, H. – Müller, H. – Krieger, K., *Dějiny států. Dějiny Německa*, Praha 2004

Časopisecké studie a články:

- Beisel, N., *Morlas Versus Art: Censorship, The Politics of Interpretation, and the Victorian Nude*, in: *American Sociological Review*, Vol. 58, No. 2 (April 1993), s. 145-162
- Breazeale, K., *In Spite of Women: "Esquire" Magazine and the Construction of*

---

* Pro samotné zpracování diplomové práce byly použity svazky II, III a IV.

- the Male Consumer*, in: *Signs*, Vol. 20, No. 1 (Autumn 1994), s. 1-22
- Couvares, F. G., *Introduction: Hollywood, Censorship, and American Culture*, in: *American Quarterly*, Vol. 44, No. 4 (December 1992), s. 509-524
- Daileader, C. R., *Back Door Sex: Renaissance Gynsodomy, Aretino, and the Exotic*, in: *ELH*, Vol. 69, No. 2 (Summer 2002), s. 303-334
- Davis, V., *The father of scandal*, in: *British Journalism Review*, Vol. 13, No. 4, 2002, s. 74-80 [Přístupné z www] 16. 1. 2009. <http://www.bjr.org.uk/data/2002/no4_davis>
- Eck, B. A., *Nudity and Framing: Classifying Art, Pornography, Information, and Ambiguity*, in: *Sociological Forum*, Vol. 16, No. 4 (December 2001), s. 603-632
- Funston, R., *Pornography and Politics: The Court, the Constitution, and the Commission*, in: *The Western Political Quarterly*, Vol. 24, No. 4 (December 1971), s. 635-652
- Gilfoyle, T. J., *Prostitutes in History: From Parables of Pornography to Metaphors of Modernity*, in: *The American Historical Review*, Vol. 104, No. 1 (February 1999), s. 117-141
- Herzog, D., *"Pleasure, Sex, and Politics Belong Together": Post-Holocaust Memory and the Sexual Revolution in West Germany*, in: *Critical Inquiry*, Vol. 24, No. 2 (Winter 1998), s. 393-444
- Kirby, T., *From 'Penthouse' to penury? The man who would be King of the Centrefold*, in: *The Independent* [Přístupné z www] 12. 2. 2009. <<http://www.independent.co.uk/news/media/from-penthouse-to-penury-the-man-who-would-be-king-of-the-centrefold-535819.html>>
- MacBean, J. R., *Sex and Politics: Wilhelm Reich, World Revolution, and Makevejev's WR*, in: *Film Quarterly*, Vol. 25, No. 3 (Spring 1972), s. 2-13
- Martin, J. L., *Structuring the Sexual Revolution*, in: *Theory and Society*, Vol. 25, No. 1 (February 1996), s. 105-151
- Prince, S., *The Pornographic Image and the Practice of Film Theory*, in: *Cinema Journal*, Vol. 27, No. 2 (Winter 1988), s. 27-39
- Royalle, C., *Porn in the USA*, in: *Social Text*, No. 37 (Winter 1993), s. 23-32
- Sharp, E. B. - Joslyn, M., *Individual and Contextual Effects on Attributions about Pornography*, in: *The Journal of Politics*, Vol. 63, No. 2 (May 2001), s. 501-519
- Schaefer, E., *The Obscene Seen: Spectacle and Transgression in Postwar Burlesque Films*, in: *Cinema Journal*, Vol. 36, No. 2 (Winter 1997), s. 41-66
- Smith, T. W., *A Report: The Sexual Revolution?*, in: *The Public Opinion Quarterly*, Vol. 54, No. 3 (Autumn 1990), s. 415-435

-Strausbaugh, J., *Oh, Those Pulpy Days of 'Weasels Ripped My Flesh'*, in: The New York Times <<http://www.nytimes.com/2004/12/09/books/09stra.html?ex=1260334800&en=eae1982cadb6a578&ei=5090&partner=rssuserland>>

Webové stránky:

- A Brief History of Nudism and Naturism in America*,
<<http://socalnaturist.org/forum/historyofUSnudism.pdf>>
- AllMovie. Mom and Dad*, <<http://www.allmovie.com/work/33064>>
- American Art Archives*, <<http://www.americanartarchives.com>>
- Attorney General's Commission on Pornography: Final Report. July 1986*,
<<http://www.porn-report.com>>
- AVN Media Network Home Page*, <<http://www.avn.com>>
- Bill Ward's Official Website*, <<http://www.womenofward.net>>
- Bizarre Mag UK*, <<http://www.bizarremag.com>>
- Casanova Research Page*,
<<http://web.archive.org/web/20080207194442/http://users.dickinson.edu/~emery/Casanova.htm>>
- Dictionary of sexual terms*, <<http://www.sex-lexis.com>>
- Esquire*, <<http://www.esquire.com>>
- First Amendment Library*, <<http://www.firstamendmentcenter.org>>
- George Harrison Marks – The Official Website*, <<http://www.harrison-marks.com>>
- Health & Efficiency Magazine*, <<http://henaturist.net/joomla>>
- Henry Miller: Personal Collection*, <<http://www.henrymiller.info>>
- Humor, Comics and Fumetti*, <<http://humorcomicsfumetti.blogspot.com>>
- Humorama Magazine List*,
<<http://www.pristine.lunarpages.com/adult/humorama/humorlist.html>>
- Hustler Official website*, <<http://hustler.com>>
- Irwing Klaw's Antique Erotica, Vintage Erotica*, <<http://www.irvingklaw.com>>
- Jahsonic, A Vocabulary of Culture*, <<http://www.jahsonic.com>>
- Kane. The Ultimate in Online Spanking for Adults*, <www.kane-magazine.com>
- Konkret Online*, <<http://www.konkret-verlage.de/kvv/kvv.php>>

-*La Vie Parisienne. A Naughty French Magazine*,
 <http://www.greatwardifferent.com/Great_War/Paris_at_War/La_Vie_Parisienne_01.htm>

-*Literary Encyclopedia* <<http://www.litencyc.com>>

-*LUI.fr: Le site officiel du Magazine LUI*, <<http://www.lui.fr>>

-*Ministry Of Burlesque Community*, <<http://www.ministryofburlesque.com>>

-*Modern Man Magazine List*,
 <<http://www.pristine.lunarpages.com/modman/modernmanlist.html>>

-*Movie Star News*, <<http://www.moviestarnews.com>>

-*MPA, Movie Ratings, History*, <<http://www.filmratings.com/about/content.htm>>

-*Mutoscope World – The History of Pin-Up*, <<http://www.mutoworld.com>>

-*Nabokov Bibliography*, <<http://www.vnbiblio.com>>

-*Odd Books*, <<http://oddbooks.co.uk>>

-*Penthouse Magazine official site*, <<http://penthouse.com>>

-*Pin-up Art from The Pin-up Files*, <<http://www.thepinupfiles.com>>

-*Playboy Enterprises, Inc.*, <<http://www.playboyenterprises.com>>

-*Private Media Group, Inc.*, <<http://www.prvt.com>>

-*Reader's Digest: Funny Jokes, Cartoons, Magazine Articles & Inspiring Stories*,
 <<http://www.rd.com>>

-*RetroGalaxy.com*, <<http://www.retrogalaxy.com>>

-*RetroTimes – Vintage Stockings Picture Galleries*, <<http://www.retrotimes.net>>

-*Spick, Span and Beautiful Britons*,
 <http://uk.geocities.com/spick_span_and_beautiful_britons>

-*The Art and Popular Culture Encyclopedia*, <www.artandpopularculture.com>

-*The Art of Petticoat Punishment*, <<http://www.petticoatpunishmentart.com>>

-*TheComicBooks.com – The History of Comic Books*,
 <<http://www.thecomickbooks.com>>

-*The Marquis de Sade: A Life*, <<http://www.neilschaeffer.com/sade/index.htm>>

-*The Site of Movie Magazines: CinemaX*, <<http://www.moviemags.com/main.php?title=CINEMA%20X%20UK&etos=%>>

-*Total Rewind. The Virtual Museum of Vintage VCRs*,
 <<http://www.totalrewind.org>>

-*Vintage Classic Porn*, <<http://www.vintageclassicporn.com>>

-*WordPress for Libraries Wiki*, <<http://wp4lib.bluwiki.com>>

Seznam a popis obrazového materiálu

Obr. 1

O tom, že ve starém Římě považovali sex za součást veřejného života, svědčí například tato freska – vyobrazení soulože dvou mužů a jedné ženy v šatně lázní v Pompejích.

Obr. 2

Na základě kreseb hraběte de Waldeka z poloviny 19. století si dnes můžeme udělat představu, jak vypadaly původní originální rytiny renesančního umělce Raimondiho.

Obr. 3

Francouzské „akademické“ studie aktu byly jedním z prvních pokusů, jak zákonnou cestou masově rozšířit erotické fotografie.

Obr. 4 a 5

Devatenácté století přineslo opravdové ženy, skutečná těla a „vulgárnost“ prostřednictvím revolučního média fotografie. Vznikla tak pornografie v dnešním slova smyslu.

Obr. 6

Linda Lovelace je hlavní hrdinkou slavného hardcorového snímku *Deep Throat (Hluboké hrdlo)* z „pornografického roku“ 1972.

Obr. 7

Skvělým obchodním artiklem pro první číslo *Playboye* z roku 1953 se stal plakát nahé Marilyn Monroe.

Obr. 8

Časopis *Confidential* je zábavnou směsí skandálů celebrit a pin-up dívek z dílny Roberta Harrisona.

Obr. 9-11

Králi mezi komiksovými kreslíři pánských časopisů byli Gene Bilbrew (obr. 9), Eric Stanton (obr. 10) a Peter Driben (obr. 11).

Obr. 12 a 13

Spojení dobrodružství a krásných žen lákalo americké muže v poválečné době, zejména pak v letech šedesátých.

Obr. 14

Kresby Billa Warda se staly základem odvážných humoristických titulů.

Obr. 15

Bizzare Johna Willieho byl malým poválečným fetišistickým výběrem.

Obr. 16

Dámská chodidla představovala pro amerického vydavatele Elmera Batterse fetišistickou vášeň.

Obr. 17

Bettie Page byla jednou z top pin-up dívek a vedle Marilyn Monroe i sexuálním symbolem 50. let.

Obr. 18-20

Playboy Hugh Hefnera (obr. 18 a 19) s sebou přinesl nejen vytříbenou zábavu pro znuděné mladé muže poválečné doby, ale i nový životní styl. Jeho úspěšným napodobitelem je *Penthouse* Boba Guccioneho (obr. 20).

Obr. 21-24

Životní styl však nenabízely nově vzniklé kalifornské slicky, podpultové lesklé magazíny 60. let s charakteristickými „žhavými“ názvy, „vosími hnízdy“, „bad girls“ a tematikou alkoholu.

Obr. 25-28

Významnými producenty pánských časopisů 50. a 60. let byla kromě USA a severských států Velká Británie (obr. 25), která se snažila soupeřit se sofistikovanými tituly typu *Penthouse* například prostřednictvím časopisu *Beautiful Britons*. Dalšími zeměmi bylo Západní Německo

(obr. 26), pochopitelně Francie (obr. 27), po dlouhou dobu vzor pro ostatní, ale překvapivě i Argentina (obr. 28) navzdory svému nepříznivému politickému klimatu.

Obr. 29

Jistou předzvěstí nastávajících změn ve Švédsku byly časopisy pornografického vydavatele a obchodníka Curta H:sona Nilsona.

Obr. 30

Duke byl jemným a decentním magazínem věnovaným snům a fantaziím americké černošské menšiny.

Obr. 31-34

Pro evropské nudistické časopisy (obr. 31) byla „užitečnost a zdraví“ dobrou pověstí, která umožňovala zobrazovat čistou a sex postrádající nahotu. Ta již byla v 60. letech běžnou součástí pánských časopisů, avšak se skrytými rozkroky (obr. 32). Tuto laťku překonal v Evropě Berth Milton a jeho hardcorový magazín *Private* (obr. 33 a 34), v USA pak Bob Guccione s *Penthouse*.

Obr. 35-38

Kromě potěšení z pohledu na krásná nahá těla nabízely časopisy mužům také širokou škálu čtení od zábavné či erotické literatury až po zajímavosti ze světa filmové produkce (obr. 35 a 36) nebo inzeráty nejrůznějšího typu (obr. 37 a 38).*

---

* Všechny použité obrazové přílohy pocházejí z publikací: Hanson, D., *Dian Hanson's The History of Men's Magazines*, Vol. II-IV, London 2003-2006; Tangová, I., *Pornografie – Tajné dějiny civilizace*, Praha 2003 a magazínu *Private*.

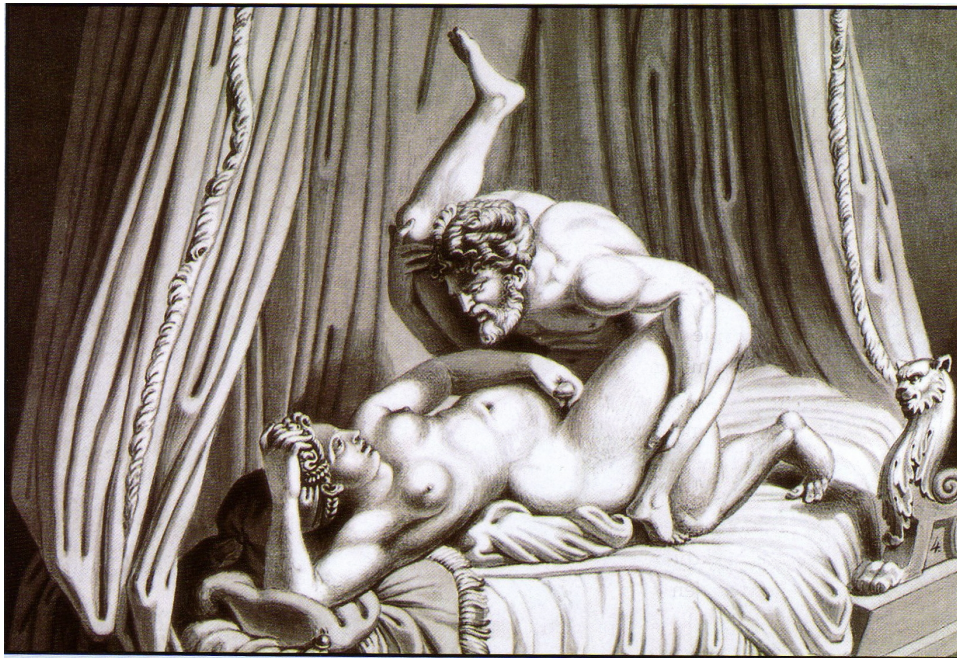
Přílohy

1.

2.

3.

4.

5.

6.

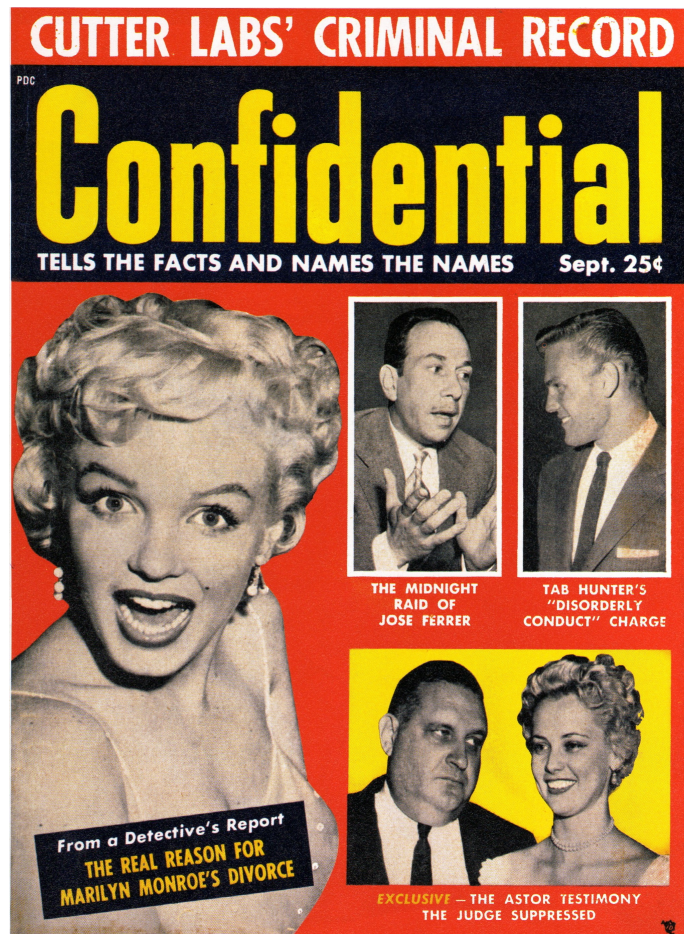

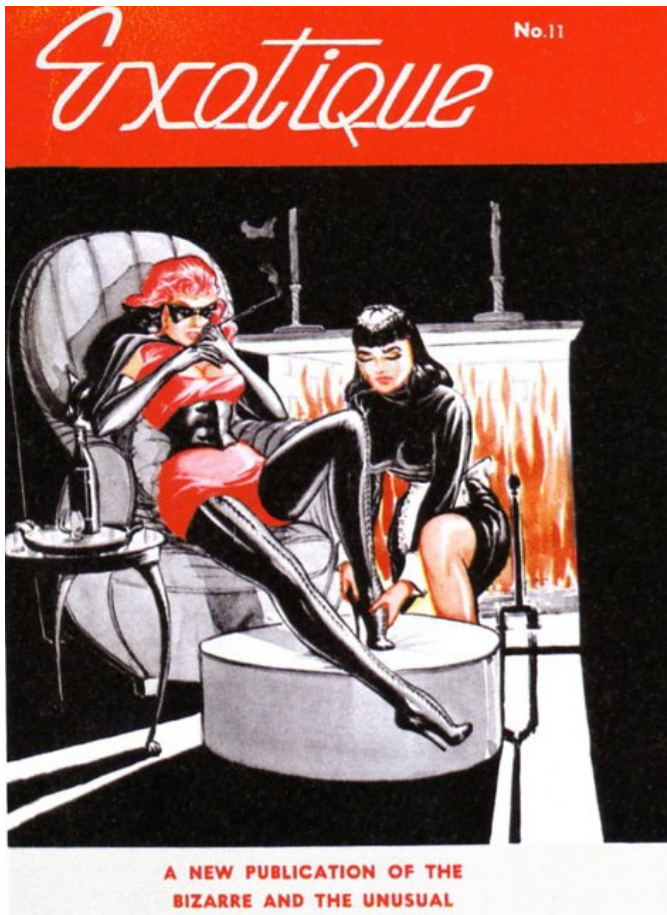
7.

8.

9.

10.

11.

12.

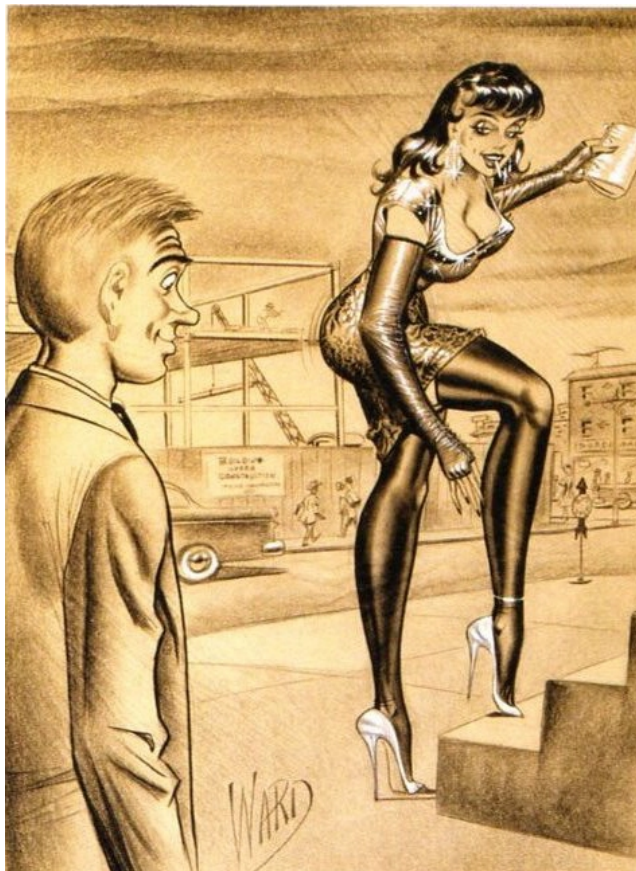

13.

14.

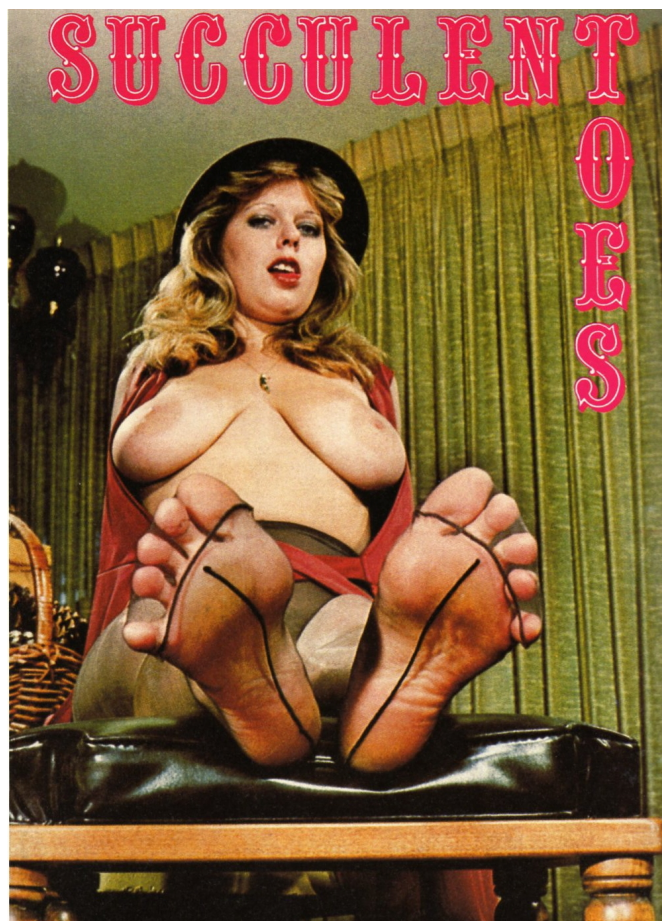

15.

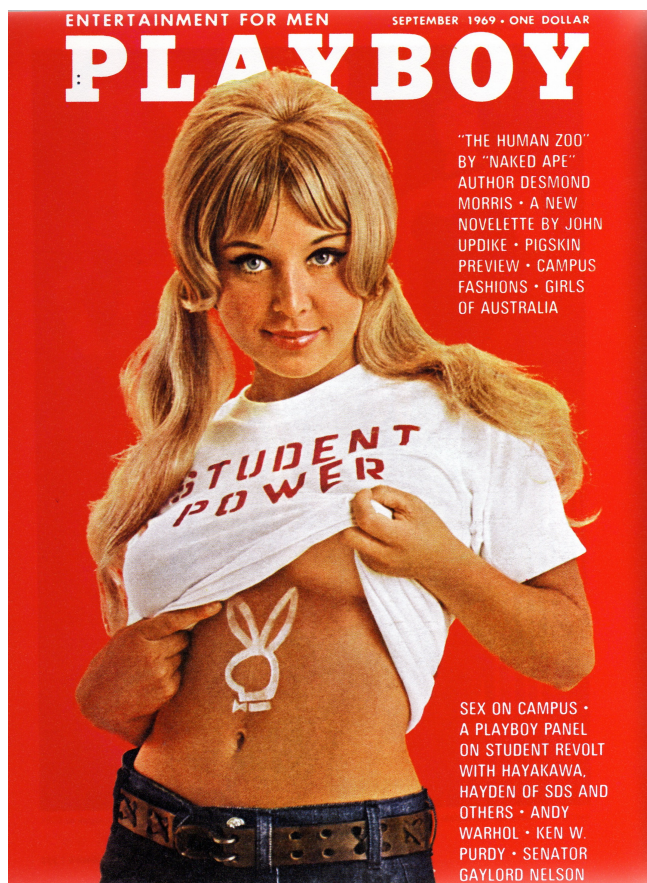
16.

17.

18.

19.

20.

21.

22.

23.

24.

25.

26.

27.

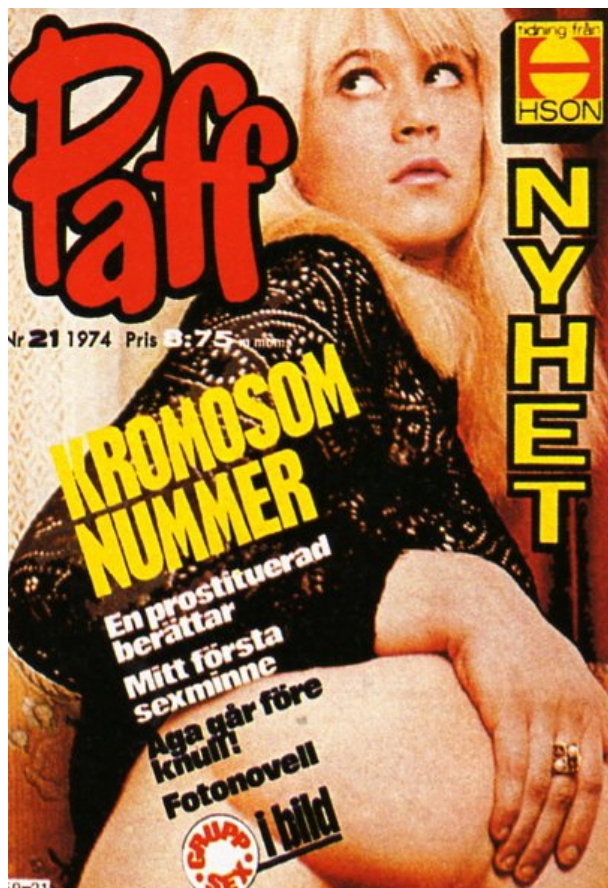

28.

29.

30.

31.

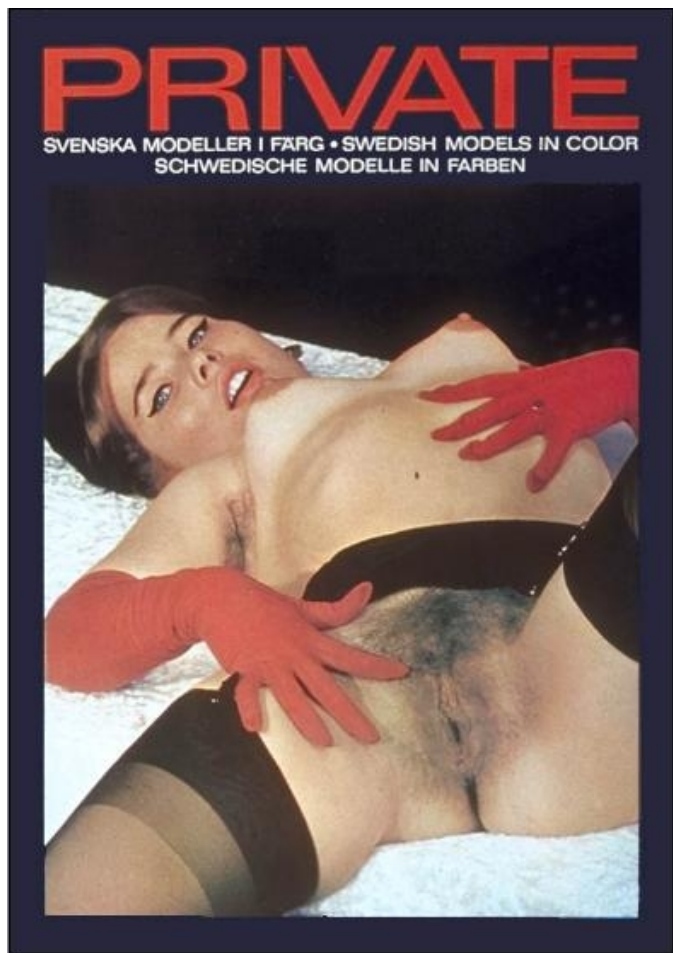

32.

33.

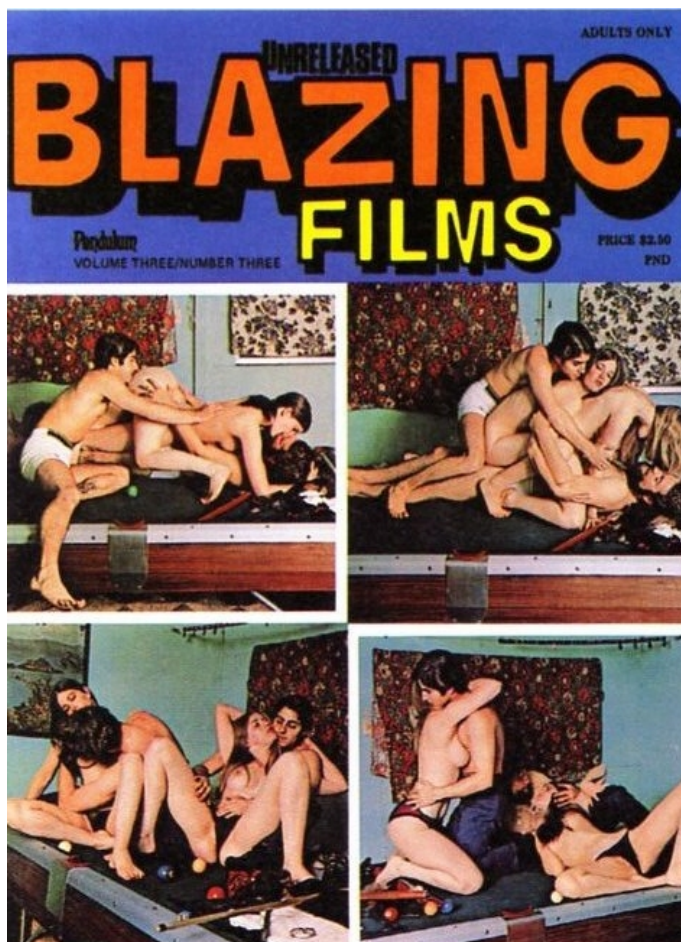

34.

35.

36.

